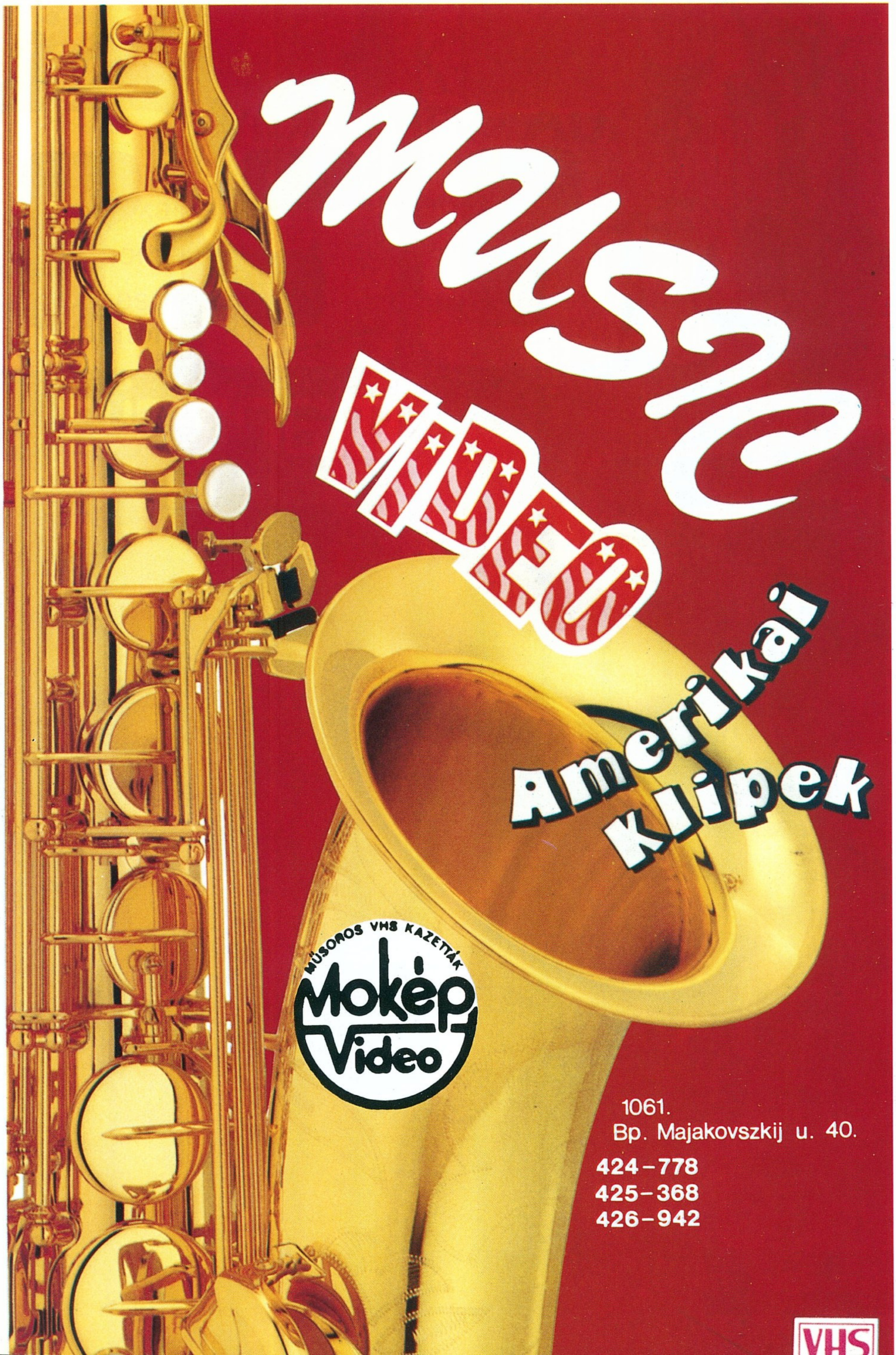

ÚJ!
video
magazin
1988.
IV. évf. 5. (12.) szám
Ára: 39 Ft
ötlet

Music
VIDEO
Amerikai
Klipek
MŰSOROS VHS KAZETTÁK
Mokép
Video
1061.
Bp. Majakovszkij u. 40.
424-778
425-368
426-942
VHS

Kedves Olvasó!

Önostorozó nemzet vagyunk. Néha úgy tűnik, kis és nagy ügyeinkben egyaránt, mintha az önmarcangoló irónia lenne legkedvesebb eszközünk. Most például, hogy több évtizedes kényszerkúra után végre liberalizálódtak utazási szabályaink, s a hivatal nyűge alól jórészt felszabadult magyar seregestül özönlik külföldre, boldogan felfedezi sajtónk a mindig is szívesen gúnyolt figurát: a kispénzű, ámde Bécsben mégis vásárolni vágyó turistát. És megjelennek a mai napig megunhatatlanul a cikkek honfitársunkról, aki négyszer gyalogolta végig oda-vissza a Mariahilferstrasse összes mellékutcáját, hogy „megtalálja a boltot, ahol 69 helyett 60 schillingért vásárolhat videokazettát az onokájának", és kicsúfoljuk magunkat, mert a kis „Magyarul beszélünk" üzletecskékben vásárolunk, hiszen még németül sem tudunk, meg ott olcsóbb, ráadásul rögtön leszámítják a MWST-t, és különben is bunkók vagyunk: nem múzeumba megyünk, hanem vásárolni.

Pedig hát... egyetlen hírlaptudósításra sem emlékszem (szerencsére), amelyik lebunkózta volna a Sopronba, Pestre vásárolni s nem az Operába járó osztrákokat. Kár elverni a port a kispénzű magyaron, aki kijutva mindenáron szeretne hozzájutni álmai képmagnójához 4000 schillingért (16 ezer forint), mivel itthon csak 40–50 ezerért kap hasonló minőségűt. Mert nem ő állapította meg sem a képtelenül alacsony fizetését, sem a szemérmetlenül magas hazai árakat. Azt az oktatási rendszert sem ő alkotta, melynek „eredményeként" 4-8-12 éves nyelvtanulás után, érvényes bizonyítvánnyal a zsebében egy pohár vizet sem tud kérni idegen nyelven. És még csak nem is ezért megy a „Magyarul beszélünk" üzletbe, hanem mert tájékozódott, s tudja, hogy teszem azt két-három videokazettát az olcsóbb árak miatt célszerűbb ilyen kis boltban megvenni. Ha öt–tíz darabot vesz, akkor inkább az áruházláncok valamelyikét keresi fel, mivel azokban többnyire engedményt is adnak ilyenkor. Békességes vásárlást kívánunk!

ötlet

video magazin

VIDEOVILÁG

FILMGLÓBUSZ

TESZT ÉS TECHNIKA

HÁZUNK TÁJA

VÁSÁRLÁS

KILÁTÓ

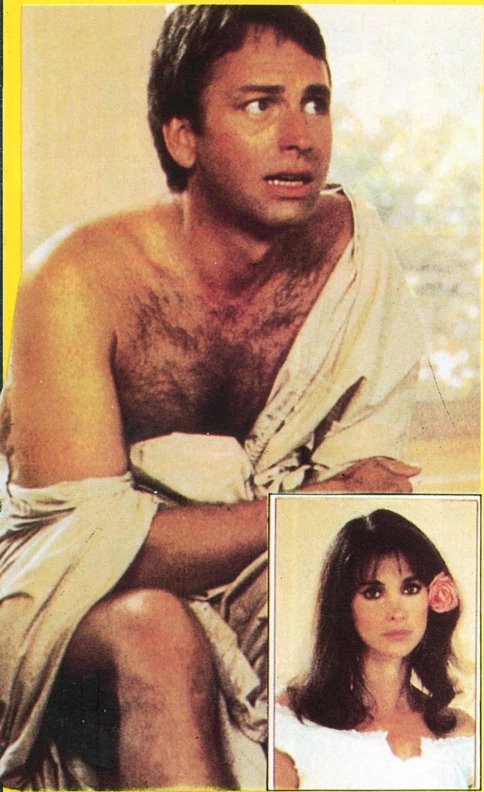

Az Ötlet hetilap magazinja • Felelős szerkesztő: Horváth Béla
Szerkesztő: Bíró Zoltán • Művészeti szerkesztő: Kerék Antal
Képszerkesztő: Kiss Árpád • Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103–105.
Levélcím: Budapest 1986 • Telefon: 203-803, 203-804 • Telex: 22-7363

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: dr. Király G. István igazgató • Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16.

Kossuth Nyomda, Budapest 88.0386 • Felelős vezető Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta

Címlap: Batha László
HU ISSN 0237-5141

Az utolsó félrelépés

(THE LAST FLING)

A fiatal ügyvéd, Phil Reed a nők bálványa, s nem is tagadja meg magától a testi örömöket. Egyszer aztán a „hóhért akasztják", vagyis Phil szerelmes lesz. Nem akárkibe, hanem éppen egy esküvő előtt álló menyasszonyba. Úgy érzi, megtalálta azt, akiről álmodott, és semmiféle józan figyelmeztetés nem tudja őt áhított céljától eltántorítani. Azontúl senki másra nem néz, csak Marsha gyönyörű szemeit bámulja. Opitimizmusa annál is inkább meglepő, mert éppen válóperekkel foglalkozik, úgyhogy eléggé tisztában lehet a párkapcsolatok lényegével.

Végre létrejön a várva várt találkozó, Phil összefut imádottjával az állatkertben (hogy pont a majomház előtt, az talán nem is olyan lényeges). Marshaban éppen forr a düh, mert vőlegénye, Jason hétvégére egyedül hagyta, hogy barátaival egy vidéki kiránduláson vegyen búcsút a legényélettől. Marsha azért olyan csalódott, mert tudja, hogy a barátokon kívül ott van egy-két hajdani barátnő is a kis összejövetelen...

A menyasszony bosszút forral. Kutyaharapást szőrével – tartja a mondás –, és Marsha ekként is cselekszik. Kapóra jön az éppen kéznél lévő Phil, hogy végrehajtsa vele az „utolsó félrelépést". Helyszínnek a romantikus Acapulcót választja, ahol kimerítő hétvégét töltenek együtt. Mint később kiderül, Phil fáradozása az acapulcói hálószoba nászágyán nem volt éppen eredmény nélküli.

USA, 1987

Főszereplők: John Ritter, Connie Selleca

Rendezte: Corey Allen

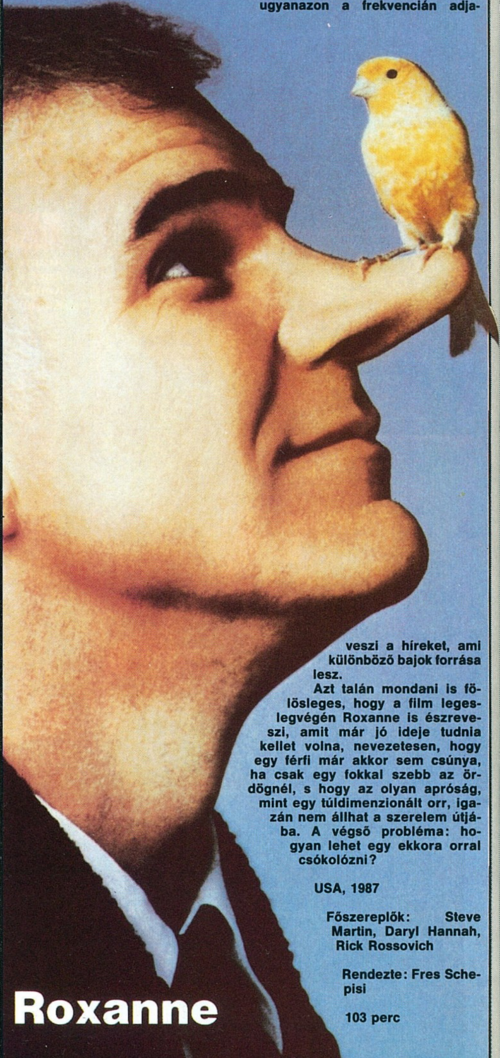
92 perc

A tavalyi év egyik legsikeresebb komédiája volt a Roxanne, aminek alapötletét a kilencven évvel korábbi, 1897-es Edmond Rostand-műből merítették. Ennek a filmnek a főszereplője is hatalmas szaglószervvel bír, és egyenesen példaképének, „lelki atyjának" tekinti Cyrano de Bergeracot. Egyébként egy amerikai kisvárosban tűzoltó a nagy orú Bales, ahol régen megszokták már a máskülönben kedves, szeretetre méltó férfi „apró testi hibáját".

A tűzoltó nyugodt életében akkor kezdődnek a bonyoldalmak, mikor megismerkedik Roxanne-nal, a csillagászatot tanuló egyetemista lánnyal, akinek a szépségétől egészen elkábul.Az „ormányos" szerelmes azonban – éppen az orra miatt – nem meri megvallani szerelmét.

Roxanne viszont tündérszép szemét Bales egyik ifjú és jóképű kollégájára, Chrisre veti, aki viszont betegesen félénk, ha nőkről van szó. Szorult helyzetében a hősszerelmes éppen Baleshez fordul, aki alig tudja titkolni mélységes csalódottságát afelett, hogy a szép Roxanne mást szeret. Ám mégis felajánlja a segítségét. Azt javasolja a barátjának, hogy írjon szerelmes levelet az imádott nőnek, de mivel Chris nem boldogul a lobogó mondatokkal, ő maga fog tollat és kanyarint egy csodálatos vallomást.

Roxanne teljesen odavan a gyönyörű soroktól és meghívja Christ a lakására. A fiú teljesen kétségbe van esve, mert általában megkukul, ha kettesben marad egy nővel. Megint csak Balesnek kell „beugrania", mégpedig úgy, hogy egy adó-vevőn keresztül súgja-búgja Chris fülébe a megfelelő mondatokat. Sajnos azonban a rendőrség is ugyanazon a frekvencián adja-

veszi a híreket, ami különböző bajok forrása lesz.

Azt talán mondani is fölösleges, hogy a film legeslegvégén Roxanne is észreveszi, amit már jó ideje tudnia kellet volna, nevezetesen, hogy egy férfi már akkor sem csúnya, ha csak egy fokkal szebb az ördögnél, s hogy az olyan apróság, mint egy túldimenzionált orr, igazán nem állhat a szerelem útjába. A végső probléma: hogyan lehet egy ekkora orral csókolózni?

USA, 1987

Főszereplők: Steve Martin, Daryl Hannah, Rick Rossovich

Rendezte: Fres Schepisi

103 perc

Roxanne

Isten elfeledett gyermekei

CHILDREN OF A LESSER GOD

Ennek a filmnek egészen ritka főszereplői vannak, a siketnémák. A főhős fiatal tanár (a nagyszerű William Hurt játssza, aki már korábban megkapta az Oscart), siketnéma gyerekeket oktat, próbálja őket bevezetni a hallók világába, igyekszik hátrányukat a lehető legkisebbre csökkenteni. Egészen új módszereket alkalmaz az osztály „megszólaltatására" és eléri például, hogy a szülők előtt tartott bemutatón a tanítványai egyszerre táncoljanak, „hallva", illetve inkább érezve a zenét.

A fiatal tanár, James, egy nap belebotlik az iskola takarítónőjébe, a szép Sarah-ba. Sarah is siketnéma, az iskola egyik legjobb tanulója volt egykor, de a tanulmányai befejezése után nem tér vissza az „egészségesek" közé, mert gyermekkorában keserű tapasztalatokat szerzett. Az önmaga választotta számüzetésben vadul mossa az iskola folyosóit és termeit. Jamest lenyűgözi a lány és mindenáron meg akar vele ismerkedni, de eleinte nem sok sikerrel. Aztán lassacskán megszelídül Sarah és szenvedélyes, érzéki szerelem bontakozik ki közöttük. Szinte minden találkozásukkor konfliktusba kerülnek egymással, mintegy szimbolizálva a hallók és nem hallók közötti feloldhatatlan ellentéteket.

A női főszereplő, Marlee Matlin valóban siketnéma, és ezért az alakításáért 1987-ben Oscar-díjat kapott. Partnere szívét is meghódította, akivel a forgatás után hosszabb ideig együtt élt. Azóta is azon törik a fejüket Hollywood álomgyárosai, miként aknázhatnák ki a lány rendkívüli tehetségét, hiszen siketnéma szerepeket nem írnak mindennap. Azóta Marlee Matlin már kapott egy-két kisebb lehetőséget néhány újabb filmben, és bebizonyította, hogy sokoldalú színésznő.

USA, 1986

Főszereplők: William Hurt, Marlee Matlin

Rendezte: Randa Haines

119 perc

Jan Bogdan, a hamburgi bűnügyi rendőrség nyomozója Toni nevű kollégájával együtt azt a feladatot kapja, hogy derítsen fel egy titokzatos gyilkosságsorozatot. A tettes minden alkalommal egy kártyát hagy az áldozatok mellett – egy ászt. A két rendőr a St. Pauliban, Hamburg szórakozónegyedében keresi a nyomokat, ám mindenütt elutasításra lelnek.

Bogdan nem az a fajta ember, akit egykönnyen le lehet rázni. Mivel nemcsak az egyes gyilkosságok, hanem a mögöttük rejtőző maffia is érdekli, nem adja fel, és tovább kutat. Hamar utoléri a sorsa: egy bombamerénylet során olyan súlyosan megsérül, hogy mindkét lábára megbénul és tolókocsiba kényszerül. Állásából felfüggesztik és minden jel arra mutat, hogy az élete tönkrement, karrierje derékba tört. Bogdant nem akármilyen fából faragták, tolókocsijában, egyedül indul a bűnözők felderítésére. A kerekeken guruló „bosszú angyala" hamarosan egyre mélyebbre hatol a hamburgi alvilág sötét bugyraiban.

A joker

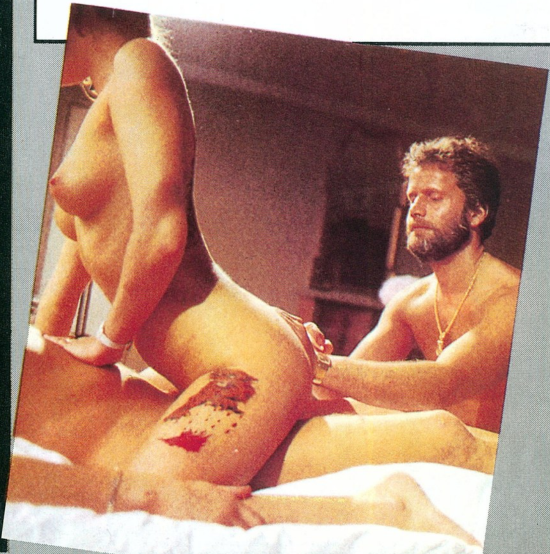
(DER JOKER)

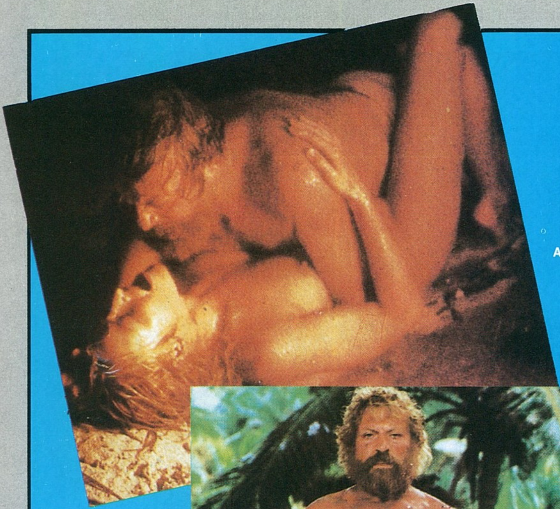
NSZK

Főszereplők: Tahnee Welch, Elliot Gould, Armin Mueller-Stahl, Michael York, Peter Maffay

Rendezte: Peter Patzak

97 perc

USA, 1987

Főszereplők:
Oliver Reed,
Amanda Danohoe

Rendezte:
Nicolas Roeg

94 perc

A sziget
(CASTAWAY)

1981-ben az akkor 25 éves Lucy Irvine egy apróhirdetést talált, amely így szólt: „Író keresi asszony társaságát egy évre, trópusi szigeten eltöltendő vakációra". Lucy válaszolt a hirdetésre, és így történt, hogy hamarosan megérkezett az Új-Guinea és Ausztrália között fekvő aprócska Tuin nevű szigetre kísérőjével, a papája-korabeli Gerald Kingslanddel.

Miután visszatértek Angliába, mindketten – egymástól teljesen függetlenül – könyvet írtak az együtt átélt évről. Kettőjük beszámolójából gyúrta a Castaway című film forgatókönyvét a rendező, Nicolas Roeg. A férfi főszerepet Oliver Reed játssza, aki, bár már bejelentette visszavonulását, mégis elvállalata a szerepet, mondván, hogy ilyen kedvére való feladatot még életében nem kapott. Lucyt egy színházi színésznő, Amanda Danohoe játssza, aki, mint mondta, elég nehezen birkózott meg a szereppel, ugyanis állandóan félmeztelenül kellett a kamera előtt állnia.

Az idilli együttlét korántsem úgy alakult, ahogy azt az idősödő író elképzelte. Rövid idő alatt szexuális feszültségek támadnak a férfi és a nő közt, ezen kívül nehezíti az egymáshoz szokást a gyógyszerek és élelmiszerek hiánya is. A fiatal lány világossá teszi, hogy nem hajlandó lefeküdni a férfival, mert nem szereti. Gerald reméli, hogy a trópusi környezet megváltoztatja a nő véleményét. Mikor azonban ez nem következik be, egyre erőszakosabb lesz, de ezzel csak a nő ellenállását erősíti. Idővel jelentkeznek a klíma hatásai is; Gerald megbetegszik. Lucynak nincs más választása, ápolnia kell a társát. Ahogy gyengül a férfi, úgy merít erőt a fiatal nő. Mikor Gerald meggyógyul, úgy határoz, hogy félbeszakítja a vállalkozást és visszatérnek Angliába. Lucy azonban, akinek esze ágában sincs útra kelni, cselt eszel ki, hogy Geraldot a szigeten tartsa: rövid időre átalakul gátlástalan prostituálttá, aki partnere minden kívánságát teljesíti. Mikor azonban eléri a célját, „visszaváltozik" a megközelíthetetlen nővé.

Ausztrál

Főszereplők:
Rachel Ward,
Sean Garlick,
Rebecca Rigg

Rendezte:
Arch Nicholson

86 perc

Erőd
(FORTRESS)

Aktuális annak a kérdésnek a felvetése: hogyan viselkedjenek a túszok a bűnözők és terroristák fogságában? Egyre több olyan film készül világszerte, amelyben a védtelen túszok fellázadnak fogvatartóik ellen és – többnyire – sikerrel le is győzik őket. Ezek közé tartozik az Erőd című ausztrál film, amelynek főszereplője az energikus és tehetséges angol filmszínésznő, Rachel Ward.

A történet Ausztrália egy távoli, lakatlan vidékén játszódik, ahol Sally Jones tanárnő a környék farmjain élő gyerekeket oktatja a magányos iskolában. Egy nap – szinte a semmiből – négy álarcos bukkan elő, és arra kényszerítik az egész osztályt a tanárnővel együtt, hogy velük jöjjenek egy kis teherautóba zsúfolva. Az nem derül ki, hogy a négy bűnözőnek miért van szüksége a túszokra, az viszont igen, hogy mindannyian brutális gazemberek, akik semmitől nem riadnak vissza. Órákon keresztül fuldokol az osztály a kis teherautó rakterében, mikor végre megáll a jármű és kiszállhatnak. Döbbenten látják, hogy a vadonban vannak, teljesen kiszolgáltatva elrablóiknak, akik egy föld alatti barlangba zárják őket.

A bénultság hosszú percei után felébred Sallyben a harci szellem. Az egyik tanítványával nekiindul, hogy felderítse a barlangrendszert és megkeresse a menekülés útját. Nagy szerencséjük van, mert találnak egy föld alatti patakot, amin keresztül az egész osztály kiúszik a szabadba.

A rettegésnek azonban még nincs vége. Mikor csuromvizesen, összefagyva odaérnek a legközelebbi lakott településhez és bekopogtatnak az első házba, a gengszterek egyike nyit nekik ajtót.

Hogy újból fogságba esnek, a gyerekek és a tanárnő elhatározzák, nem lesznek többé kiszolgáltatott áldozatok. Felveszik a harcot a fegyveres banditák ellen.

Az izgalmas krimiről többet nem árulunk el olvasóinknak, csak azt, hogy a történet kissé hasonlít William Golding A legyek ura című könyvére, illetve annak megfilmesített változatára. Itt is szemtanúi lehetünk annak, hogyan változnak meg a gyerekek és a tanárnő a rendkívüli helyzetben, hogyan tör ki belőlük a vad erőszak.

Az utolsó császár

(THE LAST EMPEROR)

Nagy-Britannia, 1986

Főszereplők: John Lone, Joan Chen, Peter O'Toole

Rendezte: Bernardo Bertolucci

160 perc

Egy kilenc Oscar-díjjal elismert alkotást inkább fanyalogva, semmint dicsérve fogadnak a kritikusok. A hollywoodi „glória" ilyen csillogása az esetek nagyon kis százalékában takar valódi értékeket, inkább szemkápráztató díszleteket és pazar szereposztást. Bertolucci monstre filmjének plakátjai is ezt az előítéletet erősítik meg, de maga a film kellemes csalódás; amellett, hogy lenyűgöző, egyben elgondolkodtató – tehát valóságos kincs.

Az irodalmi alapanyag Don Ranvaud könyve – amelyet most, a film világsikere után adtak csak ki több nyelven –, vezérgondolata az, hogy miként lesz egy istenséggé felmagasztosult emberből hétköznapi halandó, hogyan találja meg belső békéjét egy viharos, igazságtalan világban egy ember, aki véletlenül nem más, mint a kínai császári család utolsó ivadéka.

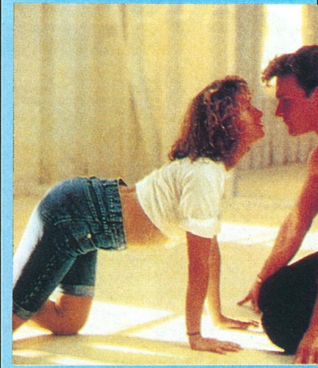
Bár a történet századunk ötvenes éveiben indul, akkor amikor a császár a kínai hadifoglyok egy csoportjával együtt hazatér – ekkor azonban már keserű tapasztalatokkal és csalódásokkal teli évek állnak az uralkodó mögött. Bertolucci filmje a császár, Pu Ji életén keresztül századunk történetét is bemutatja, s ennek középpontjában az a császár áll, akinek élete százezrek, milliók számára jelentette az égi hatalom földi megtestesülését. A szinte még csecsemő császár a történelem tehetetlen bábja lesz. Trónra kerül, majd megnősítik, nagyvilági életet él, később emigrációba vonul, s végül a japán uralom alatt még uralkodik is! Életének viharos gyorsasággal pergő momentumai furcsán keverednek az ötvenes évek átnevelő táborának eseményeivel, magánéletének csődje országa (birodalma?) hanyatlásával, de végül mégis bekövetkezik a csoda, az igazi csoda: a megvilágosodás, a „porszem-lét" megélése, a belső megnyugvás. Pu Ji életének utolsó éveit egyszerű kertészként éli le, s a hétköznapi emberek millióihoz hasonlóan csendesen, maga után jelet sem hagyva költözik a túlvilágra.

PISZKOS TÁNC

(DIRTY DANCING)

Néhány adat: a Dirty Dancinget rövid hat hónap alatt több mint hatmillióan látták az NSZK mozijaiban. Egy pforzheimi üzletasszony 56-szor (!) váltott rá jegyet. A film zenéje kétszeres platinalemezt kapott, mert több mint egymillió példányt adtak el belőle. Amerikában már készül a hasonló című tévésorozat. A mozifilm folytatása is tervbe van véve; Patrick Swayze, a főszereplő, aki 200 ezer dollár gázsiért játszotta el a tánctanár szerepét, állítólag ezért a második folytatásért már kétmillió dollárt kér.

A film B. E., azaz a Beatles előtti korban játszódik. A hatvanas évek legelejének (ötvenes évek legvégének) egy szép nyári reggelén megérkezik Mr. Átlagamerikai és családja a festői környezetben lévő üdülőbe, hogy három hét alatt kipihenjék az év fáradalmait. Baby, a kisebbik lány, az orvos papa kedvence, felfedező útra indul az üdülőben. Persze csakis az az épület érdekli, amelyik elé ki van téve a tábla, hogy a személyzet lakja és vendégeknek tilos a bemenet. A tinédzser lánynak eláll szeme-szája, mikor betoppan az elsötétített táncterembe, ahol vörös fényben egymáshoz tapadt párok vonaglanak a „piszkos" mambótánc ritmusára. A hangulat tetőfokára hág, mikor színre lép a gyönyörű, erős és ellenállhatatlanul vonzó Johnny, a tánctanár, csinos ex-barátnőjével. A barátnő szerepét Cynthia Rhodes, a világ egyik legjobb táncosnője játssza, aki nem érezheti magát kellemesen az ostobácska szerepben.

Baby boldogságának beteljesülése, hogy a nyaralást záró klubesten Johnnyval ropja a színpadon a táncot, olyan meggyőzően, hogy – jó hollywoodi szokás szerint – hamarosan az egész terem táncra pattan, a csecsemőktől kezdve az aggastyánokig.

USA 1987

Főszereplők: Patrick Swayze, Jennifer Grey, Cynthia Rhodes

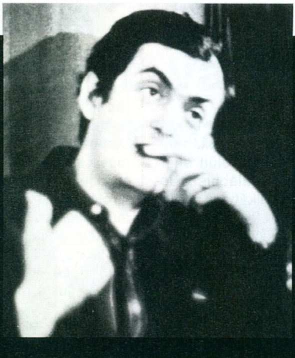
Rendezte: Emile Ardolino

99 perc

SHARP
SHARP
VL-C73
CCD
SHARPVISION
SHARP
HITACHI

Felhúzható mechanizmus

„A napjainkban megoldásra váró egyik legsúlyosabb társadalmi kérdés: (...) hogyan tudjuk újra megnyerni az emberek törvényekbe, politikába vetett bizalmát, mert talán ez a társadalmi gondok megoldásának a kulcsa." Ki hinné, hogy ezt nem egy magyar újság vezércikkéből, hanem egy Angliában élő, anarchista hírében álló, híres és hírhedt hollywoodi filmrendező nyilatkozatából idézem?

Mindenesetre tény, hogy *Stanley Kubrick* filmjeiből, legyenek bár kosztümös történetek, horrorfilmek vagy sci-fik, egy *bizalomvesztett* emberiség képe rajzolódik ki. De Kubrick filmszava nem kiált az égre, sem a földre, cselekvésre buzdító szándéka sincs – csak a tényeket leltározza ez a közép-európai származású, hatvanéves rendező.

Kubrickot nem lehet szeretni. Mármint: a Kubrick-filmeket. Pontosabban, nem lehet szívünkben dédelgetni, érzelmi támaszként őrizgetni, életmegoldó gyógyszerként egy pohár narancslével lehajtani őket. Stanley Kubrick viszonya hőseihez és azok történetéhez minden indulatot és részvétet, sőt minden iróniát nélkülöz. Olyan azonosulatlan azonosulást, olyan igazi felnőtthöz méltó hideg szembenézést kíván tehát nézőjétől, melyet elutasítani és elfogadni is lehet. De szeretni? Ami a különös, mindezt nem áttételes szimbólumoktól nyüzsgő szerzői forgatókönyvekkel, nem ezoterikus művészfilmekkel teszi! Szinte mindig regényt dolgoz fel, követhető, izgalmas sztorival, közönségcsalogató külsőségekkel.

Nézzük csak! *Lolita* – Nabokov remekműgyanús, de bizsergetően botrányszagú regénye egy felnőtt férfi és egy kislány szexuális kapcsolatáról; *2001, Ürodüsszeia* – tudományos-fantasztikus film, mely csatlakozik az élet keletkezésének földöntúli eredetéről szóló elméletekhez; *Mechanikus narancs* – ismét tudományos-fantasztikus film politikai pamfletbe ágyazva, Anthony Burgess sikeres regényéből; *Barry Lyndon* – romantikus és klasszikus fejlődéstörténet, afféle Tom Jones-paródia Thackeray regényéből; *Ragyogás* – horrorfilm Stephen King regényéből, egy értelmiségi férfiról, aki váratlanul felesége és kisfia életére tör.

Kubrick adaptál – de sosem illusztrál.

Stephen King Ragyogás című bestsellerje például arról szólt, hogy a világ mélyben lakozó rendje sérülékeny. Ennek terhét érzik és cipelik vállukon a „ragyogás", vagyis a különös intuíció képességével megáldott-megvert emberek, itt: egy kisfiú és egy néger. Két olyan lény, akinek a világ működő, tehát látható törvényei szerint oldalt, a partvonalon túl a helye. A sérülékeny belső rend fokozatosan oszlik szét, a főhős, Jack maga is harcol a lelkében ébredező gonosz ellen, az ő pusztulásában a rend fájdalmasan és keserűen, de helyreáll.

Kubrick Ragyogás-filmje viszont arról szól, hogy a világ rendje már régen és visszavonhatatlanul szertefoszlott. S az űrben – amit a rend maga után hagyott – bármi megtörténhet.

Nem a hétköznapiból előbukkanó különös, hanem a különös hétköznapisága érdekli tehát Kubricket. Nála a borzalmak hideg szakszerűséggel „történnek", valóságosabbak, mint bármilyen más valóság. Valóságosak, akárcsak egy múltbéli bál vagy egy sok évvel ezelőtti gyilkosság. MINDEN, AMI VOLT – VAN! – vallotta misztikusra fogott suttogással Stephen King, és vallja morc tárgyilagossággal Kubrick is.

Ha minden, ami volt, van, úgy az is igaz, hogy *ami most van, az is mindig volt.* Így tehát a középkorú, középosztálybeli, középamerikai Jack lelkében is ott lakott már a végzetes agresszió, a pusztító gyűlölet felesége és fia iránt, még mielőtt ebbe a világból elzárt szállodába költöztek. Elég egy üveg ital az üres bár üres pultján és Jack már működésbe lép. A létező múlt követe, egy reálisan ábrázolt bármixer, szinte szemmel láthatóan hozza működésbe és indítja útjára a főhőst, mint egy felhúzható játékegeret.

Felhúzható – írom. Vagy talán mechanikus? Kubricket az életművéből kilógó szuper-hollywoodi szuper-monstre *Spartacus* és a *2001, Ürodüsszeia* képviselte a magyar mozikban, mikor ez a szürrealista szókapcsolat: mechanikus narancs – jelszóként hangzott már bizonyos értelmiségi körökben. És micsoda varázsa volt a 70-es évek elején ennek a tiltott gyümölcsnek, a realizmus tejhatalma idején ennek a gúnyosan, hetykén *„semmit sem jelentő"* címnek, melynek, legalábbis elsőre, felfedezhető kapcsolata nem volt a filmmel, melyet jelölt! (Ugyanezen rétegek és ugyanezen évek alapélménye volt a Magyarországon ekkor megjelenő regény, a Pekingi ősz, *Boris Vian*tól. Egy regény, amely Pekingen és az őszön kívül mindenről szól...)

Valaha tehát egyetemi filmklubok csemegéje, később, a videovilág időszámítása után, szürkésdrapp árnyalatúra kopott másolat, fahangú magyar alámondással – kapós kazetta, igazi kincs. Így rögzült bennünk a cím: Mechanikus narancs.

Csak egyszer olvastam másként fordítani (Fáber András, Filmvilág, 1985/11.), így: Felhúzható narancs. Hát, nem tudom. Lehet, hogy a „Clockwork" fordításaként a felhúzható kevésbé szöveghű, de az biztos, hogy értelem- és jelentéshű. Mert ahogy Jack a *Ragyogás*ban, Alex a *Mechanikus narancs*ban is szabadságillúziókkal telten járja be a teljesen részvétlen világ által számára kijelölt pályát. Azt hiszi, választ, pedig az ő útja egyenes sínen visz a gátlástalan, de szabad agresszíótól a bamba önmegadásig. A film 1971-es, finom elrajzoltsággal a közeljövőben játszódik, tehát vélhetjük, akár ma. Kubrick fagyos játékossággal teremt egy „modern" jövőt: tárgyakkal, építményekkel, sminkekkel, szobrokkal és nyelvi panelekkel. Alex műszempillája és rúzsozott szája nem utalás a homoszexualitásra, de a punkok színes, tarajos haja vagy „nemtelenítő" arcfestése óta nem is tűnik olyan képtelennek. A banda orosz-angol keveréknyelve (egyébként még az író leleménye) a kommunistaellenesség gyanújába keverte Kubricket, de a New York-i lányok „Ja Ljublju Gorbacsov" feliratú trikói óta ez is inkább mulatságosan beteljesült jóslatnak tűnik. Elég csak bekapcsolni a rádiót, és meghallgatni egy, az agresszióért magáért bandába lépő fiú derűs elméletét arról, hogy Magyarország a magyaroké, meg arról, hogy ő szabad idejében – egy boxeres cigányverés és egy fotóriporter rugdosása között – sokat olvas, hogy Alex Beethoven-imádata ne tűnjék csak groteszk ötletnek.

Ezek után nem lehetetlen talán az sem, hogy *ami lesz, az is van már.* Hogy mondjuk a 2001-ik év szuper ürcsodái: a fekete kárpit előtt repülő, zuhanó, suhanó, megvadult hajszárítók, fenségesen úszó kenyérpirítók mind-mind vannak már. De már biztosan *van* az a világűrnél is kozmikusabb hidegség, amely például a *2001, Ürodüsszeia* című Kubrick-filmből árad. Abból például, ahogy a videotelefonon beszélő űrhajós nem tud semmit sem mondani az icergő-mocorgó, ünnepi ruhás, születésnapját ünneplő bűbájos kislányának. De még ennél a jelenetnél is van szívszorítóbb és ennél a kislánynál is szánnivalóbb. A kikapcsolt számítógép. Amikor a gép szabad értelmét szabályozó egységeket az egyetlen életben maradt űrhajós sorra kihúzza, akkor „ő", ez a szuperintelligens, hatalmas számítógép, a búgó férfihangon beszélő *felhúzható mechanizmus* végül is énekelgetni kezd. Azt énekli: „Kis kertemben, igaz-e babám", meg azt, hogy „Bolond vagyok, sej-haj."

Szegény, árva, kikapcsolt, bolond számítógép! És szegény mi.

Faragó Zsuzsa

Kubrick filmjei

1953 Fear and Desire (Félelem és vágy)
1955 Killer's Kiss (A gyilkos csókja)
1956 The Killing (A gyilkosság)
1958 Paths of Glory (A dicsőség ösvényei)
1960 Spartacus
1962 Lolita
1963 Dr. Strangerlove...
1968 2001 Space Odyssey (2001 Ürodüsszeia)
1971 Clockwork Orange (Mechanikus narancs)
1979 Barry Lyndon
1980 The Shining (Ragyogás)
1986 Full Metal Jacket

Tűhegyes család

Némi tupír

Tokuji Hayakawa a század elején feltalálta a „mindig hegyes mechanikus ceruzát". Hegyes angolul: sharp. Erről a szóról kapta a nevét egy japán vállalat, amely azóta inkább az elektronikai termékeiről, mintsem ceruzáiról híres. Nomen est omen: a Sharp termékei általában nem esnek messze attól a csúcsminőségtől, amelyet a ceruza hegye szimbolizál. E számunkban egy olyan videokészülék-családot mutatunk be, amelyet a Sharp neve fémjelez.

Egy ilyen család rendszerint egy asztali készülékből, egy kamkorderből és egy tévéből áll, amelyeknek természetesen számos típusvariációja létezik. Ezek nem annyira minőségi jellemzőikben, mint inkább szolgáltatásaikban különböznek egymástól. Arról van ugyanis szó, hogy egy alapkonstrukciót többféle dobozolásban és különféle kiegészítő (vezérlő, tároló, kijelző, programozó stb.) egységekkel összekapcsolva hoznak forgalomba. Az alapkonstrukció lassan változik, a kiegészítő áramkörök készlete azonban rohamosan bővül. A videotechnikában ez azt jelenti, hogy pillanatnyilag nem lehet elszakadni bizonyos szabványoktól, mert ezzel felrúgnánk a kompatibilitást, vagyis lehetetlenné válna a műsorcsere a más típussal dolgozó készülékek tulajdonosaival. Mint tudjuk, itt Európában a PAL színes rendszer és a VHS rögzítési formátum a két legfontosabb kielégítendő előírás.

A kiegészítő áramköri megoldásokat viszont nem kötik ilyen „kemény" szabványok és így kevésbé veszélyeztetik a kompatibilitást. Ugyanakkor lehetővé teszik a készülék tulajdonosa számára, hogy kényelmesen és hatásosan bánjon gépével, ami látszólag (szubjektív módon) megnöveli annak teljesítőképességét. A kiegészítő áramkörök ma már szinte kivétel nélkül megbízható és pontos digitális technikára épülnek.

A figyelmes olvasó számára feltűnhet, hogy nincs videokamera a Sharp említett készülékegyüttesében, úgy fest, mintha a videokamerák fölött eljárt volna az idő. Legalábbis a fogyasztói elektronikában, ahol a kamera szinte mindig egy képmagnóval áll összeköttetésben, amely rögzíti a videojeleket: így sokkal célszerűbb azzal egybeépíteni (kamkorder). Kis és nagy videostúdiók (közösségi és műsorkészítő stúdiók, tévéstúdiók stb.), valamint szakmai alkalmazások számára természetesen továbbra is gyártanak videokamerákat, azonban a kamkorderek terjedése itt is megfigyelhető.

Családunk első tagja a VC–D801S típusú asztali VHS képmagnó. Első pillantásra semmi különös nincs rajta, a távvezérlőn azonban megakad az ember tekintete. Nézzük sorjában. A készülék hagyományosnak mondható, hiszen a normál VHS rendszerben rögzít; igaz, meg van „tűzdelve" HQ (High Quality) jellemzőkkel. Ezek azonban nem rontják a VHS kompatibilitást; ellenkezőleg: valamelyest javítják az önmagában nem túl jó VHS képminőséget. A készülékben található digitális képtároló – egyelőre – újdonság.

Kétféle üzemmódban használható. Az egyikben két futó videoprogramot varázsolhatunk a képmagnóhoz kapcsolt tévé képernyőjére. A kunszt abban van, hogy hogyan szinkronizáljuk össze a két videoforrás képét, mert ez alapfeltétel a tévé számára ahhoz, hogy torzításmentesen felrajzolhassa a két képet (időzítések egybeesése). A legtöbb esetben ugyanis semmiféle kapcsolat nincs a két forrás közt: az egyik például egy tévéadó, amely a képmagnó tunerén át érkezik a tévéhez, a másik a képmagnóról visszajátszott jel. Ilyenkor a digitális képtároló időalap-korrektorként működik, azaz kiegyenlíti a két videojel közti szinkroneltérést. Így az egyik, teljes képernyőt kitöltő képbe kicsinyítve beleszerkeszthetjük a másik videoforrás képét.

Mire jó ez? Például arra, hogy két programot nézzünk egyszerre, melyek közül az egyik figyelemmel kíséréséhez nem szükséges nagyobb összpontosítás (például sportközvetítés). Két egyidejű programot még viszonylag jól követni tudunk. Más a helyzet akkor, ha kilenc részre oszlik a képernyő és a mezőkben különböző programok futnak. Természetesen képtelenség ennyi programra figyelni egyszerre. Bár ki tudja? Mi eddig az „egycsatornás" képernyőhöz szoktunk hozzá, amit teljes odaadással illik bámulni. Unokáink talán már unottan fordulnak el a képernyőtől, ha azon nem láthatnak négy-öt programot egy időben...

Térjünk azonban vissza a VC–D801S asztali készülékünkhöz. A másik digitális képtároló üzemmódban kilenc program képét láthatjuk egy időben a képernyőn, ezek azonban – kitalálhatjuk – állóképek. Ennek akkor vehetjük igen nagy hasznát, ha sok műsorból kell kikeresnünk a minket érdeklőt. Az elektronikus képtároló általában más funkciókra is képes (pl. zajcsökkentés, elektronikus zoom, állókép, trükkök stb.), a Sharp készüléke azonban csak a leírtak szerint használja azt. Igaz, bizonyos funkciókról néha nehéz eldönteni, hogy valójában nem trükknek kellene-e neveznünk (pl. a kép automatikus leúszását kameráknál, vagy visszajátszásnál az állóképet, illetve a kockázást). Ezeket nemegyszer a képmagnó szalagvezetésének tökéletesebb, pontosabb volta teszi lehetővé, ami ugyancsak a digitális technikának köszönhető...

A Sharp arról is gondoskodott, hogy a gyermekek ne férhessenek hozzá a szülők engedélye nélkül a videomagnóhoz: a készüléket a távvezérlővel elzárhatjuk kíváncsi csemetéink elől.

A keresés és a szalagon levő műsor ismételt lejátszása különféle indexrendszerek kifejlesztéséhez vezetett, amelyek közül egyiket ezen a készüléken is alkalmazták. E rendszerek a szalagon levő trackjelek számlálása alapján működnek. A szalag végéről történő automatikus visszacsévélést is itt kell megemlítenünk.

A programozó- és hangolóegység segítségével négy műsor felvételét programozhatjuk két hétre előre. A hangolóegység feszültség-szintetizátoros elven működik és 32 állomás hangolását lehet beprogramozni. Kábeltévéprogramok vételére is alkalmas, ennek azonban nálunk egyelőre nincs sok jelentősége... A készülék venni és rögzíteni tudja az NDK norma szerinti SECAM programokat. Itt jegyezzük meg, hogy bizonyos SECAM adások felvételeit visszajátszva döbbenten tapasztaljuk, hogy időközben PAL rendszerűvé változott. Egyszerűen arról van szó, hogy a SECAM nyavalyáit elkerülendő, a kép-

magnó hangolóegysége dekódolja a SECAM adást és azonnal újrakódolja PAL rendszer szerint, vagyis transzkódol, csak ezek után történik a rögzítés, amit visszajátszva, természetesen PAL anyaggal állunk szemben.

A távvezérlőn egy LCD kijelző található, amelyen a kiadott parancsok és a készülék állapotai követhetők nyomon – összesen negyvenhatféle funkció! A távvezérlővel a programozás is elvégezhető és egy gombnyomással átvihető a képmagnó időzítőegységének memóriájába. A távvezérlő infravörös sugarak impulzusmodulációjával működik. A kiadott parancs vételét hangjelzés igazolja vissza.

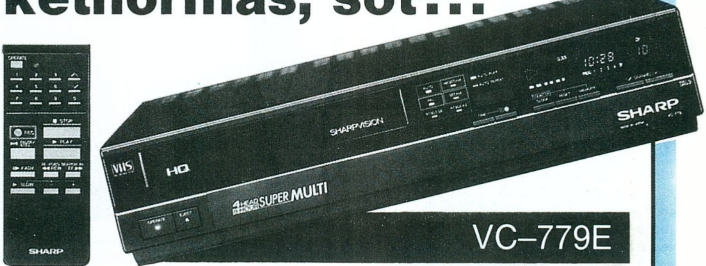
A műsoridőt mutató számláló öt számjegyes (óra, percek, másodpercek), jelzi, hogy hol tartunk a videoszalagon. Egy memória segítségével a megjelölt pontra lehet futtatni a szalagot.

A készülék adatait áttekintve meglepő, hogy mindössze két videofej van a gépben, amiből arra következtethetünk, hogy sem több sebességes felvétel, illetve lejátszás, sem igazi inzert üzemmód nem lehetséges. Ez – valljuk meg – bizonyos felhasználókban súlyos hiányérzetet kelthet.

A vízszintes felbontás „jobb mint 250 sornyi", azaz átlagos VHS minőség. A jel-zaj viszonyt nem közlik, ami megerősít bennünket a bevezetőben már említett feltevésünkben, hogy itt egy egészen egyszerű alapgép (esetleg régebbi konstrukció) digitális technika útján történt „feltupírozásáról" van szó. A gyártók csak annyit újítanak egy-egy modellen, hogy azt még éppen el lehessen adni.

A hangfokozat tejlesen hétköznapi, zajcsökkentés nélküli. A felvétel állófejes, hifi hangrögzítés nincs. Az Euro–AV csatlakozó viszont megtalálható a gépen, aminek ebben az esetben jóformán egyetlen előnye, hogy nem kell több kábel dugaszolásával bajlódni, ha készülékünket monitorhoz vagy másik képmagnóhoz kívánjuk csatlakoztatni.

Magnó van egynormás, kétnormás, sőt...

Az ábránkon látható asztali készülék azoknak hasznos, akik kénytelenek többféle norma szerinti VHS videokazettákkal dolgozni – beleértve az NTSC-t is, de azt már nem engedhetik meg maguknak, hogy külön-külön beszerezzék az egyes normáknak megfelelő képmagnókat (kritikusok, gyűjtők, hírszerkesztők, zenerajongók).

A készülék többféle PAL, SECAM, MESECAM és NTSC rendszerű üzemmódra állítható be. „Auto" üzemmódban a beállítás automatikusan történik, mivel a képmagnót négy videofejjel látták el, különböző sebességű felvételek készíthetők vele, de legalábbis lejátszhatók.

Ez a széles körű kompatibilitás különleges követelményeket támaszt a hangolóegységgel szemben, mivel az egyes normáknak megfelelő csatornakiosztás meglehetősen kacifántos. A hangolás feszültségszintetizátorral történik, memóriájában hatvan programot lehet tárolni. Az időzítő programozás hasonló a VC–D810S-hez (négy műsor két hétre). Általában mindenben megegyezik annak jellemzőivel, úgy tűnik tehát, hogy annak egy „többnormásított" változatáról van szó.

Egy stabil kamkorder

Kamkorderekről nehéz újat írni, hiszen némelyek úgy hasonlítanak egymásra, mint egyik tojás a másikra, talán csak a márkát jelző feliratban különböznek, belülről teljesen egyformák. A Sharp VL–C73SA típusú kamkordere azonban kitűnik néhány jellemvonásával.

Az első az, hogy nyolcszoros varioobjektívvel van felszerelve, amely természetesen makrobeállítást is lehetővé tesz. Az objektív fényereje F 1,6. A kamerarész egy félcollos képátlójú CCD-vel alakítja át a képet elektromos jelekké. Az átalakítás jó felbontású képet ad, mivel a CCD 290 000 képelemből áll (igaz, ma már van ennél jobb is) és meglehetősen fényérzékeny: nyolc luxnál nagyobb megvilágításnál már működik a kamera. Az áttöltési idő is csökkenthető, ennek köszönhetően az expozíciós idő $\frac{1}{1000}$ másodpercre szorítható le.

A variózás motorral történik, változtatható sebességgel. Az élességbeállítást autofókusz áramkör segíti, amely természetesen kikapcsolható. A fehéregyensúly beállítása ezen a készüléken már teljesen automatikus: úgy tűnik, a videotechnika végleg megszabadul a felvételek visszanézésekor sok kellemetlen meglepetést okozó beállítástól (tudniillik amikor megfeledkeztünk róla). Dátumot és időt írhatunk a képre felvételkor, amelyet egy $\frac{3}{4}$ coll képátlójú keresőben ellenőrizhetünk.

A készülék kétsebességes (négy videofejes), tehát maximálisan egyórányi felvételt tud készíteni egy 30 perces VHS–C kazettára. Ezt egyébként egy lítiumos akkumulátor teszi lehetővé, amelyet egy adapter segítségével gépkocsiakkuról is fel lehet tölteni. A készülék tartozékai között persze ott van a hálózati adapter is.

A képmagnórész tartalmazza a HQ áramköri megoldásokat – ezen újítások nélkül ma már nem készül képmagnó, hiszen a gyártási költségeket nem érintő csekély módosítások révén javul a kép minősége: egyszerűen nem éri meg kihagyni ezt a lehetőséget.

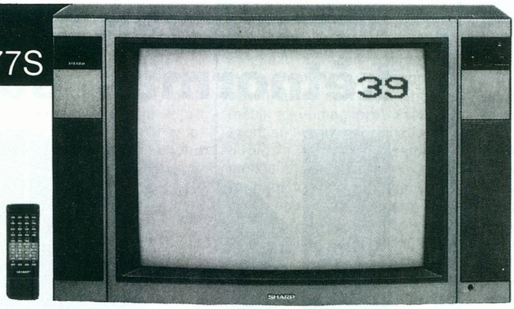
A keresőben a következő funkciók kijelzése figyelmeztet a megfelelő tennivalókra: a telep kimerülőben van; kevés a fény; a kazettán ki van törve a felvételt védő fül; nedves a video- ▶

SHAR

Kényelmes tévé

A tévékről, monitorokról ugyancsak nehéz bármi újat mondani, amíg a hagyományos képcsövekkel és a megfelelő átviteli szabványokkal kell a konstruktőröknek számolniuk. Néhány apróbb újítás azonban jócskán megnöveli a színes tévékép által nyújtott kényelmet és élvezetet.

SV –2577S

A tévékép megjavításának legnagyobb akadálya a kötött sorszám (625 sor) és a véges csatorna-sávszélesség (elvileg 6 MHz), amely kódolt színjelek (PAL, SECAM vagy NTSC) esetén alig több mint 1 MHz színjelsávszélességet biztosít. Ezen segítene a közvetlen RGB átvitel, de ehhez három nagy sávszélességű csatorna kell, ezért csak direkt kábeles összeköttetés esetén valósítható meg. Mivel az otthoni videózásra szánt kamerákon nincs RGB kimenet és a VHS képmagnók is csak ezt a kb. 1 MHz sávszélességű színjelet tudják rögzíteni—visszajátszani, a monitorok képminőség-javítását ezen az úton nem lehet elérni.Más, apró trükkökkel kell próbálkozni.

Ezek közt legkézenfekvőbb a korrekt áramköri felépítés, amely maximálisan kihasználja a mostani rendszer által biztosított adottságokat. Ebben sokat segít a digitális áramköri technika. A következő a képernyőméret növelése – ez önmagáért beszél. A vízszintes felbontás javítását, az inline képcsöveknél is az egymás mellett elhelyezkedő elemi piros-zöldkék fényporpontok számának növelésével lehet elérni. A régebbi színes tévék általában kb. 300 függőleges sort voltak képesek felrajzolni a képernyőre. Az újabb fejlesztési képcsöveknél ez az érték megduplázódott. Erre az S–VHS megjelenése miatt van szükség, ahol a visszajátszott kép olyan jó, hogy régebbi monitorok nem képesek maradéktalanul visszaadni.

A mi készülékünk inkább a kényelmi szolgáltatások terén nyújt bizonyos többletet. Sarkított képcsöve 70 cm képátlójú, ami már önmagában is elegánssá teszi a készüléket. A szimmetrikus felépítés azt sejteti, hogy sztereo, illetve kétcsatornás hang vételére is alkalmas. Úgy tűnik, hogy a kétnyelvű adások vétele az egyik legvonzóbb tulajdonsága ennek a tévének. Teletext-dekódere többféle változatban rendelhető meg az angol, német, svéd, francia és olasz ábécé szerint. A PAL mellett az NDK-SECAM adások vételére is alkalmas. Az infra-

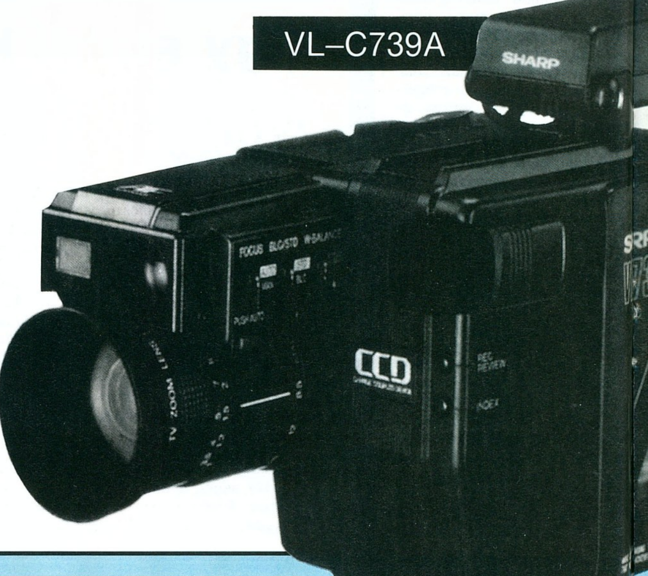
fej; a fehéregyensúly-állítás nem működik vagy nem megfelelő (a kapcsoló nem „Auto" állásban van). Ezenkívül látható benne a számláló állása és a felvételi üzemmód jelzése.

A képmagnó egyidejűleg rögzíti a VHS indexjeleket, amelyek az egyes felvételek azonosítására és gyors visszakeresésére szolgálnak. Lehetőség van utólagos hangfelvétel készítésére. Szünet helyzetből távvezérlő kábel segítségével indíthatjuk felvételre a készüléket.

A VL–C73SA kamkorder standard tartozékai lehetővé teszik a zavartalan felvételt (akku, vállheveder, üres kazetta) és a felvétel visszajátszását magán a kamkorderen (hálózati adapter és tápkábel, RF-egység, Euro–AV kábel), vagy bármilyen VHS asztali készüléken: erre a célra egy anyakazetta szolgál. Külön megvásárolható a gépkocsiakkuról töltő adapter és egy utóhangosító kábel. Az objektív átmérője 46 mm. Külön optikai előtéteket nem kínál a Sharp, de némi próbálkozással kiválaszthatjuk azokat a szűrőket és előtéteket, amelyek céljainknak megfelelnek.

A készülék teljesítményfelvétele 8,2 W, akku nélkül 1,2 kg.

VL–C739A

távvezérlő 35 gombja segítségével 61-féle funkció vezérelhető. Monitorként is használható a készülék, mert a húszpólusú Euro–Av csatlakozón kívül audio- és videocsatlakozókkal is ellátták. A memóriarekeszekben 39 program tárolható. Fejhallgató- és külön hangszóró-csatlakozói a jobb sztereo hangképet biztosítják. Fogyasztása 107 W, tömege 38,5 kg.

A gépnek van egy „kisöccse", amelynek képcsőátlója 63 cm és mindössze 32 kg-ot nyom. Van még két készülék, amelyek a megtévesztésig hasonlítanak az ismertetettekre, még a „Stereo" felirat sem maradt le róluk – ennek ellenére sztereó tévéadások vételére nem alkalmasak. Csalás? Nem egészen, mert a hangfokozat erősítője kétcsatornás, tehát a sztereo hanggal kísért képmagnófelvételek visszajátszására alkalmasak.

Térhatású kamkorder

Néhány évvel ezelőtt a Magyar Televízió kísérleti térhatású adással lepte meg nézőit. Azoknak volt benne részük, akik beszerezték hozzá azt a speciális szemüveget, melyen keresztül nézve a térhatású kép kibontakozott.

A Toshiba megszerkesztette az első, térhatású videofelvételek készítésére szolgáló amatőr kamkorderét. A gép VHS–C formátumban (és egyelőre NTSC-ben) látott napvilágot, meglehetősen borsos áron: az USA-ban 2850 dollárért kapható. A Toshiba nyilatkozata szerint egyrészt tudományos célokra szánták, másrészt az otthoni használatot célozták meg. Ez utóbbihoz azonban szüksége van egy speciális szemüvegre és a lejátszáshoz egy speciális adapterre.

Működési elve a következő. Két nagy felbontású ⅔ collos CCD képátalakítót helyeztek el a készülék elején, nagyjából átlagos szemtávolságnyira egymástól, amely előtt két azonos objektív van. Az élességet és a fókuszt kézzel kell állítani, a fehéregyensúly-állítás automatikusan is történhet. A videoszalagra – félképenként váltogatva – hol az egyik, hol a másik szenzor képét rögzítik. Visszajátszáskor speciális szemüveg és egy elektronikus adapter segítségével úgy manipulálják a videojelet, hogy mindegyik szem a neki szóló félképeket látja gyors egymásutánban, amelyet az agy térhatású képként értékel. Mivel az első változatnál zavaró villogás lépett fel, a Toshiba szakemberei megduplázták a váltogatás frekvenciáját.

Nyilvánvalóan sok időnek kell eltelnie addig, amíg a térhatású videózás kiforrja magát és más megoldások is elképzelhetők. Ismét felmerül a háttér kérdése: lejátszás, editálás és maga a monitor – mert ha ezek nem állnak rendelkezésre, mit ér a felvétel? És mivel ennek megteremtése nem mindig gazdaságos a gyártók számára, félő, hogy ez az újítás költséges játékszer marad csupán.

Varázsdoboz

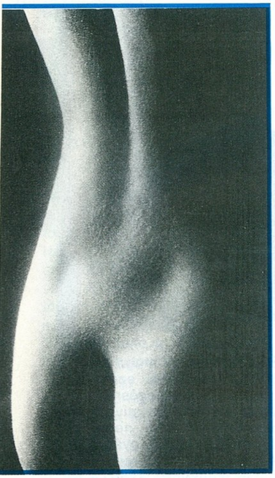

Különös dolgokat művel a videojellel a Showtime cég szerkentyűje: arra szolgál, hogy a rossz minőségű, netán torzított videojelet korrigálja és visszaadja eredeti tisztaságát. A hangsúly a torzításon van és ez nem egészen véletlen. A készüléket ugyanis legtöbben arra használják, hogy illegális másolatokat készítsenek műsoros videokazettákról.

A műsoros kazettagyártók alapvető érdeke, hogy ne lehessen a gyári kazettát másolni. Ennek érdekében kifejlesztettek olyan eljárásokat, amelyek megnehezítik a másolást, de a lejátszást zavartalanul biztosítják. Az eljárások részletei nem ismeretesek, de valószínűleg arról van szó, hogy olyan jeleket kevernek a videojelhez, amelyek a felvételre kapcsolt másoló készülék szervóáramkörét megzavarják. Ezt használta ki a Showtime cég is, amely forgalomba hozta ezt a kis dobozt, amely a rajta levő felirat szerint „automatikusan helyreállítja a torzított videojelet és tiszta, problémamentes jelet ad" és nem is nagyon rejtegeti, hogy egyenesen a kölcsönzőkből származó szalagokra gondol, ahogy ez a készüléken felül olvasható körülményes feliratból kitűnik: „Univerzális kölcsönzött szalag videojel stabilizátor. No, több se kellett a Macrovision vállalatnak, amely kidolgozta a másolás elleni védelmet, pert indított a Showtime és társai ellen, akik kiirtják a poloskát, amit ők nagy fáradsággal beletesznek a videokazettákba.

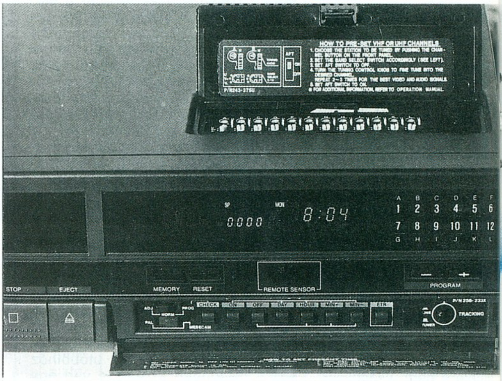
A Showtime azonban felvette a kesztyűt. Igazgatója szerint a vád arcátlanul merész, mivel a Showtime-nak is van olyan szabadalma, amely a másolást zavarja – egyébként a szóban forgó videojel-stabilizátor szabadalmi bejelentése *megelőzte* a Macrovision másolásvédelmének szabadalmát...

TESZT

Bár az illusztrációkon a szépség áramvonalai láthatók, a képmagnósok inkább az ÁFA és a misztikus árképzés „áramvonalaiban” tudnak gyönyörködni.

Tesztünket Szakolczay Lajos, a MEEI csoportvezető mérnöke készítette

Áramvonalas árak

Májusi számunkban már jeleztük, hogy az ORION továbbra is a GOLD STAR származású (koreai) készülékét gyártja megváltozott típusszámmal, GHV 1221 P helyett GHV 1223 P megjelöléssel. Mostani tesztünk egyik tárgya ez a típus lesz, a másik pedig a Belkereskedelmi Kölcsönző Vállalattól (röviden: „X”) kölcsönözhető JVC–HR–D 171 EM típusú készülék.

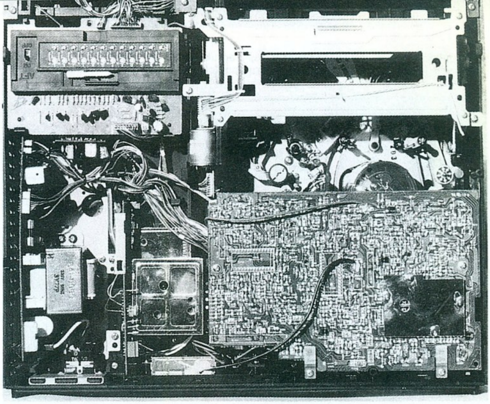
Visszatérve a **GHV 1223 P**-re, ez a videomagnó csak annyit változott elődjéhez képest, hogy a típusszámban az egyes hármasra cserélődött. Összes szolgáltatása és műszaki jellemzője azonos az elődjével. Sajnos az ára is, ami 49 000 forint, igen magas, bár tudjuk, ha az ÁFA-t (általános forgalmi adó) levonjuk belőle, akkor ez a tavalyi 40 000 forint alatti árnak felelne meg, de tavaly, az ITT VR 3946 is 49 900 forint volt és az idén csak 54 000 forint lett. Még riasztóbb a kép, ha a bécsi út másik végével teszünk némi összehasonlítást, ilyen jellegű készülék ára 4000-5000 schilling.

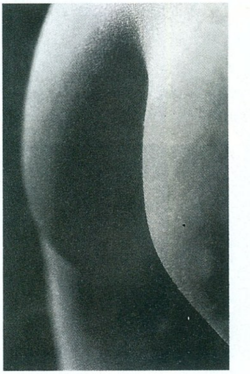
E rövid ársokk után kezdjük az ismerkedést magával a készülékkel, amiről szinte semmi újat nem tudunk mondani, továbbá rögtön elnézést kell kérnünk azon olvasóinktól, akik a GHV 1221 P-ről szóló tesztünket már olvasták: ugyanazt kell olvasniuk még egyszer, mert nem a mi hibánk, hogy mindent kétszer mondunk, mindent kétszer mondunk.

A **GHV 1223 P** típusú készülék külső megjelenését tekintve tetszetős, alacsony felépítésű. A magnó kezelőgombjain az összes kezelőszervet egy lehajtható ajtó mögött helyezték el. A tv-adók vételére 12 hangolási hely áll rendelkezésre. Hangolása hagyományos, potenciométeres megoldású, a csatornák – behangolás utáni – választása elektronikus kivitelű, tehát a váltások az infra távvezérlővel vagy az időzítő programmal elvégezhetők. A készüléket a hátoldalon lévő hálózati kapcsolóval lehet áramtalanítani, erre azonban csak huzamosabb idejű használaton kívül helyezés esetén van szükség, mert akkor az óra működése is megszűnik, illetve a programozott felvételeket is elfelejti, kivéve a csatornabeállításokat, miután azok mechanikusan rögzítettek. Sajnos ugyanez történik rövid idejű áramkimaradás esetén is, mert erre vonatkozóan védelmet nem építettek be. Még az óráról kell néhány szó említést tennünk,

	JVC HR–D 171 EM	ORION -GOLD-STAR GHV 1223 P
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK		
Hálózati feszültség	220 V, 50 Hz	220 V 50 Hz
Teljesítményfelvétel	30/12 W	33/15 W
Méretek	435 × 341 × 95 mm	430 × 356 × 99 mm
Tömeg	7 kg	7,9 kg
SZOLGÁLTATÁSOK		
Játékidő	240 perc E-240-es kazettával	
Áttekercselési idő	3,3 perc	4,5 perc
Gyorskeresés előre	9-szeres	5-szörös
Gyorskeresés hátra	9-szeres	5-szörös
Lassítás		
Gyorsítás		
Állókép	x	x
Képről képre léptetés	x	
Képbevágás		
Utóhangosítás		
Azonnali felvétel	x	x
PROGRAMOZHATÓSÁG		
Óra kvarc vezérlés	x	x
Napi programok száma	4	4
Programozható napok száma	14	14
Naponta ismételhető program	x	x
Hetente ismételhető program		
Programban csatornakiválasztás	x	x
AUTOMATIKÁK		
Adókeresés	x	x
Memóriastop	x	x
Szalagállásstop		
Filmvége-stop		
Visszatekercselés	x	x
Ismétlés		
Színnormaváltás	x	
Hangnormaváltás		x
Hátralévő szalagidő percekben intervallumokban	x	
KÜLÖNLEGESSÉGEK		
Sztereó hang		
Zajcsökkentő		
Hi-fi sztereó hang		
Biztosítás hálózatkimaradás esetére		
Hozzáférés-letiltás		
Távszabályzó kábeles		
infra	x	x
Távirányítható funkciók: magnó	x	x
+ csatornaváltás	x	x
+ hangolás		
CSATLAKOZÓK		
Antenna be	DIN aljzat	DIN aljzat
ki	DIN dugó	DIN dugó
Video be	BNC	scart
ki	BNC	scart
Hang be	RCA	scart
ki	RCA	scart
Mikrofon		
Euro-Scart		x
Kamera		
Kamerastop		x
Hangmagnó	x	
VPS	x	

mert a tesztelt készülékek órája naponként csaknem egy percet sietett a kvarcvezérlés ellenére is. Hétnapos előre programozással számolva, a készülék 6-8 perccel előbb indítja a felvételt. Ennél is nagyobb baj, hogy ugyanennyivel előtt fejezi be, vagyis a műsor lemarad a szalagról. Reméljük, hogy ezt a hibát az ORION gyártás közben ki fogja küszöbölni.

Egyidejűleg 4 program írható be 14 napra előre, vagy egy programhelyet fel lehet használni mindennap azonos időben történő felvétel végeztetésére. A rögzített műsorok nagyfrekvenciás átadását a készülék az URH-sáv 32-40 csatornáin végzi.

A magnó állókép-visszaadása gyenge, egyeskép-léptetésre nincs lehetőség. A videocsatlakoztatást Euro-Scart csatlakozóval oldották meg, sőt kamerastop-csatlakoztatási lehetőségről is gondoskodtak. A felvételnél az úgynevezett HQ áramkört alkalmazták, tehát képminőség-javító áramkörrel rendelkezik. Azonnali felvételre is van lehetőség 30 perces lépésekben 4 óra időtartamig. A szín- és hangnormákat önműködően váltja, tehát erre nem kell külön figyelnünk. A szalag végére érve természetesen megindul a visszatekercselés, és kívánságra, ahol a számláló „0000”-ra van állítva, megáll, memória állás esetén.

Több említésre méltó tulajdonságáról nem számolhatunk be, már csak azért sem, mert teljesen alapszolgáltatású, standard készülékről van szó.

Áttérve másik páciensünkre, itt is az ár taglalásával kezdenénk, azonban a **JVC HR–D 171 EM** kizárólag az „X”-en keresztül lesz hozzáférhető, és amint azt már korábbról tudjuk, a kölcsönzési árak alakulása meglehetősen misztikus. (Lásd „Vásárlás” rovatunkban olvasható, Vegyen inkább kölcsön? című cikkünk a készülék árképzéséről.)

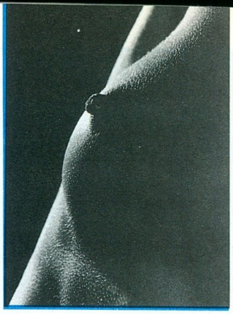
A HR–D 171 EM nagymértékben hasonlít a korábbiakban szintén a Kölcsönző által forgalmazott HR-D 170 E-hez, nemcsak külsőleg, hanem szolgáltatási és műszaki paramétereit tekintve is. Tv-adók vételére 32 programhely áll rendelkezésre, automatikus, elektronikus adókereséssel. A hangolási mód frekvenciaszintézeres megoldású, a csatornák CCIR norma szerint vannak „beégetve”, vagyis különbözik a hazánkban használt OIRT norma szerinti frekvenciakiosztástól. Következésképpen: a csatornaszámok kijelzése nem lesz pontos (például az OIRT 1-es csatorna vétele esetén a készülék Ch 02-t fog mutatni) de a nagyobbik baj az, hogy az OIRT 5 csatornát egyáltalán nem tudja venni (a 3-4 csatornát is csak a Ch 76-77 kijelzés-

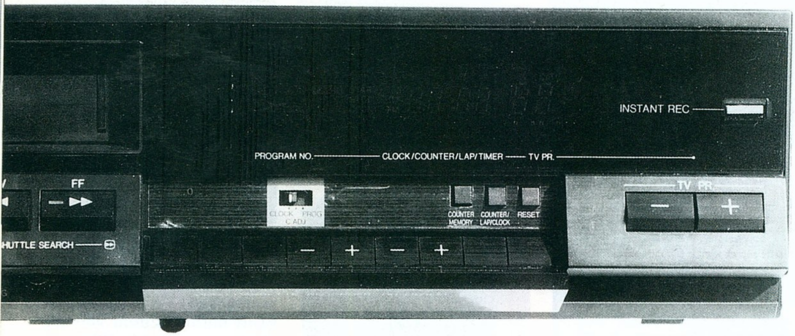
A szolgáltatások felsorolásánál változatlanul tartjuk magunkat a korábbiakban kialakított követelményrendszerhez, hogy az általunk ismertetett készülékek adatai az egyes szempontok szerint összehasonlíthatók legyenek. Mindkét készüléktípus standard osztályba sorolható.

Műszaki adatok és mérési eredmények

	JVC HR–D 171 EM		ORION–GOLD-STAR GHV 1223 P	
	Specifikált	**Mért**	**Specifikált**	**Mért**
RF bemenet	VHF OIRT 1–4, CCIR 2–4	CH 2–4, CC 76-77	VHF OIRT 1–5, CCIR 2–4	44–104 MHz
	VHF OIRT 6–12, CCIR 5–12	CH 5–12	VHF OIRT 6–12, CCIR 5–12	99–300 MHz
	UHF OIRT/CCIR 21–69	CH 21–69	UHF OIRT/CCIR 21–69	444–882 MHz
RF érzékenység 20 dB jel/zaj viszonyra vonatkoztatva	–	120–150 µV	–	80–100 µV
RF kimenet	UHF 32–40 csatorna	551–658 MHz	UHF 32–40 csatorna	518–647 MHz
RF kimeneti szint	–	2 mV	–	0,7 mV
RF kimeneti impedancia	75 ohm	67–111 ohm	75 ohm	68–90 ohm
Video bemeneti impedancia	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm
szint	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}	0,7–2 V_{cs-cs}	0,7–1,9 V_{cs-cs}
Video kimeneti impedancia	75 ohm	79 ohm	75 ohm	77 ohm
szint	1 V_{cs-cs}	0,9 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}
Hang bemeneti impedancia	50 kohm	10 kohm	50 kohm	49 kohm
szint	0,1 V	0,1–3,16 V	–	100–3160 mV
Hang kimeneti impedancia	1 kohm	0,75 kohm	5 kohm	0,6 kohm
szint	0,5 V	0,5 V	0,5 V	0,6 V
Video jel/zaj viszony	43 dB	41 dB	43 dB	41 dB
Hang jel/zaj viszony	40 dB	45 dB	38 dB	46 dB
Sorbontás	250	220	–	220
Hangfrekvenciás átviteli sáv	70–10 000 Hz	35–11 000 Hz	125–6150 Hz	97–9000 Hz

Megjegyzés: az RF bemenet mérési eredményeire vonatkozó indoklást a készülék ismertetésénél ismertetjük részletesen.

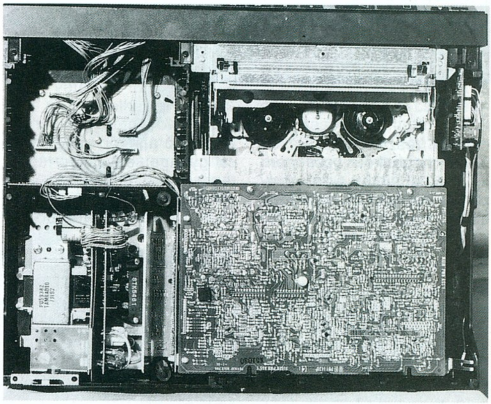
nel), tehát akinek ezen a csatornán lenne műsora, azt bizony felvenni nem tudja.

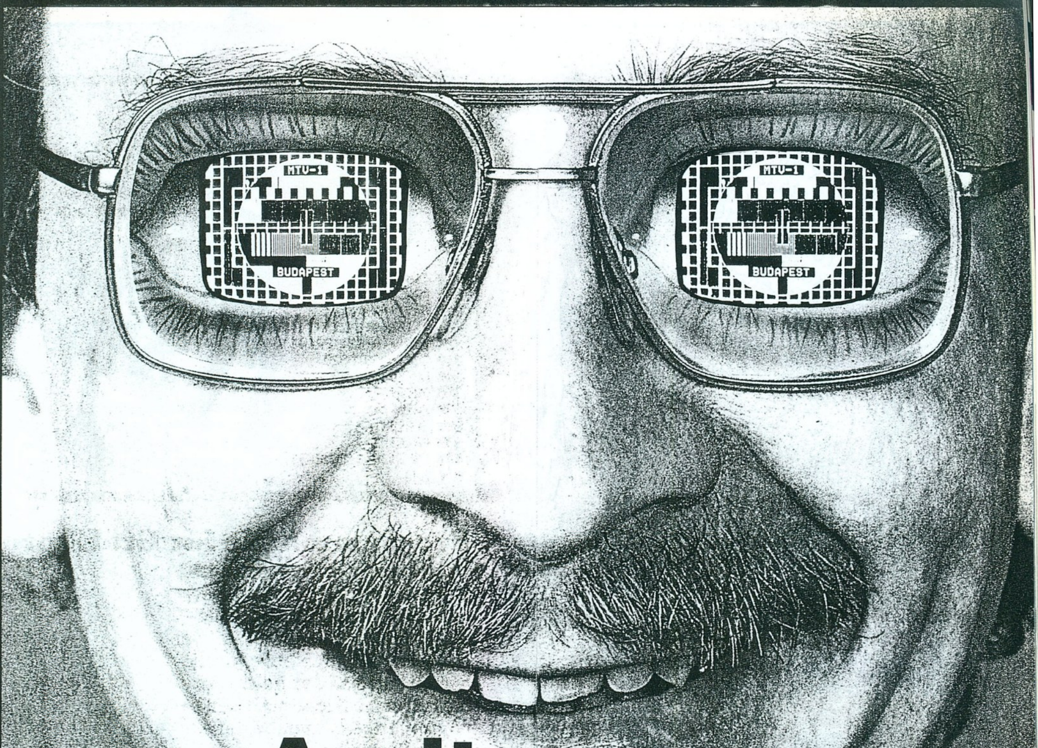
Még egy érdekes jelenségről kell említést tenni, miszerint a készülékkel hangolás közben kiélhetjük játékos kedvünket, mert a felső csatornákon az automatika a frekvenciaeltérés miatt az adót nem tudja megtalálni, tehát figyelni kell, hogy mikor ér oda és kézi vezérléssel a keresést meg kell szakítani, majd finoman behangolni és memorizálni. Ha nem sikerül, elölről kezdhetjük az egészet.

A fix frenvenciás csatornakiosztás miatt kellett megváltoztatnunk táblázatunkban az „RF bemenet"-nél a mérési adatok értékeit frekvenciahatárokról „Ch" jelzésekre. Ha sikerült a kívánt csatornákat beprogramozni, akkor már a további választásokat az infra távvezérlő vagy az időprogramozás segítségével végezhetjük el. A készüléket csak a hálózati csatlakozódugó kihúzásával lehet áramtalanítani, ha huzamosabb ideig akarjuk üzemen kívül helyezni. Áramkimaradás ellen nem védett, tehát a csatornaprogramokon kívül mindent elfelejt.

Egyidejűleg 4 program adható meg 14 napra előre, valamint lehetőség van naponta azonos időben végzendő felvétel készítésére is, egy programhely felhasználásával. A műsor nagyfrekvenciás átadását az UHF sáv 32-40 csatornáján végzi, csavarhúzóval változtatható módon. A készülék állóképvisszaadása jó, egyeskép-léptetési lehetősége van, sőt az állóképgomb folyamatos nyomása esetén egy adott sebességű folyamatos lassított lejátszás is elérhető.

Szintén HQ systemben dolgozik, tehát felvételkor a kép minőségét valamelyest javítja. Azonnali felvételre alkalmas, folyamatosan állítható 1 perctől 4 óra 59 percig. Automatikus visszatekercseléssel és „0000" memóriával rendelkezik. A készülék hátoldalán külön hangmagnó- és VPS dekódercsatlakoztatási lehetőséget biztosítottak. A hangcsatlakozás jelentősége abban van, hogy külső erősítővel is hallgathatjuk a videoműsor hangját, a tv-től függetlenül. A VPS dekóder-csatlakoztatási lehetőségnek sajnos nálunk semmi jelentősége sincs, mert a magyar adó ezt nem sugározza (amint már többször írtuk, a VPS rendszer hivatott az adásidő-csúszások vagy -változások korrigálására). A bemutatás alapján látható, hogy a HR–D 171 EM is csak standard kategóriájú készülék, amivel még „játszani" is lehet.

Amit a monoszkópról tudni kell

Ha tévénk képernyőjén „hullafoltos", eltorzított, halszálkamintás szereplők jelennek meg, nem kell rögtön pánikba esni és szerelőt hívni, mert egy kis időáldozattal és ügyességgel a tv-t is és a videót is jó formába lehet hozni. Különösen szükséges ez a műveletsor végrehajtása azoknál, akik nem videocsatlakozón keresztül használják a magnójukat, mert a baj forrása a magnó is lehet. Mindenképpen a tv az első és legfontosabb állomás a jó beállítás útján. Hiszen a legjobb video is csak akkor ad tökéletes képet, ha a tv-t korrektül állítottuk be.

A tv-készülékek beállításához általában nincs szükség drága mérőműszerekre, mert az adók a műsorok előtt és ritkán adás közben a műsorszünetekben is ideális beállítóábrát, monoszkópot szolgáltatnak. Az ábrán látható vonalak, sávok, kör és négyzetek segítségével szinte minden beállítás elvégezhető. A monoszkóp felvilágosítást ad a készülékek hibáiról, valamint a terjedési és antennarendszeri zavarokról.

Az első és legfontosabb feladat az, hogy megtudjuk a lakóhelyünkön vehető adók csatornakiosztását, mert ez gyakorta eltér az adók eredeti sugárzási csatornáitól. Ez természetesen azokra érvényes, akik nem saját antennarendszerrel kívánnak vételt biztosítani, hanem lakótelepi vagy egyéb közösségi rendszerből kapnak antennajeleket. Közösségi rendszereknél – a jobb minőségű kép érdekében – a jeleket „konvertálni" kell, azaz más vételi csatornákra szétosztani, mint amit az adó sugároz. Ennek két oka van: az egyik, hogy az erősített és a direkt jel találkozása szellemképet eredményezne, a másik pedig az, hogy az UHF sáv (MTV-2) hosszú távú vezetése igen nagy veszteségekkel lenne csak megoldható. A konvertálás és a vételi csatornák ismeretének hiánya veszélyes a készülékek beállítása szempontjából, mert ha véletlenül az eredeti adási frekvenciára hangoltuk be gépeinket, csak rossz képminőséget kaphatunk.

Ha már mindent tudunk, ám a készülékünk még mindig rakoncátlankodik és az adó beállítása is kilátástalannak látszik, tovább kell keresnünk a hibát. A rossz vétel gyakori oka a rossz kábelcsatlakozás. A képminőség észrevehetően megsínyli, ha a készülékünk antennacsatlakozójánál vagy a fali csatlakozóaljzatnál rossz az érintkezés, vagy ne adj isten zárlatos (a kábel árnyékolásából leváló fémszálak hozzáérhetnek a belső vezetőhöz). A műanyagba ágyazott csatlakozóknál gyakran előfordulhat a merev belső vezető törése is, ami miatt a jel csak jelentős romlással vagy egyáltalán nem jut a készülékünkbe. Tehát rossz vétel esetén célszerű ezeket (csatlakozók, vezetékek) felülvizsgálni és a gyanúsakat kicserélni.

Ha a tesztábra továbbra is zajos, felvetődik a kérdés, hogy hol vész el a jel. Az első lehetőség: az antenna nem kap elég jelet – amennyiben saját antennarendszerrel rendelkezünk –, mert

FOLYTATÁS A 46–47. OLDALON ▶

Képtelef

(AVAGY A VALAMIKORI V

A Föld nagy részén a telefonálás, a lehető legegyszerűbb és legtermészetesebb dolog. (Ez ránk, magyarokra és az albánokra nem vonatkozik). A szolgáltatás fejlesztésének érdekében az akusztikus kapcsolat mellett ma már a képi hatás létrehozására törekednek. A videotelefon műszakilag már megoldott rendszer, alkalmazása csak a postán múlik, még az NSZK-ban is. Az ottani postaügyi miniszter szerint három év szükséges az új szolgáltatás bevezetéséhez.

Az új távközlési rendszer fedőneve ISDN, azaz Integrated Services Digital Network, vagyis Integrált Szolgáltatású Digitális Hálózat. Amint a nevéből is kiderült, alapvetően a digitális technikán alapul az egész átviteli rendszer.

A telefonokat, amelyek az emberi beszéd mellett a képet is közvetítik, már gyártja Japánban a Mitsubishi konszern. Ha gyártják, akkor ez azt is jelenti, hogy már az NSZK-ban is megvásárolható. Az ára borsos, mert egy úgynevezett Luma telefon 3500 márkába kerül, ami valójában 7000, mert ha még csak házitelefonnak lehet használni és ahhoz természetesen két készülék kell. Azok véleményét, akik kipróbálták, két szóban lehet összegezni: „jópofa játékszer".

Nincs messze az idő, amikor a világ egyes részein a telefonálók nemcsak egymás fülébe, hanem egymás szemébe is hazudhatnak, ám a múlté lesz például az olyan füllentés, hogy a feleségét fölhívó férj fontos üzleti tárgyalására hivatkozik – szeretője franciaágyából. A felsorolt veszélyek egyelőre még nem fenyegetnek, mert a jelenlegi képtelefonok még nem ilyen összkomfortosak. A kapcsolat létrejötte után az úgynevezett „Send" gomb megnyomására a telefonkagyló rövid időre elhallgat, mert a hívó fél állóképét közvetíti a készülék. Ezt a képet egy fekete-fehér kamera veszi fel, amely különböző gyújtótávolságú előtétlencsékkel szerelhető fel. A társalgás ideje alatt a partner minimonitorján ez az állókép mozdulatlan marad; látjuk tehát, hogy kivel beszélünk, de az érzelmi megnyilvánulások rejtve maradnak előttünk.

Ha az NSZK-beli jóslatok valóra válnak, akkor 1990 végétől a telefonkábel közvetítésével színes mozgóképet láthatnak az új berendezés előfizetői. A kapcsolat két csatorna felhasználásával jöhet létre úgy, hogy az egyiken a beszélgetés folyik, a másikon pedig a képi összeköttetés. A kép közvetítésének műszaki megoldása nagyon komoly feladat, mert e célra kevesebb mint $1/2000$ rész sávszélesség áll rendelkezésre, mint a normál tv-adásoknál. Igaz, a digitális technika felhasználásával többé-kevésbé megoldható ez a feladat, azonban a kapott kép minősége meg sem közelíti a televízióét, mert a felbontása csak a fele lesz. A tv-nél megszokott 25 kép/sec helyett itt csak 10 kerül átvitelre, majd a vevőkészülék tárolójában a képváltási frekvenciát ismét 25-re emelik. A gyors tároló chipek ezt a lehetőséget megteremtették. Még egy érdekes megoldással tudták csökkenteni az átvitelre szánt adattömeget azáltal, hogy nem a teljes képinformációt továbbítják másodpercenként 10-szer, hanem csak az előző képhez képesti változást (a 10 képet a készülék 25-ször adja vissza, tehát a memóriában rendelkezésre áll, így azokat csak a változásokkal kell módosítani.)

Ha mindez megvalósul és megindul a sorozatgyártás, egy készüléket 2000-3000 márkáért lehet megvenni. Magyarországon várhatóan továbbra is a drót nélküli megoldás lesz az általános, természetesen telefon nélkül...

Amiről itt mesélünk, a jövő ígéretének tűnik, ám a telekommunikáció szédületes fejlődése elérhető közelségbe hozza mindezt. Ma már nemcsak az emberi beszéd frekvenciaspektruma továbbítható két rézvezetéken, hanem kívánságra írásjeleket (telex) vagy képeket (telefax) juttatnak szerte a világba. Nem beszélve arról, hogy akinek nyugaton van egy Btx-re (Bildschirmtext) alkalmas televíziója és egy számítógépe, utazásokat köthet le, számlákat vezethet, telexet adhat fel a telefonvonalak segítségével. A Btx-telex a kiépített kommunikációs hálózatok első igazi szolgáltató-integrációja.

Ha a telekommunikáció mai helyzetét vizsgáljuk, feltűnő, hogy a különböző információfajták (beszéd, szöveg, kép, adatok) átvitele egyfunkciós készülékekkel történik. A végkészülékek (vevők) összekapcsolására ma még a különböző információfajták megfelelő speciális egységekre van szükség. A jelenlegi helyzetet tehát az inkompatibilitás és a nem megfelelő integráicó jellemzi.

A digitális technika segítségével lehetővé válik, hogy a távközlési hálózatok eddigi sokféleségét egy olyan egységes rendszer (ISDN) váltsa fel, amely a meglévők átalakítása révén jön létre. Az ISDN bevezetésével egyetlen „csatlako-

Hang és kép kapcsolat: a SIEMENS által létrehozott Vicoset 200 típusú képtelefon. Házi használatra normál tv-készülék, vagy rögzítés céljából kamkorder csatlakoztatható hozzá.

zó aljzat"-on keresztül az előfizető rendelkezésére áll minden elektronikus kommunikációs lehetőség egy előfizetői szám alatt. Ezáltal nemcsak egyszerűsödnek és lényegesen javulnak az eddigi szolgáltatások, hanem merőben új kommunikációs lehetőségek teremtődnek meg. Sajnos ez még csak a távoli jövőben válik majd lehetségessé.

Az ISDN technikának különösen nagy előnye, hogy a már meglévő távbeszélőhálózat réz érpárjaira alapozva valósítható meg. Szükség esetén természetesen más átviteli eszközt is használhatnak, például a fényhullámvezetőket vagy a mikrohullámú összeköttetéseket. A képtelefon alapja az ISDN rendszer alkalmazása, de igen sok más információ hordozójaként is szerepelhet, ezért a továbbiakban ezeket a lehetőségeket ismertetjük.

ISDN telefon. Óriási előrelépés a távbeszélő technikában, mert a digitalizálás a szolgáltatás összes jellemzőit javítani képes: jobb minőségű hangátvitel, sokkal kevesebb a mellékzaj, a hosszabb összeköttetések sem járnak hangerőveszteséggel, megjeleníti a beszélgetések idejét, kijelzi és regisztrálja a hívók telefonszámát – a nemkívánatos telefonálók száma rögzíthető, a hívó száma a display-n látható, tehát eldönthetjük, hogy ha az anyós vagy a főnök telefonál, felvegyük-e a kagylót. Körtelefonok, konfereciák lebonyolítására is alkalmas.

ISDN–teletex szolgálat. Új fogalom, mert ez idáig ezt a kifejezést csak a TV szolgáltatásaiból ismertük, itt azonban gépelt oldalak továbbíthatók igen rövid idő alatt, mert egy A4-es méretű szöveg elküldése mindössze 1-2 másodpercet igényel.

ISDN–telefax. Képek, rajzok vagy akár kézirás jó minőségű átvitelét és ábrázolását valósítja meg.

ISDN–textfax. Olyan dokumentációk átvitelére alkalmas, amelyek szövegeket és ábrákat együttesen tartalmaznak. Kézírásos dokumentumok és aláírt levelek is továbbíthatók általa.

ISDN cédulakommunikáció. Rövid szövegek közlésére szolgál, melyek a vevő elektronikus „levélládájába" kerülnek és onnan bármikor előhívhatók.

ISDN távrajzolás. Bonyolult üzleti, de főleg technikai megbeszélések alkalmával nyújthat hathatós segítséget, mert egy elektronikus ceruzával kis rajzok készíthetők egy táblára, amelyeket a készülék a vevőhöz továbbít.

ISDN–Btx. Nem új fogalom, mert a Bildschirmtext – egyes helyeken – már ma is működő rendszer. Újdonsága, hogy nem a tv-telefon-számítógép interface-ekkel megvalósított összekapcsolása révén jön létre az információátvitel, hanem közvetlenül. A Btx-tároló tulajdonképpen egy „postafiók", amely a postai számítógépnek az egyes Btx-előfizetők számával megjelölt rekeszeit jelenti, ahol tárolhatók az egyes hírek vagy üzenetek.

Amint a felsoroltakból látszik, az ISDN rendszer sokrétűsége lenyűgöző. Ahol bevezetik, ott minden egyes ISDN-csatlakozó átviteli csatornáján 64 000 bit/sec sebességű adatrendszer áll majd a felhasználók rendelkezésére.

on

ZONTLÁTÁSRA)

A Mitsubishi által gyártott Huma-phone típusú készülék ugyan megvehető, de hálózatra nem kapcsolható, csak házitelefonként használható.

Nézzük meg magunkat – a szomszédok tükrében

A fogyasztói elektronika s az új kommunikációs technikák hazai állapotait, mozgásait ahhoz szoktuk hasonlítani, hogy mit találtak ki már megint a japánok, merrefelé áramlik a fogyasztói kereslet Amerikában, és mi is történik Nyugat-Európában. Az élbolyra figyelünk, az innovációra – ami teljesen rendjén való. Időnként azért az sem árt, ha oldalra is nézegetünk, hol is tartanak a hozzánk hasonlók.

A szocialista országok közül *az NDK-ban* a legfejlettebb az elektronikai ipar (legalábbis a civil szektor) és a híradástechnika, számos tekintetben utcahosszal járnak előttünk, ám a fogyasztók számára ez csak hellyel-közzel észlelhető. Több a színes televízió, mint nálunk, a német készülékállománynak közel 40 százalékát teszi már ki a túlnyomórészt hazai gyártású, kétnormás vevők hányada. A háztartásoknak mintegy 40 százalékába jut el nagyközösségi antennarendszerek révén a rádió- és tévéműsor, s ezek kétharmadában NSZK programokat is betáplálnak a kábelekbe. Helyi kábeltévéprogram viszont nincsen.

A videózás még gyerekcipőben sem jár, az összes – közületi és magántulajdonú – képmagnó kitehet vagy 50 ezret. Aki venni akar, az a valutás boltokban vásárolhat. Az NDK-ban megpróbálkoztak saját fejlesztésű videóval, még 1981-ben, de nem jutottak messzire vele. Végeztek teletext-kísérleteket, de a „képújság"-ot nem vezették be. A videltexszel nagyon szűk körben próbálkoznak, nyilvános rendszer nincsen. A műholdas tévéprogramok iránt érdeklődni lehet, de magánfogyasztók ilyen műsorokat még nem nézhetnek.

A jövő évtized távközlésében fontos szerepe lesz a nagy átviteli kapacitású száloptikai kábeleknek. Az NDK-ban már két éve gyártanak üvegszál kábeleket, igaz, egyelőre még szerény mennyiségben.

Lengyelországban a video nyert leginkább teret az új eszközök közül. Úgy 400-500 ezerre teszik a használatban lévő készülékek számát, más becslések szerint 1000 háztartásból 46-ban van video. (Ha ez utóbbi adat nem túloz, akkor az elterjedtség némileg szélesebb körű, mint nálunk.) A műholdas programok nézése – néhányszor száz vagy ezer magántulajdonú antennától eltekintve – nem tartozik a lengyel tömegkommunikációs színképbe. Vevőantenna kapható a Pewex boltokban, mérettől függően 1300-1500 dollárért, ez viszont egy kisebb vagyon. A költségek pedig nem oszthatók meg sok háztartás között, mivel a nagyközösségi antennarendszerek Lengyelországban gyakorlatilag ismeretlenek. A kábeltévén közvetített helyi műsorok még inkább. (Az elmúlt években többször is előfordult, hogy ellenzéki csoportok rövid, 2-3 perces műsorokat mutattak be néhány kisközösségi hálózatban, s emiatt a hatóságok nem lelkesednek a nagyobb vezetékes rendszerek kiépítéséért.)

Az ország földrajzi helyzete miatt nyugat-európai tévéműsor földi hálózat révén nem érhető el. Éppen ezért egészen váratlan volt az idei év elején közzétett egyezmény a lengyel televízió és az olasz RAI között. Eszerint a RAI I tévéprogramot terjeszteni fogják Lengyelországban, földi adóhálózattal. (E programot műholdról is sugározzák, s az olasz műsortársaság vállalta, hogy Varsóban felépít egy vevőállomást, s így kerülnének a jelek a hagyományos adóhálózatba.)

Csehszlovákiában 80 és 220 ezer között ingadoznak a videokészülékekre vonatkozó becslések. Ha az alacsonyabb értéket fogadjuk el, akkor a készülékek fele hazai gyártmányú, a másik felét pedig dolláros boltokban vásárolták az emberek. Nagy feketepiaca van a műsoros, sőt még az üres kazettáknak is, bár hosszas késlekedés után megkezdődött a belföldi kazettagyártás is. A teletex bevezetését az késlelteti, ami nálunk is jó ideig okozott bosszúságokat – nincsenek olyan alkatrészek, amelyek a cseh és szlovák ábécé sajátos betűit elő tudnák állítani. A kábeltelevízió-hálózattal mérnökök kezdtek el foglalkozni, ki is építettek egy 5-6 ezer lakásos rendszert Besztercebányán, de a helyi adás végül is nem indult meg. Máshol még kábelhálózat sincs, persze érdeklődés volna iránta, például a műholdas műsorok vétele miatt. A nagyvárosok háztetőin már fel-felbukkant néhány egyénileg barkácsolt parabolaantenna, de műholdas programok szélesebb körű nézése még jócskán várat magára.

Jugoszláviáról igen nehéz általánosítható képet alkotni, már csak a gazdasági fejlettség olyan hatalmas különbségei miatt is, mint ami például a jómódú Szlovénia és szegény Montenegró között fennáll. Az új közlési eszközök terjedését nyilvánvalóan nehezítik a komoly megélhetési problémák, ösztönzőként hat viszont az elektronikai ipar számottevő fejlettsége.

Egy 1985-re vonatkozó becslés szerint 250 ezer videót használnak az országban, ami a tévé-előfizetőkhöz viszonyítva alig 0,5 százalékos elterjedtség. (Körülbelül azzal volt egyenlő, ahogyan mi álltunk akkor.) A teletext csak Szlovéniában ismeretes, mert máshol ismét csak a sajátos betűk hiányával küszködnek. A szlovén „képújság" jóval szélesebb körben férhető hozzá, mint ami Magyarországon tapasztalható. Már 1986 nyarán teletext-dekóderes volt a televíziók 7-8 százaléka. Az információkínálat még nem különösen nagy, de a turizmus miatt sajátos rovatok is olvashatók a szlovén „képújság"-ban: például az MTV adásaiból átvett, magyarul sugárzott információk is.

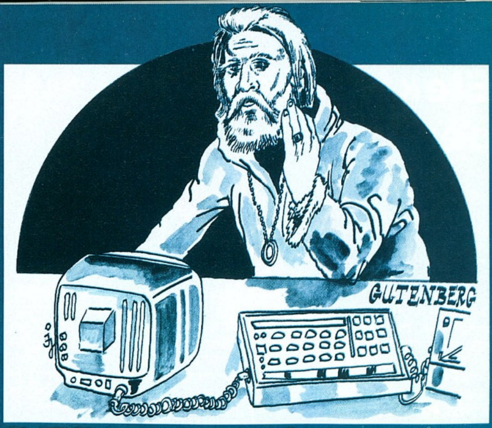
A nagyközösségi antennarendszerek közül leggyakrabban a szlovéniai Maribor teljes bekábelezettségét szokták említeni, s ezen kívül van még vagy 17, valóban nagy vezetékhálózat. Helyi kábeles programok közvetítése azonban csak a távlati tervek között bukkan fel egyik-másik tagköztársaságban. A műholdas programok vételét a nagy iparvállalatok szorgalmazzák, piacot akarván teremteni az általuk gyártott parabolaantennáknak. Az elmúlt években több esetben is rendeztek nyilvános vételkísérleteket a közönség érdeklődésének felkeltésére. Mariborban természetesen több űrprogram is „rajta van a kábelen", Belgrádban viszont még csak néhány szálloda vendégeinek kínálnak műholdtévét.

A *Szovjetunióban* a televíziós műsorszórás már az 1960-

as évek második fele óta hasznosítja a távközlési típusú műholdakat, máskülönben megoldhatatlan lenne az egész népesség ellátása a Moszkvában gyártott központi programokkal. Az Orbita, az Ekran és a Moszkva elnevezésű műholdas rendszerek földi vevőállomásai pedig meglehetősen széles körben táplálják a műsorjeleket nagyközösségi antennahálózatokba. Helyi kábeltelevízió-programok létezéséről azonban nincsenek hírek. A sok programot kínáló kábeltelevízió gondolata pedig egyelőre csak a kutatók előjelzéseiben szerepel, az évszázad végére vagy az utána következő évtizedre téve a 10-12 műsoros ellátás kezdeteit.

A video a Szovjetunióban újdonság, kuriózum. Különösen, ha meggondoljuk, hogy mit jelent 300 ezer képmagnó (ez a legmagasabb becslés) egy akkora országban. A készülékeknek mintegy fele szovjet gyártmány. A képmagnókat ma is kis sorozatban állítják elő, az 1986. évi terv például 10 ezer darabról szólt, jóllehet már 1967-ben is készítettek – akkor korszerűnek tekintett – videókat. A terjedés felgyorsulása aligha várható egyhamar, hiszen a moszkvai bizományi áruházakban néha-néha kapható japán képmagnók ára körülbelül kétévi átlagkeresetnek felel meg, a műsorkazetták ára pedig egy-két heti keresettel egyenlő. Úgy másfél évvel ezelőtt Moszkvában 6, más városokban összesen 30 műsorkazetta-kölcsönző működött.

DTP: nyomda egy íróasztalon

Nálunk manapság mind többen szeretnének mind többféle újságot kiadni. Ahogy egyre többfelé föltámad a lakóhelyi közélet, sokasodnak az egyesületek, szakmai csoportok, hobbikörök, úgy növekszik az igény különböző kis példányszámú olvasnivalók iránt. Az ilyen törekvések számára egyre inkább valóságos, elérhető lehetőséget kínál (technikai szempontból) a *desktop publishing* (DTP), ami körülbelül „íróasztali kiadót" jelent, de talán érdemesebb elektronikus kiadványszerkesztésnek magyarítani.

DTP-n tulajdonképp kombinált szövegfeldolgozó, grafikai szerkesztő és tipográfiai tervező programot kell érteni, amivel személyi számítógépen teljes egészében elő lehet készíteni a nyomtatásra egy-egy újságot vagy könyvet. A PC képernyőjén pontosan úgy lehet megtervezni a kiadványt, ahogy az majd a valóságban fest, majd lézernyomtatóval elő is lehet állítani, valóban akár ugyanazon az íróasztalon is.

A DTP előnye az, hogy gyorsabb és olcsóbb, mint a szokásos lap-előállítási folyamat, s nem föltétlenül kell hozzá annyiféle és olyan magas szintű szakismeret, mint a profi eljárások esetében. Megfelelő tapasztalattal az idő- és a pénzráfordítás leszorítható akár a szokásosnak egyharmadára is. Ez a magyarázata, hogy a viszonylag kis példányszámú kiadványok körében igen gyorsan terjed az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában. (Amerikai adatok szerint a szükséges hardver és szoftver együttesen mintegy 10 ezer dollárért szerezhető be, bár vannak ennél jóval költségesebb rendszerek is.)

Az elektronikus kiadványszerkesztésben rejlő piaci lehetőséget az Apple Macintosh cég fedezte fel leghamarább. Jól kiépített programrendszerével és az első (aránylag) olcsó lézernyomtatóval az Apple sokáig egyeduralkodó volt a DTP világában. Aztán jöttek az IBM programjai – az Apple árainál akár 60 százalékkal is olcsóbban, természetesen az IBM XT, IBM AT személyi számítógépek lehetőségeire építve. Manapság azonban az is talál megfelelő kiadványszerkesztő szoftvert, akinek szerényebb hardver áll rendelkezésére. A nyugatnémet Schanntronik cég a Commodore 64-re fejlesztett ki DTP programrendszert.

Az elektronikus kiadványszerkesztés szoftverjei ma már sokféle, esetenként több tucat különböző betűkészletet kínálnak, többnyire tetszőleges számú hasábba lehet tördelni az oldalakat, grafikus vagy fotóillusztrációkat is be lehet szerkeszteni a kiadványba. A jobb mátrixnyomtatók majdnem levélminőségű nyomatot készítenek, s a lézernyomtatókkal pedig olyan oldalakat lehet előállítani, amelyek már valóban újság benyomását keltik az olvasóban. Igaz, a lézernyomtatók manapság még nem eléggé gazdaságosak a nagy tömegű másolat előállításához, de csak idő kérdése, s ezt is megoldják.

Adok, hogy adjál (kölcsön)!

Most nem pénzről van szó, hanem műsorkazettáról! A magyar videósok „kicsiny családját" talán a vándorló kölcsönkazetták baráti és üzleti szálai fűzik mindennél jobban össze. Meg az összejárás, az együttnézés a lakásokon.

A „kicsiny család" manapság már legalább félmillió olyan emberből áll, akinek van képmagnójuk, s vagy további másfél milliót, aki máshol néz videoműsort, hol gyakran, hol meg csak elvétve.

A privát kölcsönzés arányaihoz semmi sem mérhető. Tavaly ilyenkor a képmagnóval ellátottak 87 százaléka nézett szokásosan barátoktól, ismerősöktől kapott kazettát. Videotékából, könyvtárból viszont csak 25 százalékuk kölcsönzött időnként műsort, egyéb helyről pénzért pedig éppenséggel 11 százalékuk. S a képmagnó nélküli videózók abszolút többsége is „baráti kölcsönből élt".

A Tömegkommunikációs Kutatóközpont országos felméréséből az is kiviláglik, hogy az összes videózó *egyharmad* része nézett otthon műsort, viszont barátok, rokonok, ismerősök körében *kétharmaduk* jutott látnivalóhoz. A szórakozóhelyek még fontosabbak a videózás szempontjából, mint amennyien otthon nézhetnek, és a művelődési házak, klubok, iskolák együttesen sem játszanak akkora szerepet, mint a videokocsmák, videodiszkók.

A képmagnók tulajdonosai közül *kétharmad* rész néz időnként a Magyar Televízió műsorából felvett filmet vagy más programot, ami jóval alacsonyabb arány, mint ami külföldön tapasztalható. A képmagnó nélküli videózók még kevésbé, csak egyharmad részben szánnak időt néhanapján az MTV-től származó kínálatra.

A képmagnósok körében a kaland- és western-, a rajz- illetve az akciófilmek, valamint a videoklipek a leginkább népszerűek.

Elektronikus pénz

Egyik-másik népmesénkben előfordult a csudálatos bugyelláris, amiben mindig van egy-egy aranytallér, ahányszor csak belenyúlnak. A harmatos lelkűek manapság inkább valamilyen szerkentyűről ábrándoznak, amin csak, meg kellene nyomni egy gombot, hogy máris dőljön belőle a pénz. Nálunk ilyesmi legfeljebb akkor fordul elő, ha valakinek sikerül „lepadlóznia a gépet” egy játékteremben – ám ez nem az igazi.

Bécsben meg a nyugatabbra lévő nagyvárosokban viszont mind gyakrabban megfigyelhető, főleg a legbelső kerületekben, hogy a helybéli polgár a nap bármelyik órájában odalép egy ház külső falába épített, fémből, műanyagból készült szekrénykéhez, beledug egy kis műanyag kártyát, lenyom néhány billentyűt, s már teheti is zsebre a kiadott bankjegyeket. Egyszerű: az illető igénybe vette az *elektronikus bankszolgáltatások* egyikét, a „készpénzkifizetőt”. Megtehette, ha a bankja nyújt ilyen szolgáltatást, neki pedig van pénze a folyószámláján.

A fejlett ipari országokban a távközlés egyik – gyakran említetlenül maradó – nagy ösztönzője a bankvilág, vagy tágabban a pénzforgalom. Igen széles körben elterjedtek a csekkek és a különféle hitelkártyák, csakhogy ezek a „készpénzkimélő eszközök” viszonylag hosszas adminisztrálgatással járnak, s a *munka*idő – pénz. A pénz pedig időigényes, ha érte kell menni a bankba. (Az amerikai nagyvárosokban elég ritka a sorban állás, de a bankfiókokban annál megszokottabb, pedig a pénztárablak mögött sem szokás lazsálni.)

A „készpénzkifizető” a legegyszerűbb elektronikus bankszolgáltatás. A berendezésbe helyezendő készpénzkártya hordozza a számítógép számára a különféle információkat, beleértve a tulajdonos azonosító számát, amit a jogtalan használat megakadályozása miatt még be is kell billentyűzni.

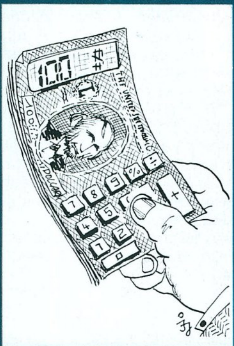
Az „automatikus bankpénztár” révén az ember maga bonyolíthat le sokféle kifizetést, átutalással, míg az EFTPOS-nak nevezett szolgáltatás a készpénz nélküli helyszíni vásárlást teszi lehetővé. Az áruházi pénztárnál a vonalkóddal feltüntetett árat lézerleolvasó észleli és továbbítja az elektronikus pénztárgéphez, amely közvetlen (online) kapcsolatban van a vevő bankjának központi számítógépével. A mágneskártya azonosítása után a pénztárgép automatikusan levonja a vevő folyószámlájáról a vásárolt áru ellenértékét.

A legbonyolultabb szolgáltatás az „otthoni bank”. Ehhez személyi számítógép, képernyő, telefonvonal kell az egyik oldalon, míg a másikon rendelkezésre állnak a bank számítógépének szakértői tanácsadó rendszerei, akár komoly pénzügyi tranzakciók (részvényvásárlás) lebonyolításához is. S ha az ügyfél még videotex-rendszerre is előfizet, akkor távvásárlást is végezhet, s azonnal fizetheti is az árat.

Mindez nem utópia, az „otthoni bank” sem, bár ez még elég szűk körben terjedt el az Egyesült Államokban is. S nemcsak magyar szemmel látszik túlságosan is „személytelennek”, hanem odakint is elég szokatlan. Egy 1985-ös angol vizsgálat során a megkérdezettek 74 százaléka tartotta előnyösnek, hogy az elektronikus bank révén vásárlás előtt megtudhatja, mennyi pénze is van. Kétharmad részük számára volt fontos a gyorsabb vásárlás (az EFTPOS révén), de hogy mindenért lehessen készpénz vagy csekk nélkül fizetni, az már csak 25 százaléküknak tetszett.

„Lennének csak az ő gondjaik az enyémek” – hangzik egy német közmondás. Igen, a mind nehezebb megélhetés egyáltalán nem kedvez az elektronikus bankműveletek iránti érdeklődésnek. Aki fizetéstől fizetésig él, annak nincs folyószámlája. Az „elektronikus pénz” azonban nálunk is meg fog jelenni a következő 6-8 évben, a legfontosabb idegenforgalmi központokban. A „készpénzkifizető” berendezések ugyanis beállíthatók úgy is, hogy dollárt vagy márkát váltsanak át forintra.

Az elektronikus bankszolgáltatások még a bankszámla legoptimistább előjelzése szerint sem válnak nálunk általánossá 2010-ig. Marad „a lepadlózott” pénznyerő automata nyomógombja – már akinek sikerül.

Olcsó telefonpótlék a polgárok rádiója

A CB (citizens' band = állampolgári hullámsáv) az Egyesült Államokban született, még 1945-ben, amikor a 27 megahertzes sávban szabadjára enged(élyez)ték az emberek beszélhetnékjét. Mire az amerikai CB-sek száma elérte a 17 milliót, 1974-ben, a nyugat-európai országok is kidolgozták az általános engedélyezési tervezetet. Nálunk ennél jóval hamarabb megjelentek az első közületi tulajdonú CB-k, már a hatvanas évek elején. (A hazai gyártmányú készülékek ekkor 1-2 csatornásak voltak.)

1980-ig összesen 17 ezer CB-t vettek nálunk használatba, s ebből 94 százaléknyi volt állami tulajdonban. Aztán jött a CB-láz, majd egyszerűen a mindmáig dinamikusan növekvő érdeklődés, s így a Posta illetékesétől április végén kapott adatok szerint mára mintegy 95 ezerre nőtt az üzemelő készülékek száma. (Másképpen: jó 450 százalékkal magasabb szint, mint 1980-ban.) Ennél is nagyobb volt a változás a készülékek tulajdonosait illetően: jelenleg csaknem minden második CB berendezés magánszemélyek tulajdonában van. (A 95 ezerből 44 ezer.)

A CB azért terjedt nálunk ilyen viharos tempóban, mert nemcsak a telefonhelyzet olyan, amilyen, hanem ráadásul a nyilvános rádiótelefon-hálózatok is hiányoznak, s a professzionális rádiótelefon fejlettsége sem Himalája- (inkább csak Rózsadomb-) szintű. A szükséglet olyan nagy, hogy az 1985 elején bevezetett frekvenciahasználati díj sem fékezte le a CB terjedését. (Magánszemélyek részére e díj készülékenként és havonta 20 és 240 Ft között ingadozik, attól függően, hogy hány csatornán és mekkora teljesítménnyel működik a készülék.)

Manapság egy 40 csatornás CB ára itthon úgy 10 és 30 ezer Ft között alakul. (Összehasonlítási alap: telefonkötvény, telefon-„beugró”.) Plusz a frekvenciahasználati díj. (Körülbelül egy normális telefonszámla. Egy 100 milliwatt teljesítményű, 1-2 csatornás szerkentyű esetében ennél is sokkal kisebb, mindössze havi 20 Ft.) A túlzsúfolt CB sáv magas zavarszintje sem igazán komoly gond – legalábbis a budapesti telefonok zajszintjéhez képest.

A CB még mindig olcsó. Különösen annak, akinek – bármennyire kellene – semmi esélye a telefonra.

Kell piszkos fantázia!

Videocenzúra!? Az ember nem is hinné, hogy ilyesmi is létezik, pedig van.

Az NSZK-ban 1981-től 1987 végéig összesen 32 játékfilm videokazettáit kobozta el a rendőrség „az erőszak dicsőítése" miatt. „Kemény pornográfia" miatt ugyanezen időszak alatt 37 produkciót tiltottak ki a videokölcsönzőkből, vagyis ezek csak a „szexboltokban" váltak elérhetővé.

Angliában 1986-ban 4464 különböző műsorkazettát ellenőrzött a Brit Filmosztályozási Tanács. A cenzorok ebből 76-ot ítéltek *sex-shop* forgalmazásra, 4 produkciót pedig *mindenfajta* nyilvános forgalmazástól eltiltottak.

Hogy ezen a 4 kazettán mi volt látható, amitől még a pornóüzleteket is meg kellett védeni? Aki bírja – fantáziáljon! A hírek hallgatnak róla.

Sok szerencsét!

Ha minden igaz és jól alakul, 1989-től kezdve rendszeresen sugároz egy *összeurópai* műhold *magyar* produkciókat! A Magyar Televízió közreműködésével. S nem is akármilyeneket: *komoly zenét!*

A nyugatnémet ZDF televízió javában szervez egy nemzetközi konzorciumot, amely 1989-től kezdve napi 4 órányi adásidővel műholdas komoly zenei programot akar kínálni Európának. Operát, szimfonikus és kamarazenét, valamint balettet. A konzorciumban részt vesz az angol BBC, a francia Antenne 2, az olasz RAI, valamint az osztrák, a svájci, a spanyol állami televízió, továbbá a szovjet, a csehszlovák, a lengyel, az NDK televízió. És az MTV is!

Arra mérget vehet az ember, hogy amit ezek az országok komoly zenében kínálnak, az szuperklasszis lesz. Legalábbis addig, amíg a vevőkészülékek és a nézők nem jönnek szóba.

A televíziók hifi hangminőségéhez is lehetne néhány – legalábbis kétkedő – megjegyzést fűzni. (Lásd a sztereó televíziók hazai elterjedését!) Az igazi kérdés inkább az, hogy lesz-e közönsége a programnak.

1986-ban kimúlt az angol felségjelű Musicbox program, pedig tulajdonképp csak videoklipeket sugárzott. A komoly zene műholdról sem népszerűbb a popnál.

Sok szerencsét a konzorciumnak! És kívánunk neki nézőket is!

Megér 100 milliót

A kőkorszakban, amikor még Amerikában is fekete-fehér volt a televízió, rájöttek arra, hogy a képernyőről ismerős rajzfilmhősökkel imádnak játszani a gyerekek. Ha befutott egy rajzfilmsorozat, egyhamar megjelentek a boltokban a hősök: *baba* formájában. (Nálunk valamikor 1967-ben épült fel az első balatoni villa a Béni–Frédi–Irma–Vilma sorozat igencsak gyenge műanyag változataiból.)

Az ész időnként Amerikában is lassan működik, mert csak a közelmúltban, 1981-ben jutott valaki arra a gondolatra, hogy meg kellene fordítani a dolgot. Nem a rajzfilmek, bábfilmek nyomán kell babákat, feliratos trikókat, matricákat piacra vinni, hanem a játékfigurákra kell alapozni az újabb gyerekműsorokat. Manapság már évi 100 millió angol fontot (vagy 190 millió dollárt) forgalmaznak azok a gyárak, amelyek maguk terveztetnek új játékokat és produkálnak egyidejűleg rajzfilmeket. Az egyik reklámozza a másikat és még sok minden mást.

Például a *Rózsaszín Párduc* vagy a *Muppet Show* figuráival díszítve ma már ágyneműt, gyerekcipőt, cukorkát és csokoládét, fogkefét, golyóstollat, gyerekesernyőt, hanglemezt, iskolatáskát, joghurtot, képeslapot, levélpapírt, libamájat, rágógumit és szemüveget is lehet kapni.

Nem olvad össze a

és a Super

Az utóbbi időben a nemzetközi sajtóban napvilágot látott hírekkel ellentétben rövid tárgyalások után a Sky Channel felhagyott azzal a tervvel, hogy magába olvassza a Super Channel-t. A Sky Channel megkezdte rendszeres hírműsorainak sugárzását. A vasárnaponként öt, a hét egyéb napjain négy alkalommal közölt 2–2 perces hírblokkot a londoni Times újságírói állítják össze. (A Media Monitor után idézi TK Hírlevél)

Induló rovatunkat azoknak a kezdő amatőr képmagnósoknak a figyelmébe ajánljuk, akiknek saját videokamerájuk van, vagy ismerőstől, kölcsönzőből, művelődési házból időnként igénybe tudnak venni egy kamkordert. A világítás, a kameramozgás alapelemeitől kíván ez a sorozat eljutni a videotrükkök készítésének műhelytitkaiig. Az első rész a kamera „gombjait" mutatja be: mire szolgál az a néhány kapcsoló, amit minden kamerán, kamkorderen megtalálunk.

KAMERASULI I.

Gombok a gépen

Kameránkon lévő „gombok" két nagy csoportra oszthatók. A gombok egyik csoportja a felvétel különböző technikai paramétereit van hivatva meghatározni, rögzíteni. A gombok másik csoportja a felvétel rögzítésének – magyarul a beépített képfelvevő magnónak (rekordernek) – kezelőszerveit tartalmazza. Természetesen ezek a gombok csak olyan videokamerán találhatók meg, amely tartalmazza a rekordert is. Ma már szinte csak ilyen videofelvevőket – úgynevezett kamkordereket – gyártanak a különböző cégek, legyen azok kazettarendszere VHS, VHS–C vagy 8 mm-es.

Mi most megpróbálunk a felvétel technikai paramétereiről röviden szólni. Talán mindenki számára nyilvánvaló, hogy a megszületendő kép minősége, kvalitása a felvevőgép objektivjétől és a felhasznált „nyersanyag" paramétereitől függ.

Ma szinte minden felvevőgépen úgynevezett vario- vagy zoom-objektív van. Kivételt talán csak a Sony cég Handycam CCD–M 8 E jelű kamerája képez.

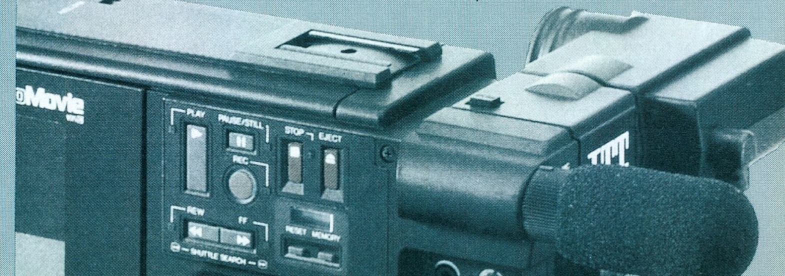
A vario-objektív azt jelenti, hogy felvétel közben – anélkül, hogy kameránkkal megmozdulnánk – a felveendő témát „közelebb lehet hozni", illetve „el lehet távolítani". Pontosabban ez azt jelenti, hogy objektívünk fókusza – azaz látószöge – folyamatosan változtatható. Egy kamera technikai adatait felsoroló táblázatban az f = 1,2/8–48 mm például azt jelenti, a felvevőgépünk zoom- (vario-) objektívvel rendelkezik, melynek fényereje 1:1,2, fókusztávolsága pedig 8–48 mm között folyamatosan változtatható. Ennek a változtathatóságnak mértékét szokás a két szélső érték hányadosával jellemezni. A mi (48 : 8 = 6) felvevőgépünk hatszoros zoommal rendelkezik. Minthogy az objektív fókusza és látószöge között egyenes arányosság áll fenn, mondhatjuk, hogy olyan mozgásillúziót tudunk így „előállítani", mintha felvétel közben az eredeti távolságunk hatszorosára távolodnánk (vagy hatodrészére közelednénk) témánkhoz. Belátható, hogy minél nagyobb ez a szám, annál nagyobb objektívünk ilyen jellegű szolgálatatása. Ez persze az objektív előállítási költségeit – így a készülék árát – jelentősen növeli.

A példánkban felhozott objektívadat maradékszáma – az 1,2 – objektívünk fényerejét jellemzi. Anélkül, hogy ezt mélyen elemeznénk, elég ha annyit tudunk, minél közelebb áll ez a szám az egyhez, objektívünk annál „fényerősebb", azaz „kevesebb" fény (megvilágítás) szükséges a téma felvételéhez. Objektívünk következő technikai jellemzője, hogy a variomotoros, kézi vagy esetleg mindkét „mozgatási" mód rendelkezésünkre áll.

A kézi vezérlés (mozgatás) egy, az objektív hosszirányára merőleges karocska elforgatásával történik. Nehézsége az, hogy az általában kézben tartott kamera ilyenkor kicsit (vagy nagyon) bemozdul, ami a felvett kép élvezhetőségét rontja. Előnye viszont az, hogy a témára való ráközelítés (illetve eltávolodás) ideje, tempója tetszőleges lehet. A motoros zoom esetében ez nem probléma, a „mozgás" szép egyenletes, csak hát mindig azonos tempójú.

Előfordulhat (egyre gyakrabban), hogy objektívünk adatai közt a *makroállítási* lehetőség is szerepel. Ilyenkor megváltozik a legközelebbi élességállítási határ – ami általában 1 méter körül van – és kameránkkal teljesen közel (centiméterekre) tudunk menni a témához, annak apró részleteit tudjuk megmutatni. Objektívünk ilyenkor megszűnik zoomnak maradni; fix fókuszúvá válik, mégpedig a legrövidebb gyújtótávolság (legnagyobb látószög) optikai jellemzőivel.

Ha már az élességhatárról beszélünk, itt az első igazi „gomb" a felvevőgépen, az AUTO FOCUS. Ezt lehet bekapcsolni (használni) (ON), vagy kikapcsolni (nem használni) (OFF). Vagy másfajta elrendezésben: MANUAL-AUTOFOCUS választókapcsolóval kell eldöntenünk, mire akarunk élességet állítani, vagy ezt rábízzuk a kamera ilyen célú automata berendezésére. Ez utóbbi tűnik kényelme- ▶

A kamkorderek rekorderrészeinek kezelőszervei teljesen azonosak az asztali videomagnók kezelőszerveivel: a REC gomb a felvételt jelenti, a PAUSE/STILL a pillanatra való megállást a felvételben, illetve az állóképet a visszanézésben, a STOP a magnórész leállását, az EJECT a kazetta kivételét, a PLAY a visszanézés indítógombja, a REW, illetve FF a felvétel gyors hátra-, illetve előrecserélését (visszanézéskor is) biztosítja.

sebbnek, hiszen a mozgó téma esetén ezt magunk (egyedül) nagyon nehezen tudnánk hibátlanul megoldani. A dolognak két lényeges problémája van. Az egyik: az autofókusz-berendezés a kép geometriai közepén „keresi meg" az élességet. Ha kompozíciónk olyan, hogy a téma nem esik a képtér ezen területébe, akkor éppen a lényeges dolog lesz életlen. Ilyen esetben ki kell kapcsolni az automatikát és kézzel kell az élességet beállítanunk (manuálisan). Az olyan kamerákkal, ahol erre nincs módunk, kénytelenek vagyunk „kompozíciós engedményeket" tenni a technikailag kifogástalan kép létrehozásának érdekében. (Lásd „AF" című magyarázó anyagunkat.)

A második probléma: az élességállítás sebessége. Az amatőr készülékekbe épített automaták követési sebessége általában lassú, azaz gyors változásokat bizonyos késéssel tudnak csak követni. Ez azt jelenti, hogy ilyen jelenetnél (felvételnél) egy rövid ideig képünk kissé életlennek fog tűnni. Ez a „bizonytalansági" szakasz annál rövidebb ideig érezhető (érzékelhető), minél rövidebb az objektívünk fókusztávolsága.

Korábban már szóltunk objektívünk fényerejéről. Ez a szám egyben azt a legnagyobb rekesznyílást, blendét vagy más szóval íriszt jelenti, amellyel objektívünk rendelkezik. Természetesen erre a legnagyobb nyílásra csak kevés fény esetén lehet szükségünk. Általában „rekeszelnünk" kell, azaz szűkebb íriszt kell használnunk. Ilyen skálát az amatőr videokamerák objektívjein általában nem találunk. Ennek az az oka, hogy ezek a kamerák egytől egyig belső fénymérővel rendelkeznek, és még egy áramkör is védi a képfelvevőcsövet (vidikont, newvicont) a túlvezérléstől, a tönkremenéstől. A CCD képérzékelővel működő felvevőgépek ugyan nem olyan érzékenyek, mint a felvevőcsővel működők, a gyártók egyelőre mégis az előzőekhez hasonló megoldásokat alkalmaznak.

A belső fénymérő átlagolja a beérkezett kép fényességét, és annak megfelelően úgy állítja be az objektív íriszét (rekeszét, blendéjét), mintha a képfelület közepes szürke (úgynevezett 18%-os etalonszürke) lenne. Ez minden olyan esetben (és ez az esetek mintegy 80–85%-a) jó „expozíciót" erdményez, amikor nem szélsőségesen sötét vagy világos a téma. Ezekben a szélsőséges esetekben azonban korrigálni kell az automata értékét.

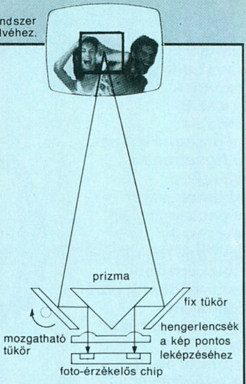
A Bauer kamera ezt úgy oldja meg, hogy az AUTOIRIS állás gombocskáját jobbra (OPEN) és balra (CLOSE) el lehet fordítani, azaz az íriszt lehet kicsit nyitni (világosabbá tenni a képet), illetve zárni (sötétíteni a képet). Ennek a korrekciónak a mértékét monitoron lehet igazán jól ellenőrizni, de a jól beállított videokereső kellő tapasztalattal már kellő útbaigazítást nyújt. A JVC kamera ezt másként oldja meg. Automata (A) állásban normál megvilágítást

AF

Többféle autofókuszrendszer használatos. A mérősugarat (ultrahangot vagy infravörös fényt) kibocsátó rendszerek lassan megszűnőben vannak. Működésük lényege azon alapul, hogy mérték a kibocsátott és a visszavert sugárcsomag közötti (indulás és érkezés) időt, és egy céláramkör ebből „tudta" meg, hogy milyen távol van a téma, hová kell állítania az objektív élességállító gyűrűjét.

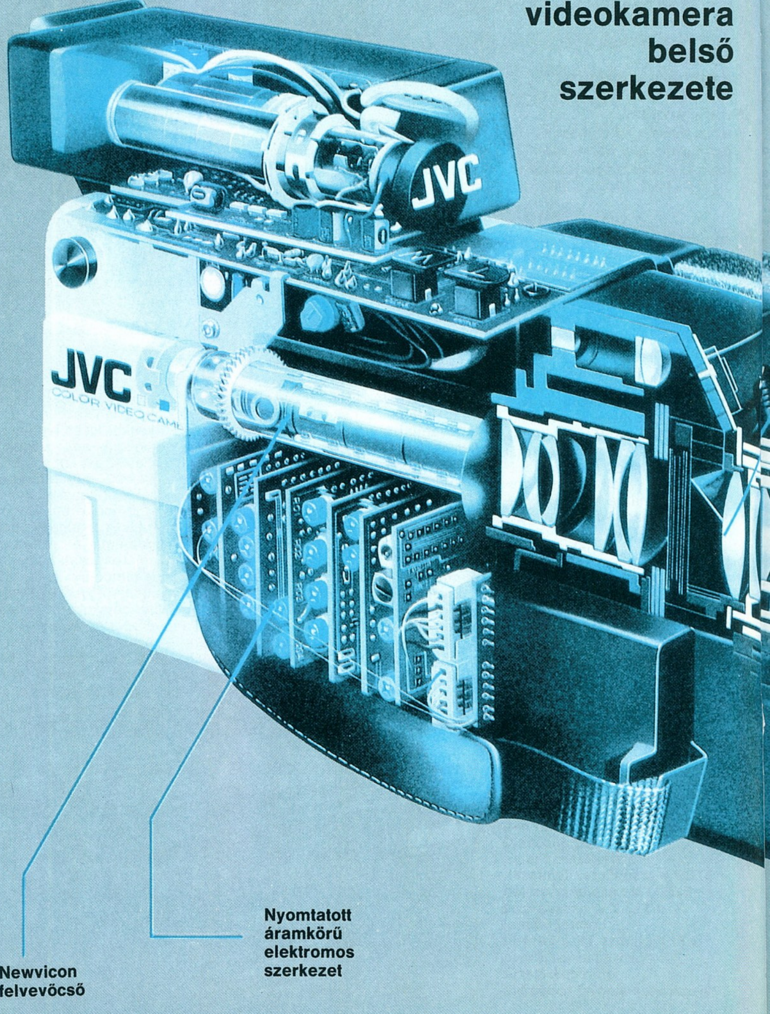
Korszerűbbek és gyorsabbak az olyan „fotodiódás" rendszerek, melyek a kép kontrasztjának összehasonlításából „tudnak következtetni" az élességre. Ennek legegyszerűbb modellje a prizmán keresztül két képet fotodiódás-chipre kivetítő rendszer, ahol a keletkezett két kép azonosságát áramköri összehasonlítás teszi lehetővé. A rendszer geometriai adataiból egy céláramkör pontosan tudja, merre kell elfordítani a mozgatható tükröt, és ezzel a mozgatással egy időben az objektív élességállító gyűrűjét is a megfelelő pozícióba hozza.

Vázlat az „egyik lehetséges AF-rendszer működési elvéhez.

A kereső-rendszer

A JVC GX–N7 videokamera belső szerkezete

vesz figyelembe (0) és ellenfény-korrekciót (+) egy másik kapcsológomb segítségével. Manuális állásban (M) itt sem találunk számértékeket, a tekerőgombnál nyíl jelzi, hogy melyik irányba nyitjuk, illetve zárjuk az íriszt.

Fontos dolog, hogy a manuális beavatkozásnál a nagyon világos témáknál *nyitni* kell az íriszt és nem zárni, hiszen az automata fénymérő ebből a világos témából is középszürkét „csinálna" (ha hagynánk). Sötét témánál, ha annak hangulatát meg szeretnénk tartani, *zárni* kell az íriszt, hiszen az automata ebből is egy középszürkét varázsolna, azaz egy világosabb hangulatú képet, mint az eredeti.

Aki fotografált már színes filmre, vagy amatőrfilmeskedett, az tudja, hogy természetes körülmények között (napfényben) másféle filmnyersanyagot kell használni, mint mesterségesen megvilágított (műfényben) körülmények között. Vagy ha ugyanarra a filmtekercsre készült a felvétel, akkor úgynevezett korrekciós szűrőt kellett a felvevőgép objektívje elé tenni. Ez a „szűrő" a videokamerákban egy választókapcsolóval állítható be, ahol egy napot jelző ábra jelenti a külső fényben való felvételkészítést és egy villanykörtejel a műfényben való dolgozás helyes pozícióját. Általában ilyenkor azok a dolgok, amelyeket szemünk fehérnek ítél, a felvételeken is fehérnek látszanak.

Ha kapcsolóállásunk téves: például műfényben dolgozunk és a kapcsoló napfényállásban maradt, akkor felvételünkön a fehérek meleg sárgás színné változnak, és az egész képünkön egy sárga fátyol lebeg. A másik esetben: műfényállásban lévő kapcsolónál külső felvételeink kék színűvé válnak. A megvilágító fény azonban lehet vegyes is, amiben a „kék" napfény keveredik a „sárga" vagy „vörös" műfénnyel. Sőt, reggel és este a napfény nem olyan „kék", mint napközben. Ilyenkor felvételeink színben torzakká válnak. Ennek kiküszöbölését a fehérszint (WHITE BALANCE) pontos beállításával érhetjük el.

Vannak kamerák, amelyek elé fehér lapot (műszaki rajzlap) tartva és a WHITE BALANCE gombot lenyomva ez a korrekció elvégezhető (ilyenkor a keresőmonitor felirattal visszajelzi, hogy a gombot mikor lehet felengedni). Az automatát kikapcsolva egy kis forgatógombbal a színkorrekció elvihető a vörös felé (meleg színek), vagy a kék felé (hideg hangulat). Ennek mértéke azonban csak monitoron ellenőrizhető, hiszen a keresőképünk fekete-fehér. A másik fehérszint-beállítási lehetőség a kapcsolóautomata (A) állása. Ilyenkor sajnos a berendezés átlagolja (összekeveri) a beérkezett színeket és abból egy semleges szürkét (amiben nincs szín) igyekszik előállítani. Az eredmény a legritkább esetben hasonlít a valósághoz, ennél már a kétpozíciós (napfény-műfény) választó-kapcsolós megoldás is sokkal jobb eredményt ad.

Ami pedig a beépített mikrofont illeti: hát annak bizony általában nincs be- illetve kikapcsoló (ON és OFF) gombja. Ha mégsem akarjuk használni, a csatlakozó kábelt kell kihúznunk a dugaszolóaljzatból. Ez azt is jelenti, hogy ide más típusú mikrofon is csatlakoztatható. A ráépített mikrofonok gyakorlatilag még a kamera melletti zajokat is „felveszik" – többek között a motoros zoom motorjának zümmögését – ezek használatáról ajánlatos lemondani és helyettük a mindenkori feladatnak legjobban megfelelő mikrofont választani.

A későbbi munkát van hivatva segíteni egy olyan szolgáltatás, amely csak az igényesebb kamerákon található. Kezelőgombja a FADE feliratot vagy valamilyen szimbolikát – a JVC kamerán egy kialakuló, illetve eltűnő téglalapot – mutat.

Ennek a gombnak a megnyomásával az elinduló felvétel kezdetén vagy végén (attól függően, mikor használjuk) a sötét képmezőben lassú kivilágosodással születik meg a kép, illetve sötétül el.

Végül említsük meg a legfontosabb gombot, amivel a kamera, illetve a felvétel elindítható. Ezt legtöbb esetben csak feltűnően más szín különbözteti meg a többi gombtól. Előfordulhatnak azonban a következő feliratok is: START, REC. A kamkordereknél gyakori a kétállású indítógomb. Első pozícióját STAND BY felirat jelzi. Ennek használatakor a készülék úgy készül fel a felvételre, hogy a szalagot felfűzi a kameramagnó forgófejére, így a REC vagy START gomb megnyomásakor gyakorlatilag azonnal megkezdődik a felvétel. Legközelebb már ezzel foglalkozunk.

Rák József

Képfelvevő cső és CCD

Minden képfelvevő berendezésben – akár álló-, akár mozgókép rögzítésére szánták – azonos elrendezési elv figyelhető meg. A felveendő tárgyat (témát) az objektív valamiféle „fényérzékeny" rétegre vetíti. Fényképező és filmfelvevő kamerákban ez a réteg maga a filmnyersanyag, amit mindenkori céljainknak megfelelően magunk választunk (fekete-fehéret vagy színeset, magas vagy alacsony érzékenységűt stb.).

Videokameránkban az objektív által megszületett kép a kamera képfelvevőcsövének fényérzékeny rétegére vetítődik. A rétegen a kép színeinek és fényességi különbségeinek megfelelően elektromos töltéseloszlás – töltéskép – alakul ki, melyet egy elektronsugár soronként letapogat.

Mint ahogy a különböző filmnyersanyagok más és más tulajdonságokat mutatnak, úgy a különböző típusú képfelvevő csövek is másfajta érzékenységgel, feloldóképességgel, tehetetlenséggel (target), beégetési érzékenységgel stb. rendelkeznek. Egycsöves amatőr kamerákban a leggyakrabban alkalmazott felvevőcsőtípusok: a vidikon, a saticon és a newvikon.

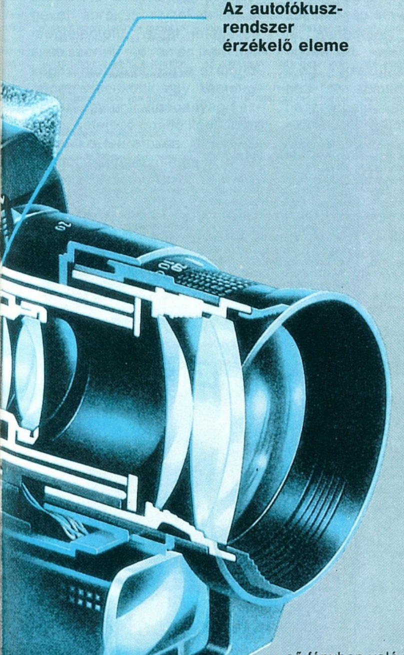
A képfelvevő csöveket átmérőjükkel is szokás jellemezni. Általában ⅔ collos és 1 collos méretben gyártják ezeket. A ⅔ collos csövön a hasznos kép 6,6 × 8,8 mm-es (majdnem akkora, mint a 16 mm-es mozifilm képmérete), az 1 collos csövön 9,6 × 12,8 mm-es. Amatőr kamerákban ⅔ collosnál nagyobb átmérőjű csövet nem alkalmaznak.

Érzékenység tekintetében a newvikon cső vezet, mintegy tízszer érzékenyebb, mint a vidikon, azaz sokkal rosszabb megvilágítási körülmények között is képes használható képet rögzíteni.

A tehetetlenség a képfelvevő cső jellemezén (target) lévő elektromos töltéskép változásának, illetve törlésének időbeni késleltetését jelenti. Ez a tehetetlenség okozza az úgynevezett „zászlóhúzási" effektet mozgó tárgyaknál. Gyors mozgások felvétele esetén ezért alacsony tehetetlenségű képfelvevő csőre volna szükségünk.

A beégetés a jellemez valamilyen mérvű károsodását jelenti, amelyet a képelemek bizonyos részeinek túlzott megvilágításerőssége okoz. Az enyhe beégési károsodások idővel eltűnnek, a súlyosabbak azonban maradandóak. Nem célszerű tehát nagyon világos tárgyakat (lámpák, tükröződő ablak és tükör stb.) felvenni, a kamerát *tilos* napirányba fordítani!

1980 óta egyre több kamerába képfelvevő cső helyett szilárdtest-képérzékelő vagy más néven CCD (Charged Coupled Device) helyeznek el. Ennek képfelülete azonos a ⅔ collos képfelvevő cső képméretével (6,6 × 8,8 mm). Maga a képérzékelő alig valamivel nagyobb egy közepes IC áramkörnél. A keletkezett töltésképet itt nem elektronsugár, hanem egy áramkör olvassa ki. Érzékenysége megközelíti a newvikon cső érzékenységét. Nincs tehetetlensége, azaz „zászlóhúzási" effektus itt nem keletkezik, sőt a beégetési károsodásáról itt tulajdonképpen nem is szokás beszélni. A fényforrások nyugodtan benne lehetnek a kompozícióban, és ha véletlenül nap felé fordítjuk kameránkat, biztosak lehetünk abban, hogy kameránk továbbra is működőképes maradt. A CCD-s kamerák kisebbek és könnyebbek a hagyományos felépítésű kameráknál.

Még egyszer…

Hol ne javíttassunk címmel közöltünk riportot a fővárosi videoszervizekről magazinunk 9. számában. A Belvárosi Elektromos Gép- és Készülékjavító Vállalat alábbi levelében kifogásolja az írás tartalmát:

Tisztelt szerkesztőség!

Az 1988. év IV. évfolyam 2. (9.) számában megjelentettek egy cikket, mely – az újság összeállítása szerint – vállalatunkra rossz fényt vet.

Kérjük, hogy – ezt ellensúlyozandó – egy helyreigazítást közöljenek.

Kérésünk oka a következő:

a) A cikk címében rögtön egy rossz szájíz alakul ki az olvasóban, ugyanis közvetlenül egymás mellett közlik a következőket. „A hozzánk érkező panaszos levelek azt sejtetik, bőven akad még tennivaló". Ez után jön közvetlenül a cím: HOL NE JAVÍTTASSUNK?"

A fentiek olvasása azt sugallja, hogy Önök a beérkező levelek nyomán keresték fel a továbbiakban felsorolt szervizeket.

Tekintettel arra, hogy a négy és fél éves videojavítási tevékenységünk során a végzett munkánkra panaszbejelentés írásban még nem volt, joggal feltételezem, hogy panaszlevél szervizeinkre Önökhöz nem került.

b) Önök a szervizek kipróbálására egy – ebben a szakmában a legnehezebb – csúcsidőszakot választották, 1987. dec. 15-ét, közvetlen karácsony előtt, amikor szervizeink szerződéses kötelezettsége a Magyarországon forgalomban levő garanciális és garanciaidőn túli készülék lehetőleg gyors (figyelembe véve a komoly anyagellátási gondokat) javítása.

c) Ebben a csúcsidőben választásuk egy – nálunk kereskedelmi forgalomban nem levő – Saba CVC 73-as kamerára és egy – nálunk szintén nem kapható – Panasonic NV 100-as képmagnetofonra esett.

Kérésük a szervizekben a dokumentáció nélküli, ismeretlen készülékek soron kívüli javítása volt a következő indokkal: „... kölcsönben van nálunk a kamera és a magnó, ma vissza kell adnunk, ezért lenne fontos, hogy kijavítassuk a hibát!" Ennek alapján a műhelyben dolgozó műszerészeink semmi esetre sem gondolhattak egy rejtett kapcsoló átkapcsolására.

Megjegyezni kívánom, hogy Magyarországon kamera RAMOVILL garanciában volt kereskedelmi forgalomban azzal a kikötéssel, hogy *csak a Ramovill műszaki osztálya javíthatja.*

d) Bajcsy Zs. út 5. szám alatti szervizünkben – a fentiek alapján – nem jártak el szabálytalanul dolgozóink. Érthetetlen az is, hogy ebben a szervizben szintén negatív hangnemmel említik meg egy garanciális lemezjátszó anyaghiányát is.

Az anyag biztosítása ugyanis a garanciaviselő feladata. Bekérni azért kell a készüléket, mert csak így oldható meg az esetleges hiányzó anyagok – gyári jellegét megőrző csereszabatos – pótlása.

Visszatérve a videojavításra: az előzmények és a két készülék értékének figyelembevételével adott háromezer forintos *irányár* (amely az esetleges anyagfelhasználást is hivatott fedezni) nem inkorrekt összeg.

e) Kifogásolják József krt-i szervizünk dolgozójának sürgető kijelentését („csak akkor foglalkozz vele, ha félórán belül végzel"), pedig az is csak a szerviz karácsonyi túlterheltsége miatt hangzott el.

Nagyon fájlalom, hogy akkor, amikor jelenleg olyan nagy követelményeket állítanak a szolgáltatók felé állami szerveink, és oly kevés segítséget kapunk, Önök nem a rákényszerített hiányosságok megszüntetésén fáradoznak, hanem előzetes információgyűjtés nélkül, alaptalanul, fényképpel és ilyen címmel még lerontják a nehéz feltételekkel megbirkózni próbáló vállalatok hírnevét.

Megjegyezni kívánom továbbá, hogy a Budapesten elvégezhető összes lehetséges továbbképző és típusismertető tanfolyamot elvégezték embereink, és három fő elvégezte két éve a videomérnök-továbbképző tanfolyamot.

Ezen túlmenően a hozzáférhető célszerszámokat és műszereket (1-2 év várakozással) is beszereztük, tehát a lehetőségekhez képest igyekeztünk a szolgáltatás színvonalát a technika szintjére emelni.

Természetesen csúcsterhelésnél, ismeretlen dokumentáció nélküli speciális készülékek soron kívüli javításra felkészülni nem tudunk.

Kérem, szíveskedjenek a fentieket figyelembe véve intézkedni, hogy az Önök cikke nyomán kedvezőtlen megvilágításba került szervizeink visszanyerjék régi jó hírnevüket, mert a leírtakban rejlő nehézségeket a laikus olvasók nem ismerhetik, és így merőben téves következtetésre jutnak.

Brenner György
műszaki vezető

Tisztelt Brenner György!

Készséggel közöljük helyreigazítást kérő levelét, bár meggyőződésünk, hogy a fenti magyarázat alkalmasint cikkünknél rosszabb fényt vet vállalatuk tevékenységére. Megítélésünk szerint ugyanis nem a mi munkatársunk tehet arról, ha ügyfelei rossz szájízzel távoznak valamelyik szervizéből.

Ami azt a megállapításukat illeti, hogy december 15-e közvetlenül a karácsonyt előzi meg, biztosíthatjuk, nincs nézeteltérés közöttünk. A „szakmában legnehezebb csúcsidőszak" mentegetőzését a szeretet ünnepe előtt elmondhatnák teszem azt a hentesek vagy a halkereskedők is, hogy a többi szakmáról ne is beszéljünk. Költői kérdésként feltesszük: annak, akinek december 15-én elromlik a videomagnója, kamerája, lemezjátszója, meg kell várnia a javíttatással az új esztendőt?

Nem értjük a műszaki dokumentáció hiányára vonatkozó megjegyzést sem, hiszen azt a szervizben senki sem kérte, a készülékeket anélkül is átvették volna, hogy aztán egy hét múlva érdeklődhessünk elkészültük felől.

A riportban csak epizódként szereplő lemezjátszó-históriát az újságíró pártatlan, leíró hangnemben tárgyalja, ha ezt a vállalat műszaki vezetője negatív kicsengésűnek érezte, ezzel saját maga ítélkezett szolgáltatásuk színvonaláról. A József körúti szervizben elhangzott mondathoz („Csak akkor foglalkozz vele, ha félórán belül végzel!") sem fűztünk kommentárt, most viszont megtesszük: azt a megjegyzést nem lehet a karácsony számlájára írni. Anélkül, hogy a kereskedelmi-szolgáltatói etikáról értekeznénk, megjegyezzük, az ügyfelet nem érdekli, nem is kell hogy érdekelje a szerviz „túlterheltsége".

Végezetül: sajnáljuk, hogy félreértette riportunk célját. A „rejtett" hiba előidézésével csak azt próbáltuk tesztelni, hogyan fogadják a budapesti szervizekben a bajba jutott videóst. Hadd emlékeztessük a Belvárosi Elektromos Gép- és Készülékjavító Vállalatot, hogy riportunkban szerepelt egy kisiparos is, akire – úgy látszik – nem vetett rossz fényt írásunk. Őt bizonyára nagy ívben elkerülte a „szakmában legnehezebb csúcsidőszak", elfelejtett 3000 forintos irányárat ajánlani, nem üzent ki, hogy hagyjunk ott mindent és egy hét múlva érdeklődjünk; fogta a „célszerszámot", vagyis a csavarhúzót, és gyorsan kijavította a hibát – 100 forintért. Még azt is elképzelhetőnek tartjuk, hogy ő nem végezte el „az elvégezhető összes lehetséges továbbképző és típusismertető tanfolyamot". Nálunk mégis kitűnőre vizsgázott.

A Szerkesztőség

rakozunk, az egész üzlet egyetlen férfira szegezi figyelmét, aki öblös hangján kiabál a másik felvevő nővel. Azért fogyott el a türelme, mert garanciális lemezjátszójához az egész városban nem kap tűt. Ebben a szervizben sincs belőle, mégis azt tanácsolják, hozza be a lejátszóját (!), hagyja ott, s ha majd lesz tű, akkor kicserélik. Mindezt van időnk végighallgatni a csaknem tízperces várakozás során.

Meglepetésünkre a szemüveges hölgy egyedül tér vissza a műhelyből és tolmácsolja a szakember véleményét, aki a sok munka miatt nem ér rá kijönni a pulthoz: a szervizben kell hagyni a kamerát is, a magnót is és egy hét múlva jöhetünk érdeklődni.

– Mennyibe kerül majd a javítás?

– Azt mondta a kolléga, hogy irányárként háromezer forintot írjak fel.

– Annyira sok a rossz video, hogy egy percre sem ér rá idejönni megnézni?

– Igen, sok a video, ráadásul csak ketten javítanak és a Ramovillnak is dolgozunk bérmunkában.

– S most hová forduljunk?

– Hívják fel a Gelkát, a 333-333-at.

•

hívja műszerészüket. Az ősz hajú úriember valóban úriember. Figyelmesen meghallgatja siránkozásunkat, gondosan megszemléli az összeállított masinát. A délelőtt során ő az első, aki hajlandó foglalkozni velünk. (Igaz, nem szervizben vagyunk.) Érzárlatra gyanakszik – úgy véli, a kábelt kell kicserélni –, de ennél többet nem tud tenni értünk.

12 óra 10 perc, Belvárosi Szerviz, VIII. kerület, József körút 77–79.

Ötven év körüli, őszes úr fogad a pult mögött. Elkeseregjük panaszunkat, s már állítanánk is össze a berendezést, amikor tanácsot kapunk:

– Ezzel a hibával, menjenek el a másik szervizünkbe, a Bajcsy-Zsilinszky útra, Cs. Lacihoz!

– Köszönjük a tippet, de onnan jövünk. Egyébként kölcsönben van nálunk a kamera és a magnó, ma vissza kell adnunk, ezért lenne fontos, hogy kijavíttassuk a hibát!

– Akkor várjanak. Hívjátok fel Mikit! – fordul kolléganőjéhez, s Miki egy perc múlva ott is terem.

– Csak akkor foglalkozz vele, ha fél órán belül végzel – súgja oda Mikinek a bizonyára nagy tapasztalatokkal rendelkező őszes hajú, majd eltűnik.

A szimpatikus fiatal szakember bólint, majd alaposan szemügyre veszi a kamerát. Fél perc múlva már mondja is szakértelemmel:

– Nincs itt semmi gond. A magnó akkor kapja a tizenkét voltot, amikor nem vár feszültséget, s amikor várja, akkor nem kapja. Ezt meg kell szokni, de különben nincs más teendőjük, mert eltérő a két készülék polaritása.

Ugyan a kamerán nem kereste a polaritásváltót, de a hibára rájött, türelmesen meghallgatott bennünket és időt nem sajnálva foglalkozott velünk. Arra a kérdésre, mivel tartozunk, egyetlen szóval felelt: semmivel. Majd köszönt és távozott a hátsó ajtón. Búcsúzóul az üzletben ma-

vét: Román Miklóssal hozott bennünket össze a sors.

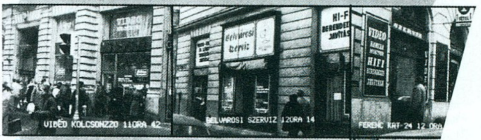
•

A József körúttól nincs messze a Ferenc körút. Nem sokkal 13 óra előtt pillantjuk meg a video feliratot a 26-os számú háznál. **Kerekes Gábor** maszek hifi-, video-, elektronikaszervize áll itt. Előbb egy idős „szaki" fogad minket, akire ráillik a jelző, öreg róka.

– Az a gondunk, hogy fordítva üzemel a berendezés – kezdjük immáron sokadszor mondókánkat. Az öreg róka kiveszi szájából a cigarettát, kezébe veszi a kamerát, nézegeti, aztán ránk pillant:

– Hogyhogy fordítva? Az objektívnél kell belenézni?

Nevetünk, majd részletesen is elmagyarázzuk a bajt, a gépek működése közben. Ő is rájön a polaritáshibára, de elhárításához hívja a főnököt, aki egy másik képmagnóval van elfoglalva. Szintén gondosan szemrevételezi a kamera és a magnó ellentétes működését, megforgatja a kamerát, aztán elővesz egy csavar… tásvá… kipró… minc… ami… me… rek… vi… te… z…

11 óra 40 perc, Orion szerviz, VI. kerület, Lenin körút 82.

Egy fiatal és egy idős férfi fogad minket a pultnál (végre férfiak!). Amikor elpanaszoljuk gondunkat, őszintén bevallják: a kamerákhoz nem értenek, csak a képmagnóhoz, így nem tudnak segíteni rajtunk. De javasolják, próbálkozzunk néhány lépéssel arrébb, a kölcsönzőben.

•

Megfogadva a tanácsot, egy perc múlva már az Iparcikk Kölcsönző Vállalat üzletében vagyunk a Lenin körút 80-ban. A kirakatban háromszázezerért kínálja magát egy Panasonic VHS kamkorder, a boltban a felirat, hogy naponta ötszáz, egy hétre kétezer-négyszáz forintért adnak bérbe képmagnót. A pult

…műhelyben; …! Ilyenkor …a munka. …ant, málló, …olatú bérház …ıkább József …i szülőházára …néhány négy …életű szerviz is …sunira hasonlít …erész alig fér el …ett. Amikor meg-

11 óra 10 perc, Belvárosi Szerviz, V. kerület, Bajcsy-Zsilinszky út 5.

– Az a gondunk, hogy amikor felvennie kell, akkor áll a gép, amikor állnia kellene, akkor felvesz – magyarázzuk az összeállított berendezés mellett a középkorú szemüveges hölgynek, aki azonban leállít bennünket

– Ehhez én nem értek, hívok

Komponáljunk videóra!

Míg a futó a felvételen rója a köröket, a képernyőn megjelenő feliraton a sportoló eddigi legjobb eredményeit látjuk. Előbb csak felsorolásszerűen, majd grafikonon is, melyből egyetlen pillantással leolvasható, menynyire volt formája ingadozó az utóbbi időben. Majd egyszer csak, egy képkiemeléssel a képernyőnek csupán az a részlete látszik, amelyen a szóban forgó sportember fut.

Ezen egyszerűnek tűnő technikai elemek megvalósítására eddig csupán drága berendezések voltak képesek. Ezentúl azonban egy hazai szabadalom alapján, elérhető áron, kisebb stúdiók, sőt amatőr videobarátok számára is szélesre bővülhet a videotechnikai eszköztár.

A mikroszámítógép csaknem mindent tud, amit a videotechnikába is hasznosítani lehetne: karaktereivel feliratozni lehet, megfelelő programok segítségével ábrákat, rajzokat képes megjelentetni, saját jeleit tetszés szerinti módon és irányban képes mozgatni. Ha a számítógépet összekötik egy képmagnóval, egy-egy videoanyag kezdő és befejező önálló képsorára könnyű a feliratozás. A legfőbb gondot azonban mindig is az jelentette, hogy a magnó és a komputer eltérő videorendszere miatt egyszerű eszközökkel nem volt mód egyetlen képre keverni a számítógép és a videoforrás jeleit.

Ennek elhárítására dolgozták ki nemrégiben a Mikrokontrol Kisszövetkezet mérnökei eljárásukat, amit szabadalomként is benyújtottak, s melyre már meg is kapták az ideiglenes oltalmat. A kisszövetkezet mérnökei megoldották a két rendszer szinkronját, a videojelek időbeni együttfutását, amikor megalkották készüléküket, a Videocomposert. A kis doboz alakú, érintőfóliás kezelőszervekkel ellátott berendezés a hozzákapcsolt mikroszámítógép segítségével képes a feliratokat, ábrákat, trükköket egy másik videoképre vetíteni. Egy videoanyag készítésekor – felvételekor, vágásakor, inzertálásakor – elvégezhető a feliratozás, a főcímek, stáblisták kiírása, idő és adatfelírás, képrészletek bekeretezése, elnyomása, kitakarása, a képek fel-le úsztatása, táblázatok grafikonok, figurák, nyilak videoképre rajzolása és mozgatása. A Videocomposer lényegében a videojelet és a számítógép kimenő jelét fogadja, kimenetén pedig a kettő egyesített változatát jeleníti meg. A készülék egyelőre azokhoz a számítógéptípusokhoz használható, amelyekhez illesztették őket: a Commodore 128, a C 64, a C 16, a C+4, az Enterprise, a VT Computer és a Spectrum gépekhez. A berendezést elegendő két videomagnó közé kapcsolni, s egy számítógéppel máris együtt áll a ministúdió, mely lehetővé teszi a videotechnika széles körű alkalmazását.

Így saját készítésű oktatóanyagok, reklámfilmek hozhatók létre, információgazdagabb, szemléletesebb ismeretterjesztő, vagy akár dokumentumalkotások is születhetnek az ekként felszerelt stúdióban. Nem csupán felvételkor, hanem a videoanyagok lejátszásakor is módosítható Videocomposerrel a látvány: mozgatható nyilakkal képkiemeléssel, -kitakarással tehető szemléletesebbé a vetítés. Az ipari tévéhálózatokban a vetített képre úsztathatók a számítógépes adatok, egyéb fontos információk. A játékfilmek, videoreklámok feliratozása is egyszerűvé válik.

Ezek után érdemes részletesebben is megnézni, hogyan s mivel kell – akár az otthoni házistúdióban – összekötni a különféle berendezéseket.

A Videocomposer csatlakozása a számítógéppel egy koaxiális kábelpárral történik, melynek ötpólusú din-végét a komputer videocsatlakozójába kell illeszteni. A kábelen kétirányú információ halad. Egyrészt videoinformáció a számítógépből a Videocomposerbe, másrészt onnan vezérlőinformáció fut ki, amely lehetővé teszi, hogy a számítógép videojele folyamatosan szinkronban legyen. A Composer bemenő BNC aljzatába illeszkedik a lejátszó képmagnóból érkező csatlakozókábel, a kimenő BNC aljzatból kifutó vezeték pedig azt a magnót köti össze a készülékkel, amely már a kevert jeleket rögzíti. Monitort elég ez utóbbihoz csatlakoztatni, melynek képernyőjén az általunk kiválasztott számítógép alkotta kép együtt jelenik meg az eredeti, változtatni kívánt felvétellel.

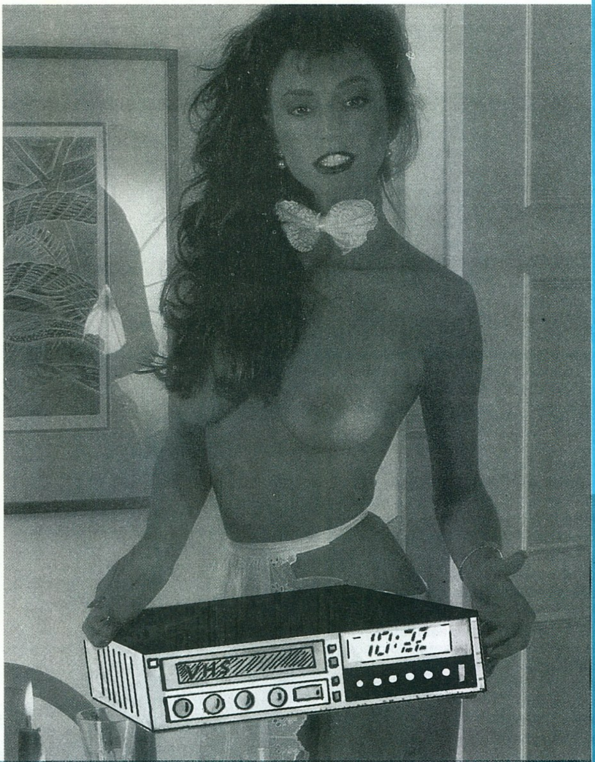
Lelekács Sándor, a berendezés egyik alkotója hangsúlyozza: nem biztos, hogy a Videocomposer a legalkalmasabb profi televíziós műsorok készítésére, hiszen kevesebbet tud professzionális társainál. Ára azonban csupán 43 ezer forint. Jelenleg a Videocomposer a színes képre fekete-fehérben tudja rákeverni a számítógép grafikáját, de a napokban elkészül az új fejlesztés, a Color-Unit periféria, amely a jeleket színessé teszi. E kiegészítő készülék is körülbelül annyiba fog kerülni, mint az alapberendezés. A Mikrocontrol egyébként már kidolgozta az IBM gépekhez kapcsolható színes változatú composerét is.

A kisszövetkezet nagyobb tételben is gyártani tudja találmányát, mivel abban egyetlen olyan analóg és digitális áramkör sincs, amely csak importból lenne beszerezhető.

Falus Tamás

SIKERLISTA

A MOKÉP Videotéka legsikeresebb filmjei

A delfin napja (amerikai sci-fi), r.: Mike Nichols
Én a vízilovakkal vagyok (olasz filmvígjáték), r.: Italo Zingarelli
Kés a kézben (francia bűnügyi film), r.: Claude Mulot
Asterix, a gall (francia rajzfilm), r.: Albert Uderzo, René Goscinny
A köd (amerikai sci-fi), r.: John Carpenter
Kék katona (amerikai történelmi filmdráma) r.: Ralph Nelson
Méreggel (NSZK bűnügyi film), r.: Michael Verhoeven
Az én kis falum (csehszlovák filmkomédia), r.: Jiri Menzel
Diploma előtt (amerikai filmkomédia), r.: Mike Nichols
Gyémántok (amerikai bűnügyi film), r.: Menahem Golan
Menekülés New Yorkból (amerikai sci-fi), r.: John Carpenter
Kegyetlen utca (amerikai bűnügyi film), r.: Danny Steimann
A rendőrnő (olasz filmvígjáték), r.: Steno
A zsaru szava (francia bűnügyi film), r.: Jose Pinheiro
Jessi és barátnői (amerikai westernfilm), r.: Al Adamson
Rablás (amerikai bűnügyi film), r.: Peter Yates
Könyörtelenek (olasz kalandfilm), r.: Sergio Corbucci
Egy nő, vagy kettő (francia filmvígjáték), r.: Daniel Vigne
A hercegnő és a robot (brazil rajz-mesefilm), r.: Mauricio de Sousa
Tex, a mélység ura (olasz kalandfilm), r.: Duccio Tessari

Árulás

Tavaly augusztusban ezeken a hasábokon írtunk arról, hogy 1988-tól várhatóan módosulnak a magánkereskedői szakmák üzletköréről szóló rendeletek, és egyes üzletekben lehetőség nyílik meghatározott körbe tartozó műsoros videokazetták kiskereskedelmi értékesítésére. A jogszabályok a szokásos nyomdai átfutási idő miatt némi késéssel jelentek meg, így mi is csak most számolhatunk be a magánkereskedők egy részét érintő változásokról. (A Kereskedelmi Értesítő 1988/2. számát, amelyben a változtatásokat ismertető Tájékoztató megjelent, a szemfüles közlönygyűjtők órák alatt szétkapkodták.)

A Kereskedelmi Minisztérium végül is jogi iránymutatásban szabályozta a kérdést, melynek hátránya, hogy ez a Magyar Közlönyben nem jelenik meg, így az információ még kevesebbekhez juthat el. A változások lényege röviden: a villamossági és híradástechnikai kereskedő, a hangszer- és a hanglemezkereskedő ezután az üres videokazetták mellett értékesíthet videokiadói jogkörrel felruházott, belföldi szervezetek által megjelentetett, új és használt műsoros kazettát, ugyanazt forgalmazásra feljogosított szervezettől is beszerezheti. Vagyis továbbra sem szabad árulni a magánforgalomban bekerült műsoros kazettákat, valamint a magánmásolatokat. Ez utóbbiakat abban az esetben sem, ha a másolat egyébként engedélyezett kazettáról készült.

A legális körülmények között – vámkezelten – bekerült egyes műsoros videokazetták bizományosi felvásárlását és értékesítését kizárólag az erre feljogosított állami intézmények – például a BÁV és az OFOTÉRT – végezhetik a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatóságának előzetes hozzájárulása alapján. Az ilyen kazettákat természetesen nem lehet nyilvánosan bemutatni, mivel ehhez már az eredeti jogtulajdonos engedélyére lenne szükség.

Ebből a körből tehát a magánkereskedők változatlanul kiszorultak, mivel a szabályozás szerint csak belföldi szervezetek (például a MOKÉP, az MTV-Televideo) által megjelentetett műsoros videokazettákat árusíthatják, bár annak nincs akadálya, hogy olyan szervezetektől vegyenek át új vagy használt műsoros kazettát, amelyek rendelkeznek nagykereskedelmi forgalmazási joggal.

Módosították a magánkereskedelemről szóló miniszteri rendeletet is; ez még tavalyi 67. számú Magyar Közlönyben jelent meg. Itt az a változás, hogy a szakigazgatási szerv megküldi a Művelődési Minisztériumnak a műsoros videokazetták árusítására is jogosító magánkereskedői igazolvány kiadásáról szóló határozat egy példányát. Emellett a műsoros videokazettát árusító magánkereskedő üzletét (raktárát) az MM Filmfőigazgatóságának vezetője által feljogosítottak – e jogosultságuk igazolása mellett – esetenként megtekintheti.

Kiss Zoltán

Photokina '88

Nemzetközi amatőrfilm- és videoversenyt rendeznek a kölni Photokina kiállítás alkalmából, melyet idén október 5-e és 11-e között rendeznek meg. Az augusztus 15-i határidőig a világ bármely tájáról, így házunk tájáról is, minden műfaji és tematikai megkötöttség nélkül nevezhetők a szerző lakóhelyén játszódó vidám vagy komoly, ünnepélyes vagy drámai eseményeket rögzítő szuper 8-as filmek vagy bármely rendszerű videokazetták. A lejátszási idő 3–15 perc lehet. Az első három helyezett jutalma 3000 nyugatnémet márka, Photokina obeliszk, oklevél és meghívás a Photokina '88-ra. A negyedik-tizedik helyezettek szintén meghívást kapnak a kölni kiállításra. Minden orsónak és videokazettának tartalmaznia kell a film/video címét, helyszínét és időpontját; a szerző nevét, életkorát, pontos címét; a vetítési tudnivalókat: vetítési frekvencia, a video rendszere, hangos vagy néma az anyag. A beküldési cím: Köln Messe, Postfach 21 07 60. D–5000 Köln, BDR. A küldeményekre a pályázók írják rá: Lokalereignis. (További információk: Köln Messe, tel.: 49-221-821-23-47.)

Öcsi, Gyuszi, Misu, Picur és a többiek

Nehéz lenne felsorolni mindazokat a gyermekfilmeket, melyeket kazettán lehet kölcsönözni a MOKÉP Videotékájában. Találunk itt rajzfilmet, kalandfilmet, irodalmi művek feldolgozásait, mesesorozatot, természetfilmet, klasszikus alkotásokat. Olyanokat, melyeket már a mozikban nem vetítenek, de értékük mit sem veszített az évek folyamán, s melyeken generációk nőttek fel.

Talán a legsikeresebbek azok a filmek, melyeket a család minden tagja örömmel néz, s melyekben mindenki megtalálja a számára fontos mondanivalót, kortól függetlenül. Ezek az úgynevezett „családi filmek". Palásthy György ennek a műfajnak talán az egyik legjobb hazai ismerője. Filmjeit sokan nézték meg a mozikban is, s ma már felnőtt nézői is nosztalgiával gondolnak vissza a megkapó, szórakoztató történetekre. A főszerepeket alakító gyerekeket jó érzékkel választja ki, közülük többen „sztárok" lettek, nemcsak a gyerekek, hanem a felnőttek körében is. Ki ne emlékezne például Kovács Krisztiánra, akinek olyan sikere volt, hogy az akkor született gyerekek közül nagyon sokan kapták a Krisztián nevet. Vagy Ábel Anitára, akit mint Picurt ismerhettünk meg a A szeleburdi családban, s most a Szomszédok egyik főszereplője. Palásthy filmjeinek történetei mai mesék, most és itt játszódnak, s ha néha kissé idillikusnak is tűnnek, a mindenkori szeretetről szólnak, sok humorral és szép lírával.

A videotékában található filmjei:

A varázsló (1969) (fsz. Kovács Krisztián, Páger Antal) Balogh Gyuszi kalandjai Csilicsala bácsival, aki hívásra rögtön megjelenik, hívás nélkül egy kicsit előbb.

Hahó, öcsi! (1970) (fsz. Kovács Krisztián, Kiss Manyi, Koncz Gábor, Szakács Eszter) Öcsi segítőtársai ezúttal Kököjszi és Bobojsza, aki két mesebeli törpe.

Hahó, a tenger! (1971) (fsz. Kovács Krisztián, Balázsovits Lajos, Muszte Anna, Gobbi Hilda) Öcsinek meg kell barátkoznia a gondolattal, hogy kistestvére születik, és ezentúl osztoznia kell az „idegennel" a szülők szeretetén.

Tótágas (1976) (fsz. Alekszandr Szorokoletov, Szokol Péter, Moór Marianna, Nagy Anna) A felnőttek által elhagyott városban a gyerekek eleinte jól érzik magukat, ám az idő múlásával egyre jobban hiányoznak.

Égigérő fű (1979) (fsz. Hintsch Gyuri, Ullmann Mónika, Rajz János, Ujlaki Dénes, Fónay Márta) A tízéves Misu mindent megtesz azért, hogy a nyugdíjba vonuló parkőrnek továbbra se hiányozzon a szép, zöld gyep.

A szeleburdi család (1981) (fsz. Szani János, Tóth László, Ábel Anita, Ullmann Mónika) Hogyan él egy háromgyerekes értelmiségi család, kétszobás lakásban, növények és állatok társaságában?

Szeleburdi vakáció (1988) (fsz. Puhr Ádám, Darnyik Adrienn, Sinkovits Ákos, Benedek Miklós, Kiss Mari) A „kis" család vakációja a rájuk jellemző módon.

Mindentudó kábel

Több helyütt külföldön a városi vagy kerületi kábeltelevízió-hálózatra települt az épületfelügyeleti rendszer. Budapesten, a belváros szívében, az V. kerületben a sorrend fordított. Az épületfelügyeleti rendszert mindenképpen meg akarja valósítani a kerületi IKV, s pályázatot írt ki erre, valamint a kerületi kábeltelevízió létrehozására. A lehetőség adott, hiszen a Híradástechnika Szövetkezet által ajánlott Modem szelektív egység nyolcvan csatornát képes elkülöníteni.

A pályázat határideje márciusban járt le, s két értékelhető munka maradt fönn a rostán. Az Energiagazdálkodási Intézeté és a Szövterv-Sauter (svájci épületgépészet-technikai cég) ajánlata tűnik elfogadhatónak. Azonban mindketten elsősorban az épületfelügyeleti rendszerre összpontosítottak. A Sauter cég szerint, a műszaki lehetőségek ellenére, előnyösebb a két hálózatot külön, egymással párhuzamosan kiépíteni. A kerületi kábeltelevíziós rendszer létesítésére beadott árajánlat viszont a csökkentett programot – védőcsövezés nélkül – is 182 millió forintért kínálta.

Az V. kerületben nem mondtak le a kábeltelevízió kialakításáról, és keresik a lehetséges megoldást. Szóba jöhet gazdasági társulás, vegyesvállalat, esetleg lakossági részvények kibocsátásával részvénytársasági forma is. A Telekábel kisszövetkezet mindenesetre már dolgozik az Aranykéz, Apáczai Csere János, Váci, Türr és a Régiposta utcák határolta két háztömbben. A kísérleti kábeltelevíziós hálózat építéséről március 24-én írták alá a szerződést és a határidő május 17. volt. Mindenkinél kedvezőbb vállalkozási árat és határidőt foglaltak az egyezségbe.

A nagyközösségi antenna öt televízió- és három URH adás vételére, továbbítására alkalmas. Amennyiben a lakóknak több mint a fele igényli, otthononként 2400 forintért élvezhetik a közvetlen műsorszóró műholdak kínálatát is.

A két háztömb egyben referenciamunka is, s ha a tapasztalatok kedvezőek, esetleg hamarosan kiterjeszthetik az V. kerületben a kábeltelevíziós rendszert. Magától értetődően akár kisebb közösségek, vagy magánemberek, ha a zsebük bírja, felállíthatják saját antennarendszerüket.

Havi táblázatunkhoz

Az NSZK-ban megjelenő Video Magazin nyomán táblázatunk bevezetőjében időről időre figyelmeztetjük olvasóinkat: az árak katalógusárak, tehát az egyes készülékek némi utánjárással olcsóbban is megszerezhetők. Most viszont arra hívnánk fel olvasóink figyelmét, érdemes végigbogarászni a táblázat árait, összevetve az árakat az értékelés pontszámaival, hiszen némi agytorna után kiderülhet: a pontok és az árak nem mindig állnak egyenes arányban a minősítéssel. Esetenként taláni olyan „ezermárkás" mono-készüléket (ITT 3918), amely pontszámai és minősítése alapján sokkal jobb vásárnak tűnik, mint a megfelelő minősítést elnyert 1900 márkát kóstáló Sanyo VHR–1500 G.

A táblázatunkban szereplő készülékek és kazetták maximális összesített elérhető pontszáma 100. Az értékelők 40 pontig jutalmazhatták a képminőséget, 20-ig a hangot és maximum 30-ig a szolgáltatásokat, 10-ig a felszereltséget, kivéve a kazettatesztet, ahol az utóbbi szempont helyett a „drop-out"-ot vették figyelembe, ugyancsak 10-ig terjedő pontszámmal.

Helyezés	Típus	Rendszer	Ár NSZK márkában	Belföldi forgalmi (vám) érték ezer (Ft)	Kép	Hang	Szolgáltatások	Felszereltség	Összesen	A magazin minősítése
SZTEREÓ ÉS HIFI LEJÁTSZÓK										
1.	JVC HR–D755EG	VHS	2900	125	33	18	25	7	83	nagyon jó
2.	Panasonic NV–D80EG	VHS	2800	120	32	18	24	8	82	nagyon jó
2.	Blaupunkt RTV–900	VHS	2800	120	32	18	24	8	82	nagyon jó
4.	Loewe OC 570H	VHS	2500	100	29	17	26	9	81	nagyon jó
4.	ITT VR 3997	VHS	2500	100	32	18	23	8	81	nagyon jó
4.	Sony EV–S 850PS	Video-8	3000	120	31	18	24	8	81	nagyon jó
8.	Blaupunkt RTV–478HiFi	VHS	1900	80	29	18	25	7	79	nagyon jó
8.	Panasonic NV–H70	VHS	2400	95	29	18	25	7	79	nagyon jó
10.	Siemens FM 586	VHS	1900	80	26	16	25	10	77	jó
10.	Sony EV–S650	Video–8	2300	90	32	17	21	7	77	jó
10.	JVC HR–D530EG	VHS	2400	95	32	18	20	7	77	jó
13.	Grundig VS–540	VHS	1850	75	26	16	24	10	76	jó
14.	Blaupunkt RTV–740	VHS	1800	70	29	15	23	8	75	jó
15.	Mitsubishi HS–410	VHS	2200	90	29	18	20	7	74	jó
15.	JVC HR–D470EG	VHS	1950	80	29	18	20	7	74	jó
17.	Sharp VC–793	VHS	1550	60	27	18	20	8	73	jó
17.	Fisher FVH–P990K	VHS	2150	85	27	18	20	8	73	jó
17.	ITT VR 3977 HiFi	VHS	2300	85	28	18	20	8	73	jó
17.	Mitsubishi HS–421 VPS	VHS	2300	90	30	18	18	7	73	jó
17.	JVC HR–D566EG	VHS	2000	80	28	18	20	7	73	jó
17.	Panasonic NV–890EG	VHS	2100	85	28	18	20	7	73	jó
23.	Blaupunkt RTV 454	VHS	1700	70	29	17	19	7	72	jó
23.	Loewe Opta OC 75H	VHS	2150	–	27	18	19	8	72	jó
25.	ITT VR–3948	VHS	1800	65	27	13	23	8	71	jó
25.	Akai VS–516EO	VHS	1700	70	28	14	21	8	71	jó
25.	Akai VS–607EO	VHS	2500	80	26	18	20	7	71	jó
28.	Siemens FM 468	VHS	2100	85	28	15	20	7	70	jó
29.	Mitsubishi HS–412G	VHS	1600	65	31	14	18	6	69	jó
29.	ITT Digicontrol VR	VHS	1900	75	26	12	23	8	69	jó
29.	Philips VR 6760	VHS	2100	85	28	18	15	8	69	jó
32.	Orion VH–2308HS	VHS	1500	60	25	15	20	8	68	jó
32.	Sharp VC–693	VHS	1900	75	28	18	15	7	68	jó
32.	Hitachi VT–175E HiFi	VHS	2200	85	25	15	20	8	68	jó
32.	Hitachi VT–86E	VHS	2200	85	24	18	18	8	68	jó
32.	Loewe HiFi 460H	VHS	2400	–	27	16	17	8	68	jó
37.	Grundig VS–340HiFi	VHS	1500	60	25	14	20	8	67	jó
38.	Sanyo VHR–2700HF	VHS	2100	85	27	15	17	7	66	jó
39.	Orion VH 2204 HS	VHS	1700	70	23	15	19	8	65	jó
40.	Loewe Stereo	VHS	1800	–	25	12	17	8	62	megfelelő
41.	NEC DX–3000	VHS	2300	90	24	11	19	7	61	megfelelő
42.	NEC N9510G	VHS	1750	70	22	14	17	5	58	megfelelő
MONO LEJÁTSZÓK										
1.	ITT 3938 VPS	VHS	1800	75	30	10	25	9	74	jó
2.	Akai VS–38	VHS	1400	55	32	11	22	7	72	jó
3.	Fisher FVH–P10KV	VHS	1100	45	32	10	22	7	71	jó
3.	Akai VS–22EG	VHS	1100	45	31	12	21	7	71	jó
3.	Sanyo VHR 3310G	VHS	1300	55	27	11	25	8	71	jó
3.	Philips VR 6670/02	VHS	1500	60	28	11	25	7	71	jó
3.	Blaupunkt RTV–330	VHS	1600	65	30	10	23	8	71	jó
3.	Panasonic NV–G21	VHS	1600	65	30	10	23	8	71	jó
9.	Blaupunkt RTV–320	VHS	1400	55	29	10	23	8	70	jó
9.	Panasonic NV–G12	VHS	1400	55	29	10	23	8	70	jó
9.	Saba 4B20	VHS	1400	55	31	11	21	7	70	jó
12.	JVC HR–D300EG	VHS	1400	55	32	11	19	7	69	jó
12.	JVC HR–D320	VHS	1100	45	31	10	21	7	69	jó
12.	Hitachi VT–425E	VHS	1500	60	30	11	21	7	69	jó
12.	Grundig VS–460	VHS	2000	80	28	11	22	8	69	jó
17.	Sharp V5–A202	VHS	1100	45	26	11	24	7	68	jó
17.	Siemens FM 562	VHS	1200	45	27	11	23	7	68	jó
17.	ITT VR 3928VPS	VHS	1400	55	27	11	23	7	68	jó
1.	Grundig VS–410	VHS	1300	50	27	11	22	8	68	jó
·17.	Hitachi VT–255E(VPS)	VHS	2400	95	27	10	23	8	68	jó
22.	Loewe OC–520	VHS	1300	50	28	11	21	7	67	jó
22.	Loewe OC–510M	VHS	1100	45	28	11	21	7	67	jó
24.	JVC HR–D170E	VHS	1200	45	29	9	20	8	66	jó
24.	Panasonic NV–G14	VHS	1800	70	28	10	20	8	66	jó
26.	ITT 3918	VHS	1000	40	28	10	20	7	65	jó
26.	Orion VH–2600RC	VHS	1200	–	28	10	20	8	65	jó
26.	Grundig VS–440	VHS	1200	45	26	10	22	7	65	jó
26.	NEC DX–10009	VHS	1400	–	30	9	18	8	65	jó
26.	JVC HR–D180E	VHS	1400	–	29	9	19	8	65	jó
26.	Nordmende VR 1205	VHS	1500	55	28	10	19	8	65	jó
26.	Grundig VS–300	VHS	1300	–	26	9	22	8	65	jó

Helyezés	Típus	Rendszer	Ár NSZK márkában	Belföldi forgalmi (vám) érték ezer (Ft)	Kép	Hang	Szolgáltatások	Felszereltség	Összesen	A magazin minősítése
KAMKORDEREK										
1.	Sony V-90E	Video-8	4000	180	33	15	23	9	80	nagyon jó
1.	Fuji M600	Video-8	4000	180	33	15	23	9	80	nagyon jó
3.	Bauer VCC 826	Video-8	4000	180	33	12	21	9	75	nagyon jó
3.	Blaupunkt CR 8010	Video-8	3900	175	33	12	21	9	75	nagyon jó
3.	Metz 9629	Video-8	4000	180	33	12	21	8	75	nagyon jó
6.	Blaupunkt CR-8000	Video-8	3500	160	32	12	22	8	74	jó
6.	Nikon VN-810	Video-8	4000	180	32	12	22	8	74	jó
8.	ITT VM-C3888	VHS-C	3400	155	32	12	21	8	73	jó
8.	JVC GR-45	VHS-C	3500	160	32	11	22	8	73	jó
8.	Kyocera KD-3010	Video-8	3500	160	31	13	22	7	73	jó
8.	Loewe Profi 800	Video-8	3500	160	31	13	22	7	73	jó
8.	Minolta 8100	Video-8	3500	160	31	13	22	7	73	jó
8.	Nordmende CV-2201	VHS-C	3500	160	32	11	22	8	73	jó
8.	Pentax PV-C-850	Video-8	3500	160	31	13	22	7	73	jó
8.	Philips 6840	VHS-C	3500	160	32	11	22	8	73	jó
8.	Saba VM-6990	VHS-C	3500	160	32	11	22	8	73	jó
8.	Sony CCD-V100E	Video-8	3300	150	30	14	21	8	73	jó
8.	Bauer VCC-526	VHS	3700	165	32	11	21	9	73	jó
10.	Bauer VCC-616	VHS-C	3600	160	32	11	21	8	72	jó
19.	Blaupunkt CR-1800	VHS	3700	165	32	11	20	9	72	jó
19.	Blaupunkt CR-5000	VHS-C	3600	160	32	11	21	8	72	jó
19.	Grundig VS-170	VHS	3700	165	32	11	20	9	72	jó
19.	Grundig VS-C60	VHS-C	3600	160	32	11	21	8	72	jó
19.	Loewe Profi 8	Video-8	3000	135	30	13	21	8	72	jó
19.	Metz 9625	VHS-C	3600	160	32	11	21	8	72	jó
19.	Panasonic MC-10	VHS-C	3600	160	32	11	21	8	72	jó
19.	Panasonic NV-M7	VHS	3700	165	32	11	20	9	72	jó

Helyezés	Rendszer, típus	Hossz	Ár NSZK márkában	Kép	Hang	Drop-outs	Laborminősítés	Összesen	A magazin minősítése
HIGH-GRADE (HG) KAZETTÁK									
1.	Fuji SHG	E-180	13	16	34	9	29	88	nagyon jó
2.	TDK EHG	E-180	13	16	34	9	28	87	nagyon jó
3.	JVC SHG	E-180	19	16	33	8	27	83	nagyon jó
4.	Sony HG	E-180	15	15	33	9	26	83	nagyon jó
5.	Agfa HG	E-180	15	16	29	8	27	80	nagyon jó
5.	Magna HG	E-180	9	16	29	9	26	80	nagyon jó
6.	Maxell HGX	E-180	12	16	28	8	25	80	nagyon jó
7.	Philips XHG	E-180	13	16	28	9	24	77	jó
9.	Panasonic SHG	E-180	14	16	29	8	22	75	jó
9.	Raks HG	E-180	11	16	28	8	23	75	jó
11.	Konica SHG	E-180	13	16	28	7	22	75	jó
12.	BASF SHG	E-180	12	14	27	7	22	70	jó
13.	Kodak Eastman HG	E-180	28	16	26	7	20	69	jó
14.	SKC SHG	E-180	11	13	27	4	24	68	jó
15.	Goldstar HG	E-180	13	15	25	7	17	64	megfelelő
STANDARD KAZETTÁK									
1.	Philips Quality Grade	E-180	11	17	30	9	26	82	nagyon jó
2.	Agfa High Color	E-180	12	17	28	9	26	80	nagyon jó
2.	Scotch EG Plus	E-180	11	17	28	9	26	80	nagyon jó
4.	Konica Super SR	E-180	10	16	28	9	23	76	jó
5.	TDK HS	E-180	11	16	27	9	23	75	jó
6.	Fuji HQ	E-180	11	15	30	7	20	72	jó
6.	BASF Chromd. EQ	E-180	10	14	28	6	24	72	jó
8.	Sony	E-180	12	15	26	8	21	70	jó
9.	Maxell EX	E-180	10	16	26	9	18	69	jó
9.	PDM Standard HG	E-180	9	16	25	8	20	69	jó
12.	SKC PG	E-180	9	13	26	7	21	67	jó
13.	Hitachi	E-180	11	16	26	8	16	66	jó
14.	JVC HR	E-180	11	14	26	8	17	65	jó
14.	Kodak	E-180	11	16	25	7	17	65	jó
16.	Panasonic PS	E-180	10	15	23	7	16	61	megfelelő
16.	Goldstar	E-180	10	15	23	7	16	61	megfelelő
VHS-C KAZETTÁK									
1.	Fuji Super HG	EC-30	20	15	35	9	28	87	nagyon jó
2.	Scotch EXG	EC-30	20	15	34	9	27	85	nagyon jó
3.	TDK Extra HG	EC-30	19	15	32	9	26	82	nagyon jó
3.	Maxell HGX Gold	EC-30	19	15	33	9	25	82	nagyon jó
5.	JVC Super Pro	EC-30	20	16	32	8	25	81	nagyon jó
6.	Kodak HGX Broadcast	EC-30	21	16	31	8	25	80	nagyon jó
7.	BASF Super HG	EC-30	18	16	30	10	22	78	jó
8.	JVC Super HG	EC-30	18	15	29	10	21	75	jó
9.	JVC HG	EC-30	17	16	24	8	14	62	megfelelő

Vegyen inkább kölcsön?

Tesztünk egyik főszereplőjét, a JVC HRD 171-es képmagnót hiába is keresnénk a szaküzletek polcain. A típus mindmáig egyetlen beszerzési forrása az Iparcikk Kölcsönzői Vállalat (X) Váci utcai üzlete és persze itt sem a „hagyományos" fizetek és viszem módon". Az üzlet 10 ezer forintos előleg és havi 2600 forintnyi bérleti díj fejében kölcsönzi a készüléket, amely azután 37 hónap elteltével a kitartó (anyagilag is) bérlő tulajdonába kerülhet. Különösebb matematikai képességek nélkül kiszámítható, hogy a képmagnó beszerzésének ezt az útját választók végül is 98 ezer forintért jutnak a készülékhez. A kérdést valószínűleg fel sem érdemes tenni, hogy sok-e a majd százezer forint, avagy kevés, próbáljuk inkább számba venni az érveket és az ellenérveket.

A kölcsönzés útján 98 ezer forintért megvásárolható JVC a standard készülék kategóriába tartozik, melyet az elmúlt esztendőben még a bűvös 40 ezer forint alatt árusítottak az üzletek (amikor volt mit). Nos, ezt az árat azóta jócskán meghízlalta az általános forgalmi adó (bár meglehetősen nagy a különbség abban, melyik vállalat mennyire tölti ki az ÁFA 25 százalékos kereteit). Egyelőre tehát szinte lehetetlen megmondani, mennyi pontosan a reális hazai forgalmi értéke a JVC-nek, egy biztos, az 50 ezer forintot nem haladja meg. Az is kérdéses azonban, hogy a kamasz hirtelenségével növekvő hazai infláció mellett mennyit ér három esztendő múlván az a bizonyos 98 ezer forint. S mindehhez hozzátehetjük, hogy a havi bérleti díj magában foglalja a javítási átalányt is. Végül, de nem utolsósorban az egész fejtegetés elméleti színezetet kezd ölteni, ha figyelembe vesszük a kereskedelmi üzlethálózat vagy a használt cikkeket árusító boltok üres polcait s általában a kereskedelem borúlátó jóslatait.

Amint Szűcs István boltvezető elmondta, a 98 ezer forintos végösszeg ellenére a múlt esztendőben nemegyszer majd ezer várakozót is számon tartottak a kölcsönözni szándékozók előjegyzési listáján. (Az igazsághoz tartozik, hogy többségük vendéglátós, szerződéses üzletvezető volt.) Az új útlevélrendelet ugyan alaposan megcsappantotta az érdeklődést, mégis legalább 150 JVC vár bérlőre-vevőre. A forgalom élénkítésére a vállalatnál fontolgatják a boltvezető javaslatát: töröljék el a tízezer forintos előleget. Továbbra is marad két megkötés: ragaszkodnak a kezeshez s legalább havi 5000 forintos jövedelem igazolásához.

Az viszont fel sem merült, hogy lemondjanak erről az üzletágról, sőt az utóbbi időben megteremtették annak feltételeit, hogy házon belül végezhessék a szükséges javításokat. Ezzel persze újabb gond is jár, mostanában kerülnek a bérlők tulajdonába a régebben kölcsönzött JVC 120-asok, melyekhez alig tudnak alkatrészt szerezni. A lejátszófejek vámpapírjai már áprilisban megvoltak ugyan, de a nélkülözhetetlen részegység annál kevésbé...

A vállalat nem tervezi a jövőben sem videokamerák hasonló konstrukciójú bérbeadását, részben az árak, részben a szinte megoldhatatlan hazai javítás miatt. Rövidebb időtartamra ugyan – napi 1085 forintért – kölcsönöznek JVC GX N7E kamerát, de ezek csak hálózatról működnek, belső felvételekre alkalmasak, nincs hozzájuk hordozható energiaforrás.

Nagyítóban a Mariahilfer-strasse

Megindult a bevásárló-turisták áradata Bécsbe. A császárvárosban videokészülékeket, televíziót, kazettát venni szándékozóknak érdemes vásárlás előtt alaposan felmérni a különböző boltok árait, mert ugyanazt a cikket egészen más összegért kínálják a magyar honpolgárnak amúgy is túl drága Kärtnerstrasse, a Graben vagy a kedvelt Mariahilferstrasse környékén. Az utóbbi táján is más áron adja el ugyanazt a Mariahilferstrasse egyik mellékutcájában, a Stumpergassén például a Mexico nevű kis boltocska vagy a bevásárlóutca ismert nagyáruháza, a Herzmansky, s megint másként taksál üzleteiben a Herlango bolthálózat. Rendszeresen jelentkező táblázatunkkal a laposabb pénztárcájú videósok tájékozódását kívánjuk segíteni.

Típusárak ATS-ben	Hartlauer	Herzmansky	Mexico	Herlango
Hitachi VT 413 E képmagnó	11 995	–	7 000	–
JVC HRD 210 E képmagnó	8 995	9 000	6 500	9 990
Goldstar GHV 1245 képmagnó	–	–	4 600	–
Hitachi CPT 2828 tévé	12 995	–	12 500	–
TDK videokazetta E-180	79	100	70	89
Sony videokazetta E-180	–	–	60	79

Nyugaton a helyzet változó

A visszacsapásnak előbb-utóbb be kellett következnie. A négy és fél évszázados osztrák elnyomás nem maradhatott válasz nélkül. Idén januártól, a világútlevél bevezetése óta magyarok százezrei özönlötték el Bécsnek büszke várát.

Hivatalos adatok szerint az év első három hónapjában a megszokottnál háromszor, négyszer több bevásárló turista lépte át az osztrák–magyar határt. Arra még becslések sem nagyon születtek, hogy a bécsi üzletek forgalma hány millióval növekedett. Mindenesetre hálásak lehetnek a magyar államnak, mert ha az nem ragaszkodna a tudj'isten milyen alapon megállapított 2000 forint értékű otthon tartható valutához, bizony jóval kevesebben utaznának műszaki cikkekért a szomszédba.

A Nagy Üzletből természetesen a bécsi magyar kereskedők sem maradtak ki. Egyikük, a Westbahnhoftól alig kétszáz méterre a Mariahilfer Strasse szomszédságában található boltjában éppen egy Winchestert szerel szét a magyar vásárló óhajára. A köznyelvben már csak 25 ezer forintosnak titulált rendelet kritikája ez a gyakorlat. Akik állítólag a nagy értékű számítógépekkel üzleteltek, a csúcstechnológiát is eljuttatva Magyarországra, most más módon, de ugyanúgy megtalálják számításukat. Legföljebb a bécsi magyar kereskedőknek adtak egy kis többletmunkát, de nekik valószínűleg így is megéri. A magyar származású kereskedő szerint a legtöbben pontos elképzelésekkel érkeznek, mégpedig egy schillingből igyekeznek 10 forintot kihozni. Jó néhányan a kisebb nyereséggel is beérik. A 200 schillinges video átjátszókábel Magyarországon például, típustól függően, 1200–2000 forint. Érdekes, hogy a magyar vásárlók elsősorban vagy a legolcsóbb GoldStart, vagy a legdrágább videókat keresik. (Mehrwertsteuer nélkül értendők az árak.) A boltban egyébként szinte minden kapható. A 35 schillinges walkman-adaptertől, a 15 ezer schillinges, 70 centiméter képcsőátmérőjű, sarkított PAL-SEGAM Hitachi színes televízióig.

Videokamerákat viszont nem tartanak. A berendezések 15–20 ezer schillinges alapárához ugyanis a tartozékok még nagyjából 5-6 ezer schillinges – csak az akkumulátor 1500 schilling – további kiadást igényelnek. A magyar vámhatóságok pedig, a belföldi forgalmi értéket veszik figyelembe, azaz 180–200 ezer forintra taksálják. Az már egy másik cikk témája lehetne, hogy ezek az irreális árak éppen a vám és az egyéb járulékos költségek miatt alakulhatnak ki.

A tulajdonos szerint a magyar vevők lélektana is meglehetősen eltérő. Sokan, bár nem értenek a többletértékadó kiszámításához, a valósnál magasabb összeget követelnek. Vannak visszatérő törzsvevők. Ők egy hónapban akár tízszer is visszajönnek. Hogy ezt hogyan, miből oldják meg, az ő titkuk. A kis bécsi üzlet tulajdonosa mindenesetre valamennyiük figyelmét fölhívja arra, hogy lehetőleg ne hagyják az autóban az értékes műszaki cikkeket, számítógépeket, videókat, mert, ahogyan finoman fogalmazott, külföldről érkezett emberek bandái ezeket a gépkocsikat tekintik megélhetési forrásuknak.

Azt már itthon mesélték póruljárt bevásárlóturisták, hogy némely használt cikkel is foglalkozó hazai üzletben csak bizonyos bécsi boltokból érkező árut vesznek át. Ezt a tulajdonos az aláírásával hitelesíti. Mások hiába kínálják mégoly kapós cikkeiket is, a válasz mindig az, hogy ezzel teli a padlás. Nem kell nagy fantázia ahhoz, hogy kitalálja valaki ennek a finnyásságnak az okát.

Egyszóval nyugaton a helyzet változott. A viszonylag kiegyensúlyozott utasforgalom a múlté. Százezrek próbálnak szerencsét, megtakarított valutájukból igyekeznek minél többet kihozni. Egy liberálisabb hazai valutapolitika pedig itthon tarthatná a schillingeket, dollárokat, nyugatnémet márkákat, de hiába, az elvekért is fizetni kell. Esetleg éppen Bécsben.

Bihari Tamás

Keres–kínál

Rovatunkban ingyen közzétesszük magánszemélyek 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Levélben kérhetik gyári vagy házilag felvett, de megunt műsoros kazettáik, valamint „üres" kazettáik, prospektusaik, televízióik, monitorjaik, képmagnóik, kameráik hirdetéseit.

● Eladó Aiwa F220 deck (etalon típus Hifi m.) 8000 forintért. Valamint Pioneer stereo receiver SX 202 L típus 11 000 forintért (rádióerősítő). Cím: Gasparin László, 2049, Diósd, Ifjúság u. 9. IV. 18.

● Megvételre keresem az Ötlet Video Magazin 1–4. számait. Cím: Szepesi János, 7623, Pécs, József Attila u. 38.

● Eladom, vagy üres videokazettákra cserélem 1 db Schneider STV 6000 típusú NSZK gyártmányú televízió készülékhez használható új távirányító egységet. Telefon: Molnár, 867–995.

● Felajánlom cserére vagy eladásra az alábbi magyar hangalámondásos filmjeimet: OMEN I–II. rész, OMEN III. rész, VIEW TO A KILL, ALIEN, ALIENS, Dr. SCHIWAGO I–II. rész, PREDATOR, ROLLING STONES SHOW, BIGGLES, HITCHER, RUCKUS, SKY RIDERS, DELTA FORCE, WHO DARES WINS, NINJA WARS, PRAY FOR DEATH, MAD MISSION I–II. rész. Levélcím: Prunyi János, 3532, Miskolc, Győri Kapu 65. VIII/3.

● Videofilmeket gyűjtök, cserélek. Feltétel: csak kiváló minőségben! Cím: Juhász József, 3703, Kazincbarcika, Bükkalja 29.

● Elcserélem új garanciális GRAETZ TR 4946 sztereó Digicontroll videomagnómat áregyeztetéssel Akai, JVC, Panasonic típusra vagy eladom. Típusajánlatot levélben kérek. Ugyanitt 51 cm-es képátmérőjű garanciális ITT televízió eladó. Cím: Kósa Sándor, 1191, Budapest, Széchenyi u. 12. X/32.

● 1987-es német nyelvű Video- és TV-prospektusok, továbbá a „Hifi, Video és világa Magazin" 1. száma eladó. Telefon: 846-988. Cím: Albert Tamás, 1163, Tekla u. 5.

● Videofilmekért Commodore Plus/4-programokat adok. Egy filmért öt program. Cím: Kis István, 3400, Mezőkövesd, Rákóczi u. 39.

● Panasonic NV 460 (G10) videokészülékbe videofej eladó. Száma: VEH 0286. Érdeklődni lehet: Gács András, 572–469-es telefonszámon.

● Olyan budapesti cserepartnereket keresek, akiknek – hozzám hasonlóan – kiváló minőségben vannak angol nyelvű vagy tökéletes magyar szinkronnal ellátott (hangalámondás kizárva!) VHS filmjei. Fizetés ellenében is keresem: Rocky, Nevem Senki, Min-

den lében két kanál és a Piedone-sorozat filmjeit. Cím: Hartai Sebestyén, 1188, Budapest, Kölcsey u. 67/b., vagy munkaidőben a 750–891-es telefonszámon.

● Megvételre keresem az Ötlet Video Magazin 1. és 2. számait. Cím: ifj. Gere Sándor, 3700, Kazincbarcika, Vajda u. 16. I/3. Telefon: 48/14–697.

● Új Grundig VS 380 Hifi video igényesnek eladó. Érdeklődni lehet: Budapest, XXI., ker. Tanácsház u. 76.

● Panasonic NVG7 EE típusú videót vennék havi 1500 forintos részletre, esetleg más típus is érdekel. Cím: Szabó József, 7500, Nagyatád, Aradi u. IX. épület, A. lh. IV/1.

● Video-filmeket keresek a következő rendezőktől: Russ Meyer, Andy Warhol, Dusan Makavejev, Walerian Borowczyk, Pier Paolo Pasolini, Tinto Brass. Továbbá keresem az alábbi filmeket: Blue Movie, More..., Vixen, Why?, Unmoralische Geschichten, Sweet Movie, La Béte, Obsession, Carrie, Der Schlüssel, Néa, Bilitis, Hexensabbat. Cím: Kun István, 3300, Eger, Rákóczi u. 12.

● Zenés filmeket, koncerteket és futballal foglalkozó videoanyagokat cserélnék. Schmidt József, 1116, Budapest, Sáfrány u. 50. II/25.

● Videofilmeket cserélnék. Zuglói vagy hetedik kerületi videósok előnyben, Telefon: Kárpáti György, 848-066.

● Pal-, Secam-, NTSC-rendszerben felvett (VHS kazettán) 1960 előtti zenés, táncos, énekes és jazz-filmeket keresek megvételre, átvételre vagy cserébe. Cím: Tomcsányi Tiborné (Schmeisz) 1123, Budapest, Kékgolyó u. 15/ a. II/15.

● Grundig VCC 2000-es videotulajdonos vagyok. Videoanyagokat cserélnék. Cím: Hegedűs Józsefné, 2132, Göd, Felszabadulás 198.

● Videofilmeket cserélnék. Különösen érdekelnek az akció- és karate-filmek vagy a következő színészek filmjei. Sylvester Stallone, Arnold Schwarzenegger és Chuck Norris. Ajánlatokat levélben (listával) vagy telefon kérek: Dobos István, 2800, Tatabánya, Dózsa kert 61. ép. I. lh. II/1. Telefon: 34/14–618.

● Szeretném csere útján megszerezni (magyarul) jó minőségben a következő filmeket: Highlander, Predator, Beverly Hills Cop II., Masters of the Universe, Fame, Éretlenek. Cserébe széles választékban ajánlom saját filmjeimet. Érdeklődni lehet: Galik Gábor, 3600, Ózd, Vörös Hadsereg út 33. III/3.

Hongkongi pillanatképek

Budapest-Hongkong légvonalban 8550 kilométer. Az egyszeri halandó, beleszédülve a távol-keleti utcák forgatagába, még többnek érzi a távolságot. A város gyönyörű, a járókelők mosolygósak, de valójában a műszaki cikkeket árusító üzletek tömött kirakatára nézve tudatosul az utazóban a mérhetetlen különbség. Az óvatos idegen, főleg ha magyar, először csak az árcimkéket figyeli, s ettől azután végképp megzavarodik.

Egy fejszámoló művész képességeire lenne szükség ahhoz, hogy valaki egyből áttekinthesse a hongkongi, illetve USA-dollárban megadott árak dzsungelét. Persze a magyar turista végül is megpróbál mindent NSZK márkában kalkulálni. Kis gyakorlat után nem is olyan bonyolult. Egy USA-dollár egyenlő 7,8 hongkongi dollárral, egy USA-dollár viszont 1,65 márkát ér. Tehát ha az árakat „csípőből" elosztom nyolccal, majd szorzom 1,7-del, máris könnyedén összehasonlíthatom a Nyugati pályaudvar melletti árakkal.

Richard Kwan úr üzletében a japán gépeket ajánlják előszeretettel, de kaphatók a Philips vagy a Grundig gyártmányai is. Az eladók nemcsak hogy tudják, hol van Magyarország, de miközben jellegzetes mosollyal kínálják a Hithachi és a Sharp két típusát, angolul rögtön hozzá is fűzik: nem kell áthangolni, gyárilag „benne van a magyar hang". Az ember először elszörnyed: a Sharp 4590 dollár, aztán kapcsol: persze hongkongi dollár. Számolás és megkönnyebbülés: csak 970 DM. A kínos agytornát látva az eladó leviszi az árat 740 DM-re – úgyis olyan kevés magyar vásárol náluk. Mellesleg a készülék Multi-System, azaz felsorolni is nehéz, hányféle tv-normát tud.

Bekapcsolnak egy 54 cm-es képátlójú Sharp tévét is, amely „csak" 12 rendszer vételére alkalmas. A kép szinte térhatású, a videobemenet természetes. Az ára 814 DM... lenne, de odaadnák 660-ért is. Egy pofon az élettől a JVC HRD 755/A 2000 DM alatt! Sztereo, inzert, audio DUB, memória, állókép-léptetés (a kép meg sem rezzen, csak lép) s így tovább.

Érdeklődésünkre az üzletben azt is elmondják, a gépeket a megrendelőknek postán is elküldik Magyarországra, persze a majdnem 10 ezer kilométeres utazás 10–15%-kal emeli a készülék árát. A táblázatban is bemutatott árakat szemlélve, sok esetben még így is megérné.

HONGKONGI ÁRAK – NYUGATNÉMET MÁRKÁBAN

VHS típusú asztali készülékek	
Panasonic NVG7	569
Hitachi VT-138 E	701
JVC HR-D 171A	606
VHS típusú kamkorderek	
National Panasonic NV-M5EM VHS Movie	2141
Hitachi VM-500E VHS Movie	2189
JVC GR-C7 U/E VHS-C Movie	2454
Video 8 típusú Kamkorderek	
Sony CCD-M8 Handycam	1654
Sony CCD-V8AF	2007
AIWA CV-80	1982
Televíziók	
Sony KV-27VX1MT, 65 cm, 15 System	2115
Hitachi CMT 2686, 56 cm, 8 System	1536
Philips 21CT9651, 53 cm, 3 System	1090
Grundig Monolith 70-290/9 Stereo, 9 System, 70 cm	1673
Casio TV-218 Pocket LCD, 30 × 40 cm	105

A hongkongi pillanatképeket átfutva bizonyára sok olvasónk fejében megfordul, milyen módon vásárolhatna videokészüléket akár Távol-Keletről, akár Nyugat-Európából a magazinokban mind gyakrabban található megrendelőlapok segítségével.

Érdeklődésünkre a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságán elmondták, elvileg nincs akadálya annak, hogy a devizaszámlával rendelkező magyar állampolgárok egyénileg megrendeljenek olyan termékeket-berendezéseket, melyeket valamely nyugati újságban megrendelőlap kíséretében hirdetnek.

Az eljárás a következő: a számlatulajdonos átutalási megbízást ad a valutáját kezelő OTP-fióknak, ahonnan a megrendelőlapon szereplő bank számlájára átutalják a megfelelő összeget. Az OTP-bizonylatot küld a számlatulajdonosnak a tranzakcióról, s ez egyben igazolásul szolgál a készülék eredetéről. Az így beérkezett készüléket ezután az utasvámtarifa szabályai szerint vámolják el.

Hudák József

A RAJZFILM TÖRTÉNETÉBŐL

1.

„Már a régi görögök is..." – ehhez a jól bevált formulához menekülnek szorult helyzetükben a készületlen diákok. Most induló, a rajzfilm történetéről szóló sorozatunk bevezetőjét kigészíthetjük azzal, hogy már az egyiptomiak, a kínaiak, sőt az Altamira barlangjának falára festegető ősemberek is...

Az altamirai barlangrajzoknak csupán annyi közük van a rajzfilmekhez, hogy a mozgás megörökítésének szándéka vezette alkotóik kezét. Csaknem mindegyik összefoglaló filmtörténeti mű számon tartja azokat az ókori egyiptomi, görög és római képzőművészeti alkotásokat is, amelyek teljes mozgás- vagy tevékenységsorokat ábrázolnak, mozdulatról mozdulatra megörökítve például az aratást, a birkózást.

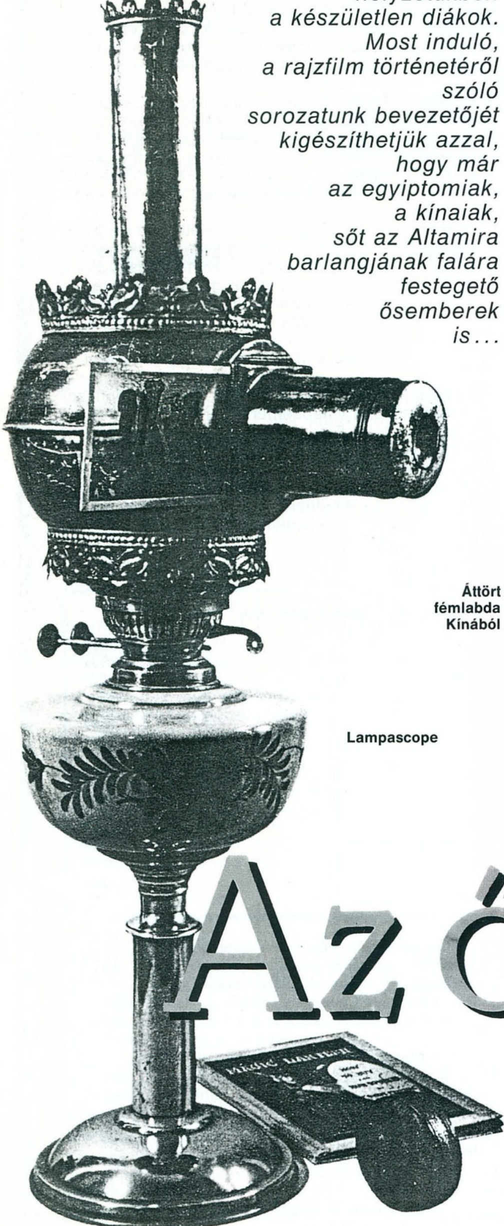
Az álló- és mozgóképek vetítéséhez számtalan kísérleten, találmányon keresztül vezetett az út. Időszámításunk előtt 125-ben az Alexandriából való *Heron* azzal kápráztatta el a jámbor híveket, hogy két tükör és egy fényforrás segítségével az oltár mögött rejtőzködő ember képét az oltár fölé vetítette. Hasonló varázslatokról ismeretes *Claudius Ptolemaios* (i. sz. 150) és az arab *Ibn al Haitam* (1038).

A fényben és az árnyékban megsejtett lehetőségek a világon mindenütt mozgásba hozták az emberek fantáziáját, a Távol-Keleten is. Kínai mester készítette azt a kezdetleges „vetítőgépet", amely egyik képünkön látható. A szétnyitható gömböt fémből alkották, s valóságos filigrán remekmű. Ha a belsejében elhelyezett mécsest meggyújtották, az áttört mintákon át kijutó fény különös képet vetített a falra. Japánban úgynevezett varázstükröt használtak ilyen célra. A tükörre eső éles fény a rajta levő domború képet jelenítette meg a szoba falán.

Valóságos isteni szikra *Leonardo da Vinci* (1452–1519) vázlatos

Áttört fémlabda Kínából

Lampascope

Az ősöktől az ősö

rajza a kondenzorról (a megvilágításhoz szükséges fényt összpontosító gyűjtőlencse), amely mérföldkő ugyan az optika fejlődésében, ám csaknem kétszáz évnek kell eltelnie, amíg *Athanasius Kircher* jezsuita páter újra felfedezi. Ars Magna Lucis et Umbrae című, 1643-ban megjelent munkájából való a híres laterna magica elvét és működését ábrázoló metszet. A „bűvös lámpa" üveglapokra festett, áttetsző képeket vetített felnagyítva. Kircher atya készüléke – bár működése közben kellemetlen füstöt árasztott magából – rohamosan terjedt, olyannyira, hogy a legkülönbözőbb változatait készítették el, a nagy oktatógéptől a kis asztali vetítőig. Ha valaki eljut az angliai Cornwall-félszigeten található Saint Ivesbe, a laterna magicák páratlan gyűjteményét csodálhatja meg a Barnes Museum of Cinematography termeiben.

A francia *Etienne Gaspard Robert* (1763–1837) valóságos filmszínházat rendezett be a párizsi Vendôme tér közelében egy elhagyott kapucinus kolostor kápolnájában. 1797-ben már javában folytak az előadások. A laterna magica és a publikum közé függönyt eresztettek, s erre vetítették a hátborzongató képeket: a halált szimbolizáló kaszás csontvázat, repkedő, sejtelmes kísértetet. A vetítőbe helyezett kép oda-vissza mozgatásával Robert elérte, hogy a vásznon a kaszás megmozdította félelmes eszközét – a nézők óriási riadalmára. Mindezt hűen örökítették meg a korabeli karikatúra-rajzolók. A XVIII–XIX. század fordulóján Európa nagyvárosaiban megszokott látvány volt a hátán laterna magicát cipelő vándormutatványos, aki a nyüzsgő piactereken alkalmi bemutatókat tartott varázslatos szerkezete segítségével.

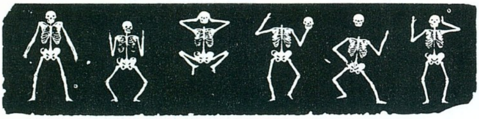
A „bűvös lámpa" továbbfejlesztett – házi használatra is alkalmas – változata volt a XIX. század közepén feltűnt lampascope. Lényegében egy asztali parafinlámpára illesztették a laterna magicát. A tehetősebb családok kedvelt esti mulatsága lehetett, ugyanis ennek segítségével szinte diafilmvetítést rendezhettek. A hosszúkás üveglapokat, amelyekre egyszerű, könnyen ábrázolható eseményeket festettek, lassan kellett keresztülhúzni a készülékben. Megvadult bika elől menekülő emberek, az orosz seregek megfutamítják a franciákat, vadállatok az erdőben – a fennmaradt üveglemezek tanúsága szerint efféléken gyönyörködhettek a lampascope nézői hajdanán.

Jelentős alkotás *J. A. F. Plateau* brüsszeli professzor phantoscopenak nevezett találmánya, amelynek lényege egy forgatható korong. Erre rajzolták fel körbe a bemutatni kívánt mozdulatsort, például egy lefől járkáló embert. Plateau lényegében ugyanúgy bontotta fázisaira a mozgást, ahogyan azt a mai rajzfilmstúdiókban teszik. A phantoscope-ot fejlesztette tovább *W. G. Horner* csodadobja. Ő már szalagra rajzolta figuráit, s egy henger alakú, függőleges nyílásokkal ellátott szerkezet belsejében forgott ez a szalag. Többen is nézhették egyszerre, ám igen gyorsan rá lehetett unni.

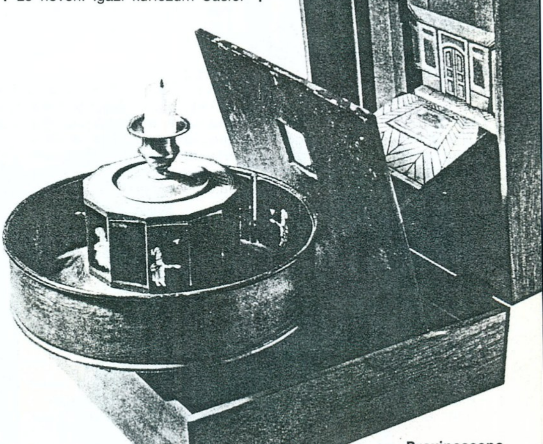
Az igazi áttörést *Emile Reynaud* praxinoscope-ja hozta meg 1877-ben. Találmányában hasznosította az optikai kiegyenlítődés elvét, s a háttérvetítést is lehetővé tette. Reynaud vetítődobjából a középen elhelyezett tükör vetítette a képet a parányi vetítővászonra. Élete álma valósult meg 1886-ban, amikor megnyitotta a Théâtre Optique-ot, majd 1892-től 1900-ig a párizsi Grévin múzeumban folytatta nagy sikerű vetítéseit. Összesen 12 ezer előadást tartott, mintegy 500 ezer néző előtt. Művei közül fennmaradt az *Egy kabin körül* című bohózat. Népszerűsége 1895, a mozgófilm megjelenése után rohamosan csökkent. Szegényen, magára hagyatottan élt, elkeseredésében a Szajnába dobálta szalagjait.

A filmtörténet számtalan találmánya közül említsünk meg kettőt, amelyek a századforduló előtti években még némi vonzerővel bírtak. Ilyen volt a tachyscope, amely a hagyományos korongelven működött. A Siemens cég elkészítette ennek pénzbedobós, „automata" példányait is elektromos gyorsnéző néven. Igazi kuriózum *Casler* mutoscope-ja és *Max Skladanowsky* filoscope-ja, amelyek egymáshoz nagyon hasonló elven alapultak. A folyamatos mozgássort alkotó képek vagy rajzok keskeny papírcsíkok végén helyezkedtek el, és a megfelelő sorrendben egy hengerre illesztve. A hengert a szerkezetbe téve csupán annyi dolga volt a nézőnek, hogy egy kart forgasson, miközben szemét a nézőkére szorítja. Belül az ördöngös mechanika pergette a lapokat, nem kevés gyönyörűséget szerezve elődeinknek.

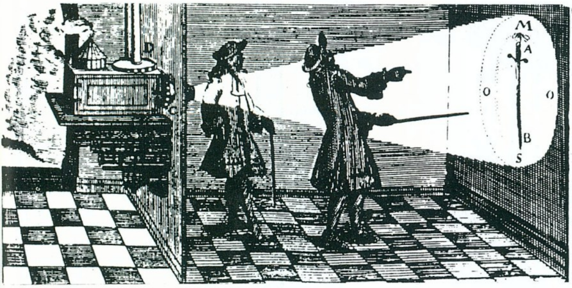
Berkes András

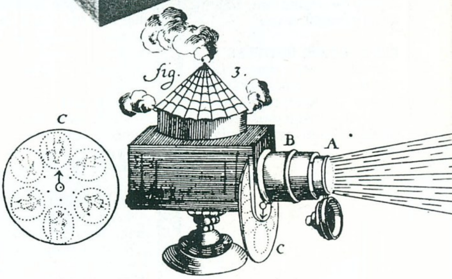
Vidám csontváz 1866-ból

Praxinoscope

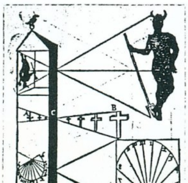

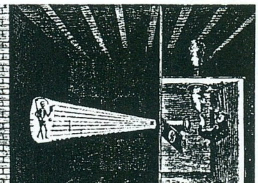
Vetítőgép a XVII. századból

A laterna magica működési elve

kig

Athanasius Kircher laterna magicája

A magazin
műszaki
szakkifejezéseihez

kis-Lexikon

ACCESSORIES
– tartozékok

BACK LIGHT COMPENSATION
– 1. Back Light Correction – háttérvilágítás kompenzálása (olyan esetben, amikor az erős háttérfény miatt leszabályoz az automatika, egy gomb megnyomásával nyitni lehet a rekeszt és így a témára elegendő fény jut)

BAR CODE
– 1. vonalkód

BATTERY PACK
– akkumulátor

CHARGER
– akkutöltő

CLIP
– klip, videoklip: rövid videoanyag, amely egy adott zeneszámra összevágott képanyagból áll

CLOSE-UP
– közeli beállítás (premier plan vagy annál közelibb)

DESCRAMBLER
– kódolt (általában műholdas) tévéadások vételére szolgáló dekódoló egység vagy készülék

DIGITAL STORE
– digitális (kép)tároló, l. Frame store, **Still store**

DIGITAL ZOOM
– digitális videotrükk, amely a kép fokozatos nagyításán, kicsinyítésén alapul

ELECTRONIC SHUTTER
– elektronikus zár; olyan áramkör videokamerákban, illetve kamkorderekben, amelynek segítségével változtatni lehet az expozíciós időt

FADE IN/OUT
– felúszás, leúszás; olyan trükklehetőség kamerákban, kamkorderekben, amely a kép eltűnését vagy előtűnését eredményezi feketébe/ből vagy fehérbe/ből

FIBER PEN
– fényceruza; száloptikával csatolt fényérzékelő kódolvasásra, képernyőre írásra stb.

FINE-SLOW
– finom lassítás: több fokozatú vagy fokozatmentes, kockázás előre-hátra, általában zajcsík nélkül

FREEZE-FRAME
– (két teljes félképből álló) állókép, amit általában frame store segítségével lehet megvalósítani F/X – effects: effektusok, videotrükkök (trükklehetőségek) összefoglaló neve

HYBRID DISC
– hibrid lemez; húsz perc hangot és ötperces videoklipet tartalmazó CD, illetve képlemez, l. CD–V

IMAGE ENHANCER
– l. enhancer

IMAGE PROCESSOR
– a képet (videojelet) manipuláló áramkör, általában a jelregenerálók neve; l. enhancer

INDEXING
– a szalagon levő felvételekhez rendelt kód és annak felvétele, amely a kérdéses műsor gyors, automatikus keresésére szolgál

LOW LIGHT
– kevés fény; keresőben látható jelzés, amely arra utal, hogy nem elegendő a fény a korrekt videofelvételhez

MULTI-SPEED
– több (felvételi, lejátszási) sebességgel dolgozó rendszer (képmagnó, kamkorder)

MTS
(Multimplex Television Sound) – kétcsatornás sztereó kísérőhang átvitelére szolgáló rendszer

NOISE REDUCTION
– zajcsökkentés

ON-SCREEN PROGRAMMING
– képernyőn megjelenő információk alapján, fényceruza segítségével történő programozás

PIP
(Picture in Picture) – kép a képben: olyan videotrükk (áramköri megoldás), amely lehetővé teszi, hogy a képernyőn látható képen belül egy másik forrás képe is látható legyen egy időben

RANDOM ACCESS
– képlemezjátszók olyan üzemmódja, amelyben a készülék folyamatos lejátszás helyett egy bizonyos műsort keres; l. Random play

RANDOM PLAY
– kereső lejátszás képlemezjátszókon; l. Random access

RECEIVER
– tévékészülék (szemben a monitorral, amely műsorvételre nem alkalmas)

REMOTE CONTROL
– távvezérlés

REMOTE PROGRAMMING
– távprogramozás, azaz a távvezérlőn akár a készüléktől távol, attól függetlenül elvégezhető programozás

SAP
(Second Audio Program) – második hangcsatorna (általában kétnyelvű kísérőhang részére)

SCRAMBLING
– a videojel szándékos torzítása annak érdekében, hogy csak az előfizetési díj fejében a megfelelő dekóderekkel rendelkező nézők élvezhessék a (műholdról vagy kábelhálózaton jövő) tévéprogramot; l. Descrambler

SLOW MOTION
– lassítás

SQ
(Studio Quality) – jó minőségű videokazettákon újabban alkalmazott jelzés (általában szuper-VHS szalagoknál)

STILL STORE
– állóképtároló, frame store

TELEPHOTO
– varioobjektiv nagy látószögű (totál) beállítása

THD
(Total Harmonic Distortion) – teljes harmonikus torzítás (általában a torzítás mérőszáma)

TITLE
– cím, felirat

TRANSIENT RESPONSE
– tranziens átvitel: mérőjel átvitelével kapcsolatos szakkifejezés, amely jellemzi az adott készülék (áramkör) minőségét

WOW and FLUTTER (nyávogás és remegés) – a szalagfutás egyenetlenségét jellemző mennyiség

Fekete Mágia

Michael Jackson

Két tizenéves viharzik be a tisztes polgári jólétről tanúskodó szobába. A kereveten a papa újságot olvas, a mama éppen egy új aerobikkazettát figyel a képernyőn. A srácok izgatottan mesélik iskolai kalandjaikat a mamához bújva, mert a délutáni viháncolás egy kisebb karambollal végződött. Szerencse a bajban, hogy az „áldozat", akinek csodakocsiját meglapították, nem más, mint Stevie Wonder, a világhírű énekes, aki máris feltűnik az ajtóban. A zongorához ül, s mi sem természetesebb, legújabb sikerét játssza. Az alkalmi vokál kitűnően vizsgázik. A mama viszi a prímet, mert róla kiderül, hogy egyszer énekesnőnek készült. Még néhány reklám, s véget ér a show. Több millió amerikai meghatottan áll fel a fotelből, s rohan, hogy a telefonon megrendelje a „papa", a főszereplő, író és komikus Bill Cosby legújabb könyvét, lemezét, hang- vagy videokazettáját. A kacagástól könnyes szemű nézőnek nem tűnik fel, hogy amit láttak, évekkel ezelőtt még hihetetlen lett volna; a tévéshow valamennyi szereplője fekete bőrű.

Másnap délután a csúcsidőben tovább folytatódik a „feketehullám". Arnold, a csupa szív, mókás grimaszú kisfiú tűnik fel a képernyőn, és talpraesett válaszaival, megható történeteivel, meg persze jól szituált családtagjaival, megérdemelt sikert arat. A mindenható tévé most már nemcsak néger nézőinek, hanem az ország minden rétegének és nemzetiségének napról napra megmutatja, hogy a jólét, az idilli családi élet és a humor egyáltalán nem a fehér ember kiváltsága. Sőt! A sokgyermekes, a fogyasztói társadalmat éppen csak szőrmentén elfogadó néger famíliák követendő példát is eléjük tárnak.

A néger színészek „új hulláma" még nem érte el Európát. Nekünk már az is furcsa volt, hogy a hatvanas évek végén, a hetvenes évek kezdetén – az újsághírekkel ellentmondva – Sidney Poitiers mint az igazságot megtestesítő rendőr jelent meg a hazai mozik vásznán, s fegyvere elől a gazdag, kegyetlen és erőszakos fehérek is menekülni kényszerültek. Aztán amilyen gyorsan jött, úgy is tűnt el a „Poitiers-hullám". A néger sztárok megmaradtak annak, amik azelőtt voltak: villogó fogú dzsessztrombitásoknak, hosszú combú bártáncosoknak, szótlan libériás inasoknak. Néha kerültek csupán „főszereplőközelbe", mint például Piedone csöppnyi barátja, hogy ellenpontozzák a „nagy fehér em-

▸

ber" erejét, no meg hogy a diadalát elősegítsék. Megjelentek ott is, ahol a szemmel láthatóan gyengébb fehér győzött az izomkötegekkel „felszerelt" néger ellen, mint például Sylvester Stallone véget nem érő „eposzában", a Rocky IV. részében.

Mostanában divatba jöttek a néger filmsztárok. S az előzőektől eltérően nem mint vesztesek, esetleg egyenrangú ellenfelek, hanem mint diadalmaskodók jutnak fel a filmvásznakra, a slágerlistákra, a népszerűség csúcsaira, mint például Eddie Murphy. A Beverly Hills-i zsaru Magyarországon is főszereplője ma sem titkolja, hogy „stand-upcomedian"-ból, vagyis színpadi viccmesélőből lett Hollywood első számú sztárja. De hát miért is tagadná? Hiszen éppen attól lett sztár, hogy utánozhatatlan pimaszságát és argóját bevitte a köztudatba. Attól, hogy megmutatta Amerikának, hogy egy néger is tud vagány és szemtelen lenni – akár fehérrel szemben is. Tud banánt dugni a rendőrautó kipufogócsövébe, cigarettát lopni egy bazárban, pompásan bunyózik, de ha kell, elbeszélget magával az elnökkel is!

Bill Cosby szinte már „intézmény". Egy személyben testesíti meg azt, amit a mai amerikai magáról látni, hinni szeretne. Egyszerre bölcs és megértő, sikeres és esendő ember, odaadó és szeretni való férfi. Ő is, mint seregnyi társa, úgy lett nagy sztár, hogy közben megőrizte a négerek lezserségét, muzikalitását, természetes humorát. Hol van már az a néger típus, akit Melcolm–X, a hatvanas évek polgári mozgalmának vezetője írt le híres önéletrajzában. Az, aki hatalmas fájdalmat vállalva „egyenesítette ki" göndör haját, aki különféle kenőcsökkel „fehérítette" bőre színét, aki ruházkodásában és viselkedésében mindent megtett azért, hogy fehérnek lássék.

De nemcsak a férfiak törtek előre. Először még csak manökenként, aztán énekesként, ma pedig már filmszínészként is hódít az egészen megmagyarázhatatlanul szép Grace Jones. A fiúsra vágott frizurát hordó, „kígyótermetű" csillagért ma már minden producer a lábát töri, poszterjei pedig úgy kelnek el tízezerszám, hogy ő magán hagyja azt, amit mások ilyenkor levesznek. Új vetélytársa Whoopi Goldberg, akit a hazai nézők Spielberg Bíborszín című filmjéből ismerhetnek, nem nyerné meg az Anna-bál legszebbje címet: mégis egyike a legfelkapottabb sztároknak. A tavaly bemutatott Jumpin Jack Flas című film főszerepét pedig már egyenesen neki írták. Furcsán göndörödő loknis haja pedig éppúgy divat lett a fehér lányok között, mint egykor a jamaikai reggae-énekes, Bob Barley hajviselete.

A „Black Power", a fekete erő diadalmasan nyomul előre, s ennek egyik okát abban kell keresni, hogy a négerek az USA lakosságának közel 12%-át teszik ki, s ami tán még ennél is fontosabb, a mozijegyek ötödét ők vásárolják. Ha ezek mellé állítjuk azt a tényt, hogy a hollywoodi filmiparban foglalkoztatott 1100 vezető rendező, operatőr, színész közül csak mintegy száz a fekete, s a színészek között is csak hat százalékkal részesednek, a növekedés nem tekinthető kiugrásnak, inkább az egészségesebb arány kialakulásának.

Hogy milyenek a fekete bőrű színészek, s hogyan juthatnak el a csúcsig, azt egy újsütetű filmsztár, Robert Townsed mutatja be önéletrajzi ihletésű filmjében a „Hollywood Shuffle"-ben. Mézédes szatírába csomagolva arra szólítja fel a fehéreket, hogy tettessék magukat színvaknak, s úgy éljenek, a feketéket pedig arra, hogy csak ők változtathatják meg az előítéleteket. Mert előítéletek azért még jócskán vannak. Ugyan ki látott már a pornófilmeken kívül olyat, hogy a mégoly jóképű néger fiú elcsábít egy fehér lányt! Vagy ha netán ilyen merészségre vetemedne, azt már nem mutatják a filmkockák, amikor „kedvesét" az ágyba viszi. Meglehet, hogy egy újabb Eddie Murphynek vagy egy még bölcsebb Bill Cosbynak kell eljönnie ahhoz, hogy ez a tabu is eltűnjék, de már az is meglehet, hogy megérjük azt, hogy egy fehér lány csábít el egy fehér fiút, elvégre a film az álmok birodalma...

Szakonyi Péter

Cosby, a szupersztár

A Temple University sportösztöndíjas futballcsatára az egész életére kiható döntés előtt állt. Amatőr komikusként eleget tesz egy felkérésnek, vagy csapatával tart egy bajnoki találkozóra. Bill Cosby az előbbit választotta, s néhány nap múlva ki is penderítették az öreg alma mater falai közül. Az elcsapott diák Philadelphiában és New York bárjaiban lépett fel, majd 1964-ben bejutott a Tonight (Ma este) című show-műsorba. Sikert aratott, s még abban az évben a Spy (A kém) című tévéjátéksorozatban is szerepet kapott. Négy évig tartott a film sikerszériája, majd ismét nehéz évek vártak a „dühös fiatalember"-re. Rajz- és reklámfilmeket kellett készítenie, mert másra nem kapott megbízást. Öröm az ürömben, hogy a mellőzöttség évei alatt befejezte sajátos módon félbeszakadt egyetemi tanulmányait és orvos doktori vizsgát tett. Aztán, egy igazi amerikai sikerfilm anatómiája szerint, jött a „robbanás". A NBC tévétársaság felkérte az első Cosby Show elkészítésére. A fogadtatás egyenesen hihetetlen volt, már abban az évben – s azóta egyfolytában – a Cosby Show nyerte el az Év Műsora címet az Egyesült Államokban, és olyan közönségsikert aratott, amilyenre az 1964–65-ös legendás Bonanza sorozat óta nem volt példa.

Az ötgyermekes fekete bőrű házaspár hetente folytatódó sztoriját 63 millió „törzsnéző" figyeli, s az anyagi siker is ezzel arányos: eddig 600 millió dollárt zsebelt be érte az NBC a helyi tévéadóktól és a reklámozóktól. (Ennek harmada Cosby honoráriuma!)

Cosby, bár nem hajszolja a pénzt, minden idők legjobban fizetett komikusa lett néhány év alatt. Egyedül 1986-ban közel 60 millió dollárt vett fel csak az NBC-től! Fellépéseire megtelik New York legnagyobb és legelegánsabb előadóterme, a Radio City Music Hall; Bill Cosby: 49 című videokazettáját pedig több mint 200 ezer példányban adták el eddig! Nyomtatásban megjelent művei is a sikerlisták éllovasai. Fatherhood (Apaság) című, 1968-ban íródott könyve 2,6 millió kemény kötésű példányban jelent meg, megdöntve a sztármenedzser Lee Iacocca önéletrajzi regényének rekordját is. Új könyve jelent meg Time Flies (Hogy múlik az idő!) címmel, s már az első kiadást 1,75 millió példányban nyomták.

Az egykori félárva Cosby ma Amerika egyik leggazdagabb színésze. New Yorkban, Philadelphiában és Los Angelesben tart fenn lakást, 22 speciális autója között két Rolls-Royce-t és egy 1937-ből való Aston Martint is találni. Ha viszont igazán siet, akkor hétszemélyes Mitsubishi repülőgépén repül, de idejének nagy részét családja körében tölti. Nem tagadja, hogy magánéletét is „képernyőbeli családjához „hasonlóan éli, harmonikus boldogságban. S ha netán éppen akkor ér haza, amikor kislánya egy képzőművészeti albumot vág darabokra házifeladata elkészítéséhez, nem kiabál, csak fejét csóválva rezignáltan megjegyzi: „Szép munka! És milyen költséges!

Robert Townsend (30 éves) csaknem egy évtizede gyűjti tapasztalatait az amerikai filmiparban. Ezek pedig a következők: a feketék csak strici-, verekedő- és balekszerepeket kaphatnak. Ez fölöttébb bosszantotta Robertet, ezért elkészítette saját, másfajta filmjét: az intelligens, sziporkázó komédiát, a Hollywood Shuffle-t. A rendező főszereplővel készített miniinterjút a nyugatnémet Video magazin:

VM: A Hollywood Shuffle kigúnyolja a feketék ellen irányuló hollywoodi kliséket és előítéleteket. Úgy gondolja, hogy ezzel megváltoztathatja a feketékről kialakult képet?

Robert: Az emberek boldogok, ha valaki egyszer – a változatosság kedvéért – megmondja nekik az igazat. El kell már végre szakadnunk ezektől a sablon szerepektől, ahol a feketék még csak meg sem csókolhatják egymást!

VM: A film finanszírozásá-

hoz 12 banktól vett fel hiteleket. Hogyan jutott ez az eszébe?

Robert: Nos úgy, hogy elfogyott a megtakarított pénzem. A szükség vitt rá. És a feketéknek nagy gyakorlatuk van abban, hogyan vágják ki magukat szorult helyzetükből.

VM: A filmkomédia kasszasiker lett. A kritikusok zöme és a közönség 7 millió $-t hozott a konyhára csak az USA-ban. Elégtételt jelentett Önnek a siker?

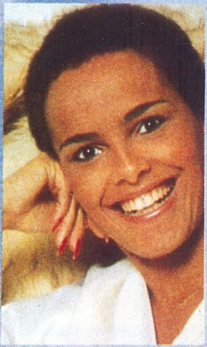
Robert: Persze, büszke voltam rá, hogy idegen segítség nélkül is sikerült a dolog. És arra, hogy minden közreműködő hitt az igazi filmben.

VM: Ön író, rendező és producer volt egy személyben. Hogyan lehet ezt győzni?

Robert: A team és a meggyőződés adott erőt hozzá. (Az interjú és az illusztrációk részben az NSZK-beli Video magazin anyagának felhasználásával készültek.)

MINI INTERJÚ

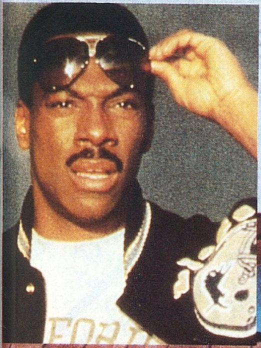

Shari Belafonte

Whoopi Goldberg

Eddie Murphy

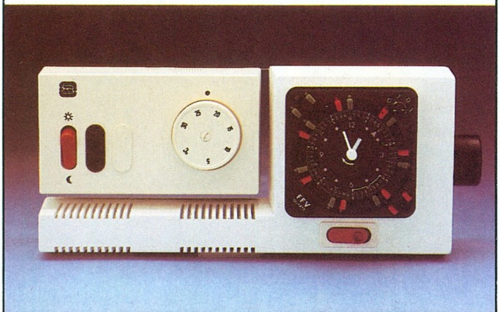

Ray Dawn Chong

THERMOPROGRAM E

Az Ön energiamegtakarítása a mi készülékünkben van. Használatával 10–30% energiamegtakarítás érhető el. Meglévő termosztáthoz felszerelhető, felszerelése nem igényel szakértelmet. Elektromos és mechanikus csatlakozást nem igényel.

Gyártja: COOPINVEST Találmányhasznosító Iroda No. 1936.
Forgalmazza a VASÉRT ÉS A RAMOVILL.

Nem indul az autója? AUTRAN-OPTO a mottója!

Figyelmébe ajánljuk termékünket, az AUTRAN-OPTO elektronikus gyújtóberendezést. A februári AUTÓSÉLET c. újság tesztelésében a termék kitűnőre vizsgázott!
Kapható: SKODA, LADA és DACIA típusokhoz.
Új szolgáltatásunk: megrendelhető a megrendelőlap beküldésével, utánvétellel történő szállításra!
Ára: 1855 Ft + postaköltség.
Kérjük a megrendelőlapon a pontos típusjelzést feltüntetni.
Megbízható, korszerű termék!
Gyorsabb hidegindítás, kisebb fogyasztás, olcsóbb autózás!
COOPINVEST Találmányhasznosító Iroda No. 1936.
1085 Budapest, József körút 31/b. Telefon: 345-916

Megrendelem Önöknél az AUTRAN-OPTO elektronikus gyújtóberendezést .... típusú gépkocsihoz.
Vállalom, hogy az utánvétellel megküldött csomagot a kézbesítőnek kifizetem.

Név: ....

Cím: ....

COOPINVEST № 1936 ajánlatai

AUTÓ-INFRA ALARM

Mobil kiépítésű infra távirányítóval azonnali riasztásra állítható.
Elektronikus számzár, gyújtásvédelemre.
Vezetékelvágásra is riaszt.
A használati utasítás alapján HÁZILAG Ön is átkódolhatja.

Gyártja és szereli a COOPINVEST Találmányhasznosító Iroda No. 1936.
Budapest VIII., József krt. 31/b.
és a TANDEX Interservice Autójavító GM.
1107 Budapest, Barabás u. 39. 770-077,
CB hívó: 5830/LSB-37.

A COOPINVEST Találmányhasznosító Iroda No. 1936. új szolgáltatást indít a lakosság vagyonvédelmi biztonsága érdekében!
A BRFK Vagyonvédelmi Tanácsadó Iroda által javasolt **COOPLAK** lamellás mobil zár helyszíni felszerelését vállaljuk. TERMÉKÜNKET HÁZHOZ VISSZÜK! KÍVÁNSÁGRA FELSZERELJÜK!
Megvásárolható: COOPINVEST Találmányhasznosító Iroda 1081 Budapest VIII., József krt. 31/b.

Megrendelhető:
a megrendelőlap beküldésével.
A COOPLAK zár ára: 179 Ft + postaköltség.
Felszerelését Budapesten 232 Ft-ért vállaljuk.

Megrendelem Önöknél a COOPLAK zárat, illetve felszerelését.
Vállalom, hogy az utánvéttel megküldött csomagot a kézbesítőnek, illetve a felszerelését végző szakemberüknek kifizetem.

Név: ....

Cím: ....

▶ FOLYTATÁS A 17. OLDALRÓL

fordítva áll, vagy nem pontosan az adóra néz, esetleg az évek során egyszerűen tönkrement (a csatlakozási pontok rozsdásak, a levezető kábel szakadt stb.). Ilyenkor célszerű antennaszerelővel kijavíttatni a hibát. Az is lehetséges, hogy a hosszú levezető kábelen a jel egyszerűen elfogy, tehát a rendszerbe erősítőt kell beépíteni. Ugyanezt jelentheti, ha a túl sok csatlakozás miatt vész el a jel.

Az eddig elmondottak csak a zajos képpel kapcsolatos teendőket sorolták fel, ha mindezek ellenére életlen és kettős kontúrú képünk van, más orvosláshoz kell folyamodnunk. A szellemkép oka nemegyszer a készülék rossz beállítása, amin finomhangolással segíthetünk (hogy hogyan, azt a gépekhez mellékelt kezelési utasítások részletesen tartalmazzák, csak figyelmesen el kell olvasni és alkalmazni). A finomhangolás során előfordulhat, hogy a szemünknek látszólag legjobb képnél a hang kerreg, pattog, a jó hangnál viszont a kép kontúrjai elmosódottabbak. A kettő között kell megtalálnunk azt a kompromisszumos megoldást, amely mindkét szempontból kielégítő. Elektronikus hangolású készülékeknél a beállítást memorizálni kell, mert kikapcsolás esetén a gép elfelejti és az egészet kezdhetjük elölről.

Ha a képen a leggondosabb hangolással sem tudunk segíteni, akkor az antennarendszeren kell módosíttatni: jobb irányhatású antenna alkalmazásával vagy egy távolabbi adó vételével, ami természetesen nagyobb antennát kíván.

Egy kis kitérővel meg kell említeni, ahhoz, hogy a videomagnók jó képet tudjanak rögzíteni, lényegesen nagyobb jelszintre van szükség. Az a kép, amit a tv-n már jónak tartunk, nem biztos, hogy a magnónak is „megfelel", vagyis a felvétel nem lesz tökéletes. Újabb hibaforrás lehet a videomagnónk is, miután az antennakábelen keresztül állandó összeköttetésben áll a tv-vel. Ha a képernyőn halszálkamintákat vagy moaré látunk, a magnó lehet az egyik gyanúsított. Ha a videóban lévő kis adó jele összekeveredik a közelben sugárzó valamelyik adó jelével, akkor a kettő interferenciaábráját látjuk megjelenni a képernyőn a műsor alatt. Ezen a bajon könnyű segíteni, ugyanis a legtöbb magnón egy kis csavarhúzó segítségével módosítható a frekvencia, aminek elvégzése után már csak a tv újbóli beállítása van hátra.

Nagyobb a baj, ha ugyanezt a jelenséget a videótól függetlenül is tapasztaljuk. Ez főleg a közösségi rendszereknél fordulhat elő, amikor az esetleg rosszul árnyékolt antennakábeleken keresztül egy erősen sugárzó helyi adó is belekapcsolódik a programba. Ennek a hibának megszüntetéséhez már szakembert kell hívni. Ha hasonló zavarjelenség csak időszakosan jelentkezik, akkor egy rosszul szűrt háztartási gépre, esetleg egy házi számítógépre gyanakodhatunk. Magánkutatásunk eredménytelensége esetén a Posta Zavarvizsgáló Állomásához kell fordulni és tőlük segítséget kérve a hibát megszüntettetni.

Végre eljutottunk odáig, hogy a monoszkóp ábra tisztán áll a szemünk előtt, s következhetnek az egyéb beállítások. A tv-kép színét, fényességét, kontrasztját elvileg mindenki be tudja állítani. Azért mondjuk, hogy elvileg, mert sajnos a gyakorlat nem ezt igazolja, sokan néznek pipacsvörös fejű szereplőket vagy bántóan kemény kontrasztos képeket, lehetőleg hatalmas fényerővel. A kiindulási állapot tehát a következő: a kontrasztszabályzót állítsuk közepes állásba, a fényt egy jól látható kép eléréséig vegyük vissza (a túl magas fénnyel nézett kép sem az ember szemének, sem a készüléknek nem használ).

A beállított kép minőségét természetesen a környezet megvilágítása is jelentősen befolyásolja, ezért ezt a szokásos tv-nézési körülmények között végezzük el. Nem célszerű a készüléket teljesen elsötétített helyiségben használni, de az sem jó, ha a képernyő visszatükrözi a szoba fényforrásait. Ezt a kellemetlen jelenséget vagy a fényforrás, vagy a készülék áthelyezésével meg kell szüntetni. Célszerű enyhe indirekt világítást alkalmazni – de nem a tv hátára szerelt égővel,

Ha a háló négyzet alakú és a kör kerek, akkor jó a képgeometria.

...alat szabad látni.

← Minél több sűrűsödő vonalcsoport különböztethető meg, annál jobb a beállítás és a készülék átvitele.

mert az esetleg még tüzet is okozhat. A helyes fény-kontraszt beállításának ellenőrzésére a monoszkóp ábrán a „BUDAPEST" felirat fölötti sáv szolgál oly módon, hogy a bal oldali mező mélyfekete, a jobb oldali pedig világítóan fehér legyen. A gradációs lépcső minden „foka" egymástól jól elkülöníthetően kell hogy látsszon. A jól beállított készüléken a monoszkóp háttere – a hálóábrán belüli részek – az ábra középétől balra eső sáv világosságának felel meg.

A kép színének beállítása sem egyszerűen ízlés dolga, mert aki a monoszkóp ábra színsávját – vízszintesen a kép középétől felfelé eső sáv – szép élénkre állítja, az nem csodálkozhat azon, hogy a műsor kezdetekor a bemondót vörös, virító fejjel látja. A megoldás egyszerű: a telítettséget vissza kell venni.

A színsáv színsorrendje: sárga-cián (zöldeskék)-zöld-bíbor-vörös-kék. Az egyes színek között látható egy keskeny fekete csík – különösen a zöld-bíbor és a vörös-kék váltásoknál –, ami csak részben a készülékek hibája, mert nagyobbrészt adás-rendszertechnikai kérdés, ezeken nem segíthetünk.

Újabb felvilágosítást nyerhetünk a gradációs skála feletti, egyre sűrűsödő fekete-fehér vonalakból, amelyek a készülék frekvenciaátvitelére és a helyes behangolására adnak információt: minél sűrűbb zónában tudjuk a vonalakat egymástól megkülönböztetni, annál jobb a készülékünk, illetve az elvégzett beállításunk.

Nézzük most a teljes monoszkóp ábrát újra, mármint annak a négyzetháló és kör részét. Ha ezek szabályosak, minden rendben van, ha nem, akkor jöhet a szakember és be kell állítania a készülék képgeometriáját. Még egy érdekes jelenségről kell említést tennünk: ha a hálót és a kört alkotó vonalak nem egyenesek, hanem ragyásak, más néven „törik" a kép. Ezt a jelenséget – többek között – az is okozhatja, hogy túl jó az antennarendszerünk, vagyis túl nagy jelet ad a készülékeinknek. Minden gépnek van egy határa, ameddig a bemeneti antennajelet képesek hibátlanul feldolgozni, ezért például a videomagnók nagy többségénél egy-egy kapcsolható bemeneti osztót alkalmaznak az antennacsatlakozó mellett, ami arra hivatott, hogy a beérkező nagyfrekvenciás jelet 1/3-1/10-ed részére lecsökkentse. Ennek használata – szükség esetén – azért is lényeges, mert lehet, hogy nem a video, hanem a tv-készülékünk sokallja az antenna feszültségét, ugyanis a magnók áteresztési üzemmódban kismértékű antennaerősítést is végeznek (1, 4-3-szoros) és ez a kis kapcsoló erre is hatással tud lenni. Sajnos nemcsak a kevés jel tud gondot okozni, néha a sok is, s az a bizonyos „kis kapcsoló" nem tud mindent megoldani, tehát egy osztó vagy az antenna módosítása miatt szakemberhez kell fordulnunk.

Még egy fontos jellemzőről kell beszélnünk, amit azonban szintén csak szerelő állíthat be, ez pedig a képernyő alapszíne, vagyis az alap fehér szín. Ez egy olyan munka, amit sajnos hosszabb-rövidebb időnként el kell végeztetni, mert a képcső öregedésével a három alapszín – vörös-kék-zöld – aránya megváltozhat, tehát az alapszín eltolódhat valamelyik felé és a fehér nem lesz többé fehér, a többi szín is eltér a kívánatostól. A fehérről csak annyit, hogy végtelenül sok árnyalatából a képernyőkön a „melegebb", enyhén barnás tónusú fehér beállítása a célszerű, mert így a színek visszaadása kellemesebb, életszerűbb lesz. Kékes tónusú, „hideg" fehér alapszín esetén a képernyőn megjelenők testszíne enyhén hullafoltos.

Az itt elmondottakból a hangolási javaslatok és az antennarendszerrel kapcsolatos megállapítások mind a tv-kre, mind a videomagnókra is vonatkoznak, tehát a hangolási műveleteket mindkettőnél el kell végezni. Nem győzzük hangsúlyozni, hogy először a készülékekhez mellékelt kezelési utasításokat tanulmányozzuk át a lehető leggondosabban, s az abban leírtakat végezzük el. Utána pedig törődhetünk a monoszkóppal.

Szakolczay Lajos